

Trondheim kommune

Årsrapport 2000

Bilde på forsiden:

Nidelven stille og vakker du er...

Foto: ©Roar Øhlander

INNHOOLD

Rådmannens forord 2

HELE KOMMUNEN

Økonomi 3

Organisasjon 6

TJENESTEOMRÅDENE

Utdanning og sosiale tjenester 8

Helse- og omsorgstjenester 23

Kultur og idrett 31

Byutviklingstjenester 36

BEDRIFTER

Trondheim bydrift 48

Trondheim eiendom 51

Trondheim parkering 53

Trondheim brannvesen 55

Trondheim feiervesen 56

Trondheim renholdsverk 57

Nøkkeltall

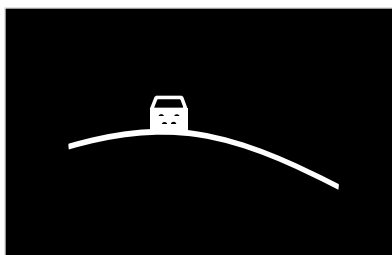
Fra "laboratorium" til realisering

Etter mine ord følger en fyldig årsrapport fra administrasjonen til politikerne i Trondheim kommune. Rapporten gir et bilde av all den virksomhet som har vært utøvet av kommunens ansatte i løpet av et år for å imøtekomme innbyggerne sine behov. Det er et imponerende stykke arbeid som er nedlagt for yte de nødvendige velferdstjenester til kommunens befolkning, men vi må alltid spørre oss: Yter vi de tjenester innbyggerne har behov for og gjør vi det på den riktige måten?

Offentlig virksomhet er under endring – hevdvunne måter å gjøre ting på står for fall og det utprøves stadig nye metoder for å produsere og yte velferdstjenester på. Trondheim kommune blir av enkelte betegnet som et "forsøkslaboratorium" for offentlig velferdsproduksjon – ingen dårlig betegnelse etter min mening. Men husk, "laboratorievirksomheten" er ikke noe mål i seg selv, men et arbeid på veien mot en bedre kommune. Ingen kjenner sannheten på hva som er den riktige konstruksjonen for effektiv kommunal velferdsproduksjon, men jeg føler meg overbevist om at de strukturelle endringer som er gjort i løpet av de siste par årene er steg i riktig retning. Arbeidet nå ligger i å komme seg ut av "laboratoriet" – virkeliggjøre ideene gjennom konstruktivt arbeid i dialog med politikerne og kommunens innbyggere.

Hva er så tilstanden ved årsskiftet?

Spørsmålet kan besvares fra mange innfallsvinkler og ikke minst ved hjelp av mange av de tallene som er presentert i rapporten. Jeg overlater til den enkelte leser å sette seg inn i detaljene. Mitt anliggende på denne plass er å gi et grovt riss av utviklingen det siste året og situasjonen ved inngangen til 2001.

Økonomi er et område man ikke kommer utenom. Situasjonen er bekymringsfull. Vi er fortsatt i økonomisk ubalanse og vi står ovenfor en betydelig utfordring i det kommende året med å bringe aktiviteten i samsvar med de faktiske økonomiske rammer. Det er spesielt på noen områder vi ikke har kontroll, og det gjelder tjenestoområder hvor programmering av tilbud og forutsigelse av etterspørselen er særlig vanskelig. Her har vi en stor utfordring.

Samlet sett har aktiviteten også økt i år 2000. Det går flere elever i skolen, flere barn i barnehagene (inkludert de private), økning i antallet som mottar hjemmebasert omsorg og økning i antallet institusjonsplasser. Kultur- og idrettsaktiviteter som kommunen driver selv eller er delaktig i viser også vekst. Når det gjelder infrastruktur (vei, vann, avløp, renovasjon) og tjenester knyttet til dette er det for de fleste områdene også en positiv utvikling. Jeg er klar over at situasjonen ikke er tilfredsstillende for de ikke-avgiftsfinansierte områdene, men det arbeides for å styrke tilbudet på disse områdene også. Kommunen har en formidabel bygningsmasse å ta hånd om og det er bare å si det rett ut – vi har vært dårlige bygningsforvaltere. Bygg og anlegg er vesentlige innsatsfaktorer i velferdstjenesteproduksjonen og det er på tide å ta dette området alvorlig. Jeg har forhåpninger til at omorganiseringen av bygg- og eiendomsfunksjonen bringer oss i en positiv retning, men det er ikke noen grunn til å legge skjul på at ressurser må til.

Hva så med kvaliteten på våre tjenester?

Gjennom regnskaper og tellinger av antall mottakere og antall plasser innenfor ulike områder får vi et bilde av kvantitetene, vanskeligere er det å skaffe "objektiv" informasjon om kvaliteten. At noe øker i omfang er ikke ensbetydende med at noe blir bedre. Vi mangler fortsatt systemer for å fange opp dette vesentlige forholdet ved tjenesteytingen. Det ligger i den nye organisasjonsmodellen at vi skal bli mer responsiv i forhold til våre omgivelser. Å etablere brukerstyret ved enhetene er et virkemiddel i så henseende, men ikke tilstrekkelig for å kunne fange opp innbyggernes opplevelser og reaksjoner på vår tjenesteyting. Her har vi også en stor utfordring.

Å være åpen for omverden er et "credo" for en moderne offentlig sektor. Dette er ikke lengre bevingede ord fra "modernistene", men i ferd med å bli vår hverdag. Vår virksomhet har mange interessenter og de er i ferd med å komme oss nærmere inn på livet. Det vil vi merke lokalt og ikke minst sentralt i tiden som kommer. Staten har iverksatt reformer for at det skal gis direkte innsyn i hvordan vi forvalter fellesskapet sine ressurser. Jeg tenker her spesielt på KOSTRA (Kommune-Stat-Rapportering) som er en ny standard for utveksling av informasjon mellom kommunesektor og stat. Her vil vår aktivitet bli åpenbart for enhver og vi vil bli sammenlignet med andre kommuner – hvilken plass får vi på rankinglista?

Etter min vurdering har vi lagt et godt grunnlag for å kunne møte denne framtidige virkeligheten.

Økonomi

Driftsresultat

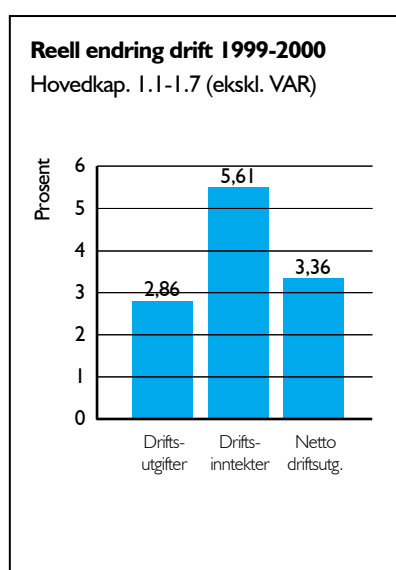
Driftsregnskapet (mill. kroner, løpende priser)	Regnskap 1997	Regnskap 1998	Regnskap 1999	Regnskap 2000
Driftsutgifter hovedkap. 1.1-1.7	3.738,8	4.106,7	4.439,0	4.624,6
Driftsinntekter hovedkap. 1.1-1.7	1.616,6	1.681,2	1.885,6	2.018,8
Nto. driftsutgifter hovedkap. 1.1-1.7	2.122,2	2.425,5	2.553,4	2.605,8
Netto skatteinntekt	1.828,6	1.887,5	1.931,7	1.987,8
Rammetilskudd	586,1	678,5	761,6	856,7
Statstilskudd flyktninger m.v.	66,0	62,5	51,5	57,8
Brutto driftsresultat	358,5	203,0	191,4	296,5
Netto renteutgifter	65,5	15,7	81,8	28,5
Netto avdragsutgifter	192,7	222,6	237,4	259,4
Netto driftsresultat	100,3	-35,3	35,8	8,6
Brukt slik:				
Finansiering av utgifter i kap.regnskapet	-21,7	-32,3	-70,3	-1,6
Netto avsetning til fond	-55,0	67,6	34,5	-7,0
Ikke disponert	-23,6	0,0	0,0	0,0

Regnskapet for 2000 ble avlagt i balanse. Netto driftsresultat var tilnærmet lik "0", det vil si at det ikke ble frigjort midler til avsetninger for framtidig bruk.

Regnskapet for 2000 er gjort opp i balanse etter strykninger og andre finansielle transaksjoner på til sammen 72 mill kr.

Regnskapet for 2000 viser en betydelig ubalanse mellom aktiviteten og budsjettet.

Reell endring drift

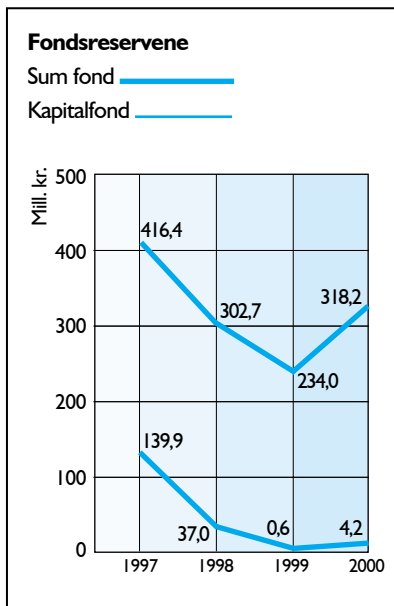
Figuren viser hvordan driften av hovedkap. 1.1-1.7, eksklusiv utgifter og inntekter vedr. vann, avløp, renovasjon og feiing (VAR), har utviklet seg fra 1999 til 2000. Hovedkapitlene 1.1-1.7 omfatter alle driftsformål, men ikke kapitalutgifter og frie inntekter, dette posteres på hovedkap. 1.8-1.9.

For å gjøre regnskapstallene for 1999 og 2000 sammenlignbare er det foretatt korreksjoner av de offisielle regnskapstallene. Tallene er korrigert for pris- og lønnsvekst, overføring fra E-verket, kap. 1.54 "Flyktninger" og sysselsettingstiltak.

Det er også justert for oppgaveendringer.

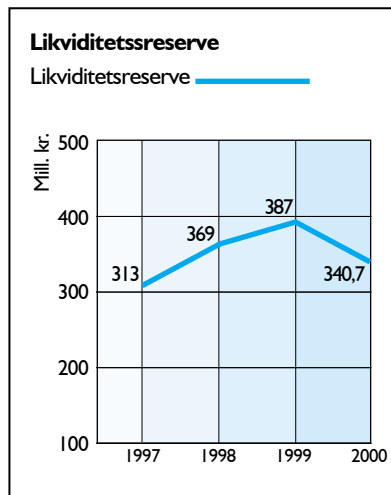
Veksten i netto driftsutgifter fra 1999 til 2000 ble høyere enn anslått i budsjettet for 2000, jfr budsjett-hefte nr 1/2000. Det driftsmessige "underskuddet" på ca 50 mill kr i 2000 og at budsjettet ble noe økt gjennom den politiske behandlingen forklarer det meste av differansen mellom budsjettet og det regnskapet viser.

Finansiell situasjon

Kapitalfondet skal i prinsippet være en kilde til egenfinansiering av investeringene. I perioden 1997 til 1999 er fondet tømt fullstendig. Fondet er ikke lengre noen egenfinansieringskilde vedrørende investeringer. Fondet har en udisponert reserve på bare 4 mill kr ved utgangen av 2000.

Resten av fondsbeholdningen på 314 mill kr fordeler seg med 123 mill kr på bundne kapitalfond, 191 mill kr på andre ubundne fond.

Likviditetsreserven består av de mest likvide omløpsmidlene korrigert for de deler av omløpsmidlene som ikke kan disponeres fritt. Likviditetsreserven ble redusert med 46,5 mill kr i 2000. En "tommefingerregel" for vurdering av likviditeten kan være at den skal utgjøre omlag 10 % av omsetningen. I forhold til en slik norm er likviditetsreserven noe for liten. Imidlertid må normtallet vurderes på bakgrunn av profilen på inn-/utbetalingsstrømmene og hvilken type organisasjon det dreier seg om. Inn- og utbetalingsstrømmene tilsier at kommunen ikke har behov for likviditetsbeholdning utover dagens nivå.

Avviksanalyse

Analysen nedenfor bygger på materialet som er lagt fram i regnskapsanalysen og det henvises til denne for en mer detaljert gjennomgang av avvikene.

Regnskapet for 2000 viser balanse først etter at det er foretatt strykninger i henhold til §14 i budsjett- og regnskapsforskriftene, samt foretatt andre finansielle årsoppgjørdisposisjoner. Det er ikke avsatt midler til disposisjonsfond i 2000 jf. økonomireglementet pkt. 8.1. I henhold til økonomireglementet pkt. 8.3 og budsjett- og regnskapsforskriftene §8 er det avsatt midler til selvkostfond.

Avdeling/bedrift	Avvik i forh. til budsjett *
Sentraladministrasjonen	12,3
Utdanning og sos. tjen. **	-15,7
Helse- og omsorgstjenester	-36,6
Kirke og kultur	1,8
Byutviklingsområdet	2,4
Sum andre enheter/bedrifter	0,6
Sum	-35,2
Skatter, rammetilskudd	
div. statlige tilskudd	18,2
Brutto avvik	-17,0
Renter og avdrag	-47,7
Netto driftsresultat	-64,7

* Inklusiv bruk/avsetning til fond

** Inklusiv sosiallån

Tjenesteområder/bedrifter

Utdanning- og sosiale tjenester

Programområde Tall i mill kr	Avvik budsji./ regnskap inkl. fonds
1.20 Administrasjonen	1,0
1.21 Undervisning	-2,5
1.24 Hjelpetjenesten	0,0
1.25 Sosialtjenesten	-9,7
Sosiallån	-0,4
1.26 Funksjonshemmede	-8,0
1.27 Barnehager	4,0
1.28 Fritidstiltak	-0,6
1.29 Andre enheter	0,5
Netto budsjettavvik	-15,7
H. kap 1.2	

Regnskapsresultat for 2000 viser et merforbruk på 15,7 mill.kroner inklusive fonds.

Regnskapsresultatet for 2000 viser at økonomisk sosialhjelp og tiltak for funksjonshemmede er de to store problemområdene ved inngangen til 2001. Det er i budsjett 2001 til en viss grad tatt høyde for underdekningen i disse sektorene. Økonomisk sosialhjelp er imidlertid pliktmessige ytelser der det er vanskelig å styre forbruket. Det gjenstår også et betydelig arbeid for å bringe aktiviteten ned og få bedre kontroll når det gjelder tiltak for funksjonshemmede.

Selv om regnskapsresultatet for barnevernet totalt sett gikk i balanse i 2000 er det store utfordringer framover knyttet til presset på hjelpe- og omsorgstiltak i barnevernet. I tillegg kommer problemet med at staten ikke har gitt full kompensasjon gjennom rammetilskuddet til Trondheim kommune ved dobling av kommunal egenandel i fylkeskommunale barneverntiltak fra 2001.

Helse- og omsorgstjenester

Regnskapsresultat for 2000 viser et merforbruk på 36,6 mill.kroner inklusive fonds.

Programområde Tall i mill kr	Avvik budsj/ regnskap inkl. fonds
I.30 Adm. helse og omsorg	-2,1
I.31 Forebyggende helsevern	0,5
I.32 Fysioterapi og legetj.	3,0
I.35 Edruskap og bostedsløse	0,7
I.37 Hjemmebasert omsorg Inst.basert omsorg Rehabilitering	-24,8
I.38 PU-tiltak	-13,9
Netto budsjettavvik	-36,6
H. kap I.3	

Regnskapsresultatet for 2000 viser at hjemmebasert omsorg, institusjonsbasert omsorg og omsorg for psykisk utviklingshemmede er problemområdene akkurat som de var det i 1999. Innenfor institusjonsbasert omsorg er resultatet dog forbedret fra minus 25,5 mill kr i 1999 til 6 mill kr i 2000. Det har vist seg betraktelig vanskeligere enn jeg trodde ved starten av fjoråret å få bort merforbruket. De grepene som ble gjort i 2000 har til nå ikke hatt en så synlig effekt som håpet. Jeg mener imidlertid at det ikke er så mye som skal til før man nærmer seg balanse. Problemene nå ligger på enkeltsykehjem. Hvis man greier å sette av nok ressurser til en tett oppfølging av "problemsykehjemmene", tror jeg at det skulle være mulig å fjerne svært mye av ubalansen.

Innenfor hjemmebasert omsorg og omsorg for psykisk utviklingshemmede er problemene fortsatt store. Jeg har ryddet opp i mye av den underliggende eksisterende underfinansieringen ved at det er satt av 15 mill kr til omsorg for psykisk utviklingshemmede og 7 mill kr til hjemmebasert omsorg i budsjettet for 2001. I forbindelse med den endelige salderingen måtte jeg finne rom for 5 mill kr som var ufinansiert i Rådmannens forslag og 4 mill kr som ble pålagt i forbindelse med den politiske salderingen. Det er klart at denne salderingen på toppen av et hardt presset budsjett og engangs sparetiltak i 2000 gir store utfordringer når det gjelder å holde rammen i 2001.

Kirke- og kulturtenester

Programområde Tall i mill kr	Avvik budsj/ regnskap inkl. fonds
I.50 Adm. kirke og kultur	0,1
I.51 Kirkeformål	0,1
I.52 Bibliotek	-0,1
I.53 Kulturtiltak	0
Netto budsjettavvik	
Hovedkap. I.5	0,1
I.54 Innvandrere	1,6
I.85 Innvand., statstilskudd	5,0
Netto	6,7

Etter at regnskapet er korrigert for avsetning til fond/bruk av fond viser programområde I.5, ekskl. innvandrere, et mindreforbruk på 0,1 mill kr.

Statstilskuddet knyttet til innvandrere ble 5 mill kr høyere enn budsjettet. I tillegg viser regnskapet et mindreforbruk på område I.54 på 1,6 mill kr. Samlet sett betyr det at innvandrersområdet gikk med et "overskudd" på 6,6 mill kr.

Byutviklingsområdet

Programområde Tall i mill kr	Avvik budsj/ regnskap inkl. fonds
I.60 Administrasjonen	0,2
I.61 Byplankontoret	-0,2
I.62 Byggesakskontoret	2,0
I.63 Utbyggingskontoret	-0,2
I.64 Bolig- og byf.kontoret	0,9
I.65 Kart og oppmåling	-0,5
I.66 Byantikvaren	0,1
I.68 Landbrukskontoret	-0,3
I.69 Diverse	0
Netto budsjettavvik	
H. kap. I.6	2,4

Enhetene innenfor gamle avdeling Byutvikling avla et regnskap for 2000 med et mindreforbruk i forhold til budsjett på 2,4 mill kr.

Mindreforbruket skyldtes følgende hovedforhold:
Bolig- og byfornyelseskontoret hadde en mindreutgift på 0,9 mill.kroner.

Byggesakskontoret hadde en merinntekt på 5,2 mill.kroner.
Byggesakskontoret hadde en merutgift på 3,3 mill.kroner.
Kart- og oppmålingskontoret hadde en mindreinntekt på 0,4 mill kroner.

Bedrifter/Foretak/Divenheter

Programområde Tall i mill kr	Avvik budsj/ regnskap inkl. fonds
Trondheim bydrift	1,1
Trondheim renholdsverk	2,8
Trondheim parkering	-1,4
Trondheim eiendom	
Tr.heim byggservice KF	-0,8
Trondheim brannvesen	-0,2
Osloveien arb.treningssenter	0,5
Avfallsseksjonen	0,5

For de fleste bedriftene ble resultatet for 2000 godt i samsvar med budsjettet.

Trondheim bydrift sitt resultat er påvirket av at regningen fra Trondheim Energiverk (gatelys) ble 1,8 mill kr lavere enn budsjettet og at resultatet for Sjøla pukkverk ble 1 mill kr bedre enn budsjettet. Korrigert for dette er resultatet for Trondheim bydrift 1,7 mill kr svakere enn budsjettet.

Trondheim renholdsverk avla et regnskap med et resultat som var 1,6 mill kr bedre enn budsjettet og korrigert for bruk av fond ble det endelige resultatet 2,8 mill kr bedre enn budsjettet.

Trondheim parkering sitt regnskapsresultat for 2000 viser et resultat på 1,4 mill.kr mindre enn budsjettet, hovedsakelig som følge av merutgifter til oppgradering av parkeringsteknisk utstyr.

Avfallsseksjonen avla et regnskap med 0,5 mill kr i overskudd. Årsaken til overskuddet er at gebyrinntektene ble høyere enn beregnet. Det ble innført nytt gebyrsystem fra 2000. På forhånd var det det vanskelig å beregne den eksakte inntektsmessige effekten av omleggingen.

Organisasjonen

ANSATTE

Ved årsskiftet hadde kommunen 10.393 ansatte som utførte 8385 årsverk. Gjennomsnittsalderen for ansatte er 42 år.

ORGANISASJONSUTVIKLING

Året har vært preget av et omfattende og spennende arbeid med å effektivisere organisasjonen innenfor rammen av en modell med 2 myndighetsnivåer og bestiller/utfører-tenkning. Sentralt sto prosjektet Stø kurs - forankret i et bystyrevedtak fra november 99, hvor rådmannen ble bedt om å utrede hvordan en skulle synliggjøre effektiviseringsgevinster i distriktsadministrasjonen tilsvarende halvparten av dagens ressursbruk.

Her lå også et klart innsparingskrav på 4.5 mill og krav til frigjøring av ressurser til skolesektoren, samt at ressurser også skulle komme andre sektorer til nytte.

For å ivareta oppgaver som tidligere ble gjort i distriktsadministrasjonen ble det besluttet å opprette 3 nye interne enheter, Personaltjenesten, Økonomitjenesten og Enhet for virksomhetsvurdering. På denne måten ønsket en å etablere spesialistfunksjoner med gode forutsetninger for å øke effektiviteten og kompetansen for å gi enhetene tilstrekkelig støtte, bl.a. for å frigjøre tid til ledelse. I tillegg ble det opprettet en ny intern enhet - Informasjonstjenesten og 6 enheter for Kultur og fritid.

Prosessen med fordeling av de ansatte til nye enheter, funksjoner og oppgaver ble gjennomført i et nært samarbeid med de ansattes organisasjoner. Rapport om dette arbeidet legges fram våren 2001.

Innen kommunens eiendomsvirksomhet er vedtakene fra 1999

gjennomført ved opprettelsen av Trondheim eiendom og Trondheim byggservice KF.

I løpet av året ble det gjort endringer innen organisering av Kart og oppmålingskontoret, Byggesakskontoret og Byplankontoret, som fra årsskiftet er slått sammen til en ny enhet, kalt Plan og bygningsenheten.

Ny kommunaldirektør for organisasjon ble tilsatt og tiltrådte 1.juni.

LEDERUTVIKLING

Nytt lederutviklingsprogram ble utviklet i løpet av høsten 1999.

Programmet er inndelt i 4 faser:

Fase 1 er et basisprogram på 3 dager med felles ståsted - felles mål som utgangspunkt. **Fase 2** er opplæring i 2 dager innen temaene økonomi og personal. **Fase 3** er viet utvikling av den enkelte leder.

Fase 4 er oppfølging og veien videre.

I løpet av år 2000 har alle enhetslederne gjennomført fase 1 og 2 samt 2/3 begynt på fase 3. Programmet skal være gjennomført våren 2002.

KOMPETANSEUTVIKLING

Rådmannen utarbeider kurskatalog med tilbud innen ulike fagområder. Kurskatalogen legges på intranettsidene og sendes den enkelte enhet slik at tilbudene skal bli godt kjent blant ansatte. Det har vært god oppslutning om de enkelte kurstilbudene.

HELSE-, MILJØ OG SIKKERHETSARBEID FOR ANSATTE

Trondheim kommunes system for internkontroll med helse, miljø og sikkerhet for ansatte er videreført i 2000. De distriktsbaserte arbeidsmiljøutvalgene ble avvirket pr.

1.12.2000, og antall lokale arbeidsmiljøutvalg er redusert til 15 (tidligere 22).

Trondheim kommune satser fortsatt på arbeidsmetoden "Bedre arbeidsmiljø - redusert fravær". Alle enheter oppfordres til å arbeide med helse-, miljø og sikkerhet. Retningslinjer for arbeidsmiljøutvalgene og sentralt arbeidsmiljøutvalg skal revideres.

Trondheim kommune ønsker fortsatt å ha egne instruktører på arbeidsmiljøfeltet. Hovedtyngden av arbeidsmiljøopplæringen skal foregå desentralisert. Ansvaret for koordineringen av grunnopplæringen er lagt til Personaltjenesten. Det vil bli gjennomført en ny gjennomgang av området i 2001.

Informasjon om internkontrollsystemet skal være tilgjengelig for alle ansatte på internt nett.

SYKEFRAVÆR

Sykefraværet i år 2000 er 9,5%, og er en liten nedgang fra 1999 da sykefraværet var på 9,6%. Når en tar hensyn til stillingstyper og personalgruppens aldersmessige sammensetting, ligger det samlede sykefraværet i Trondheim kommune på samme nivå som i virksomheter det er naturlig å sammenligne seg med.

Kommunen har et system for arbeidstakere som kommer i en utføringssituasjon eller blir overtallig, og det arbeides aktivt for å omplassere disse.

LØNNSFORHOLD

Ved Hovedtariffrevisjonen 2000 ble det sentralt enighet om føringer frem til 01.05.2002, dvs. ingen sentrale tariffforhandlinger i løpet av avtaleperioden.

Ved hovedtarifføppgjøret 01.05.2000 ble grunnplasseringene for arbeidstakere med 3-årig høyskoleutdanning hevet fra lønnsramme 7 til lønnsramme 10.

Kommunens pott til de lokale forhandlingene pr. 01.08.2000 var på ca. 19,5 mill. kroner. En stor del av dette beløpet ble brukt til å tilpasse de eksisterende fagstigen til de endringene som ble gjort sentralt. Det ble videre enighet om å etablere fagstiger for ingeniører, sivilingeniører, veterinærer og jurister. Det ble avsatt 800.000,- til innføring av funksjonsstige for merkantilt personale, dvs. kontorassistent - førstesekretær. Det ble også enighet om å nedsette et utvalg for å vurdere kriterier for etablering av avansementstillinger for arbeidstakere i lønnsramme 2.

Med bakgrunn i en tidligere protokoll med en del arbeidstakerorganisasjoner, ble det foretatt betydelige lønnsjusteringer for de lavest lønnede enhetsledere i kommunen.

LÆRLINGER

Enhet for fagopplæring er Trondheim kommunes opplæringskontor for yrkesfag og administrerer lærlingordningen for enhetene innen kommunens virksomhet.

I 2000 ble det tatt inn 122 nye lærlinger, det samme antall som i 1999. I alt 90 personer tok fagbrev, mot 55 året før.

Pr. 31.12. har Trondheim kommune 232 lærlinger med lærekontrakt, som er en økning på 2 fra forrige årsskifte. Siste år kom omlag 40 prosent av lærlingene direkte fra videregående skole gjennom kurs og videregående kurs I. De øvrige lærlingene er over 21 år.

Etter noen år med mangel på læreplasser i forhold til antall søkere, er denne utviklingen snudd. Trondheim kommune har i dag flere lære-

plasser enn det er kvalifiserte søkere til. Det framtidige behovet for arbeidskraft ser ut til å være større enn rekrutteringen i flere av fagene.

KVALITETSPROSJEKTET

Målgruppe for prosjektet er personer som har vært uten ordinært arbeid i minst et år, og som ikke kan greie å komme i arbeid eller fullføre et kvalifiseringsløp ved hjelp av ordinære tiltak.

Det legges vekt på å oppnå formell kompetanse, bl.a. ved bruk av fagopplæring som virkemiddel.

Totalt har 55 personer deltatt i prosjektet siden 1998. Av disse er 34 fremmedspråklige. Deltakerne får oppfølging ut fra en individuell kvalifiseringsplan. Ved årsskiftet er 6 personer under utdanning, 9 har lærekontrakt, 10 er i arbeid m/ ordinær lønn, 4 har permisjon/sykmeldt og 3 er under avklaring. I alt 17 personer er utskrevet fra prosjektet.

Prosjektet gjennomføres av Enhet for fagopplæring, og er støttet av Sosial- og Helsedepartementet og Arbeidsdirektoratet. Prosjektet skal evalueres i 2001.

INFORMASJONSVIRKSOMHET

Rådmannen opprettet høsten 2000 Informasjonstjenesten som ny intern enhet. Tjenesten skal initiere, koordinere og gjennomføre informasjonstiltak i Trondheim kommune. Informasjonstjenesten skal gi råd og støtte til rådmannen og enhetene i strategiske såvel som praktiske informasjonstiltak. Tjenesten har fått ansvaret for drift og vedlikehold av kommunens to nettsteder: www.trondheim.kommune.no og www.trondheim.com.

www.trondheim.kommune.no er betydelig fornyet i løpet av 2000, med ny struktur og nytt design. Nettstedet har bred informasjon om kommunens tjenester og organi-

sjasjon, og møtekart og møteprotokoller med politiske vedtak blir lagt inn fortløpende. Nettstedet har nyttige lenker til store deler av det offentlige Norge, og det legges opp til løpende forbedringer og utvikling av struktur og innhold. Det legges også til rette for framtidig utvikling av tjenester på nettet, forløpig avgrenset til informasjonstjenester og uthenting av ulike skjema.

www.trondheim.com er et nettsted med informasjon om byen Trondheim. Nettstedet ble overtatt i løpet av året, slik at kommunen nå står som eier. Nettstedet er godt besøkt, og har vært vedlikeholdt og drevet fra kommunens side i flere år.

INFORMASJONSTEKNOLOGI

I forbindelse med arbeidet med fornying av kommunens IT-strategi er det gjennomført en bred prosess med dialogmøter med ulike typer ansatte. I arbeidet er det lagt vekt på å sette enhetene og tjenestene i sentrum for på denne måten å gjøre IT-løsningene til tjenlige redskap for bedre tjenester til publikum.

Gjennom omorganiseringen og nedlegging av distriktsnivået ble IT-miljøet ble samlet og styrket. IT-konsulentene fra distriktskontorene ble overflyttet til IT-kontoret. Brukerstøtten er forbedret gjennom en telefonbasert støttetjeneste, en "helpdesk" som en kan nå gjennom ett telefonnummer.

Det har vært arbeidet med tilrettelegging av anbud for nye IT-baserte fagprogrammer innen helse og omsorgstjenester, for pedagogisk-psykologiske tjenester og for helsestasjonstjenester.

Trondheim kommune deltar som pilotkommune i regjeringas satsing på eHandel.

TJENESTEOMRÅDENE

Utdanning og sosiale tjenester

UNDERVISNING

Beskrivelse av virksomheten

ELEVER, KLASSE OG TIMETALL

I inneværende skoleår er det 18.785 elever i Trondheims-skolen, fordelt med 13.777 elever på barnetrinnet og 4.822 på ungdomstrinnet. I tillegg får 186 elever sitt skoletilbud ved Innføringsklassen for fremmedspråklige elever, andre skoleenheter og spesialgrupper ved de ordinære grunnskolene.

Siste skoleår har elevtallet steget med 431 elever. Av dette følger en klassesøkningsøkning på 11 nye klasser fra forrige skoleår. Dette gir en liten økning i elevtallet pr klasse sammenliknet med året før.

Klassestørrelsen er i gjennomsnitt 22,0 og 25,5 på hhv barne- og ungdomstrinnet i inneværende skoleår. Disse tallene er forholdsvis stabile og vil ikke endre seg særlig så lenge samme skolestruktur beholdes. Det er store ulikheter mellom enkeltskoler når det gjelder gjennomsnittstall. På barnetrinnet har 30 pst av klassene 20 elever eller færre. Tilsvarende andel på ungdomstrinnet er 5 pst. På barnetrinnet har bare 9 pst av klassene mer enn 26 elever, mens tilsvarende andel på ungdomstrinnet er 47 pst.

Elev- og klassesøkningsutvikling for skoleårene 1998/99 - 2000/01

	1998/99		1999/00		2000/01	
	Elever	Klasser	Elever	Klasser	Elever	Klasser
B-trinn	13.047	603	13.475	618	13.777	626
U-trinn	4.554	180	4.660	186	4.822	189
Andre *)	172	-	219	-	186	-
Trondheim	17.773	783	18.354	804	18.785	815

*) For elever knyttet til mottaksskoler og spesialgrupper i den vanlige skolen registreres det ikke klasser i tradisjonell forstand.

Elevtallsveksten gir utfordringer mht planlegging og tilpassing av skolebyggene.

FØRSTE SKOLEDAG

Lærer Laila Rennan deler ut røde ransler fra Statens Vegvesen til førsteklassingene på Ranheim skole.

Foto: André Thorup/Adresseavisen

Klassestørrelse og timetall

Klassestørrelse og timeantall for skoleårene 1998/99 - 2000/01

	1998/99	1999/00	2000/01
Gj.snittlig klassestørrelse ¹⁾	22,5	22,6	22,8
B-trinn ¹⁾	21,6	21,8	22,0
U-trinn ¹⁾	25,3	25,1	25,5
Timetallsammenheng i gj.snitt pr. klasse ²⁾			
B-trinn			
• Samlet timetall	29,4	30,0	29,3
• Elevtimetall	23,9	23,9	23,9
• Tilleggstimetall	5,5	6,1	5,4
U-trinn			
• Samlet timetall	37,8	36,2	36,7
• Elevtimetall	30,0	30,0	30,0
• Tilleggstimetall	7,8	6,2	6,7

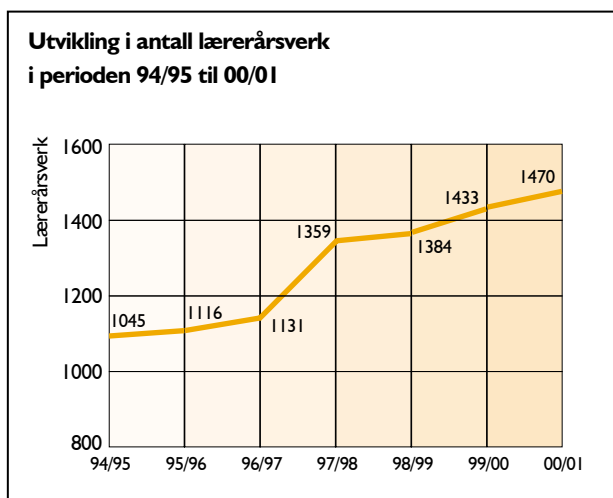
1) Ordinære grunnskoleklasser

2) I denne årsrapporten er brukt GSI-statistikk for timetall og ikke plantall i budsjettet som tidligere. Tallene omfatter bare timer direkte brukt mot elevene i ordinære undervisningsopplegg. Tallene omfatter ikke sosialpedagogisk arbeid, utviklingsarbeid og klassestyrertimen.

Samlet gjennomsnittlig timetall pr klasse pr uke på barnetrinnet er 29,3 i inneværende skoleår, fordelt med et elevtimetall på 23,9 og et tilleggstimetall på 5,4. Budsjettet bygger på et tilleggstimetall, dvs timer til gruppedeling på 5,5 timer pr klasse pr uke. Statistikken viser at faktisk antall tilleggstimer på barnetrinnet ligger nokså nær opp til dette. På ungdomstrinnet er det samlede gjennomsnittlige timetallet 36,7, fordelt med et elevtimetall på 30,0 og et tilleggstimetall på 6,7 timer pr uke. I tillegg har skolene anledning til å bruke 2 timer pr uke til sosialpedagogisk arbeid og utviklingsarbeid. Dette gir et samlet tilleggstimetall på 8,7. Tilleggstimetallet for ungdomstrinnet ble i budsjettet for skoleåret 2000/2001 økt fra 9,5 timer til 11,5 timer pr uke. Statistikken viser at faktisk antall tilleggstimer på ungdomstrinnet ligger langt fra dette. Det er sannsynlig at deler av denne ressursen grunnet knappe budsjetter brukes til vikartjeneste og/eller omveksles til driftsmidler.

BEMANNING

Utviklingen i antall lærerårsverk i perioden fra skoleåret 1993/94 til skoleåret 200/01 viser en betydelig vekst. Veksten fra skoleåret 1996/97 til skoleåret 1997/98 skyldes i hovedsak innføring av skolegang for 6-åringene. Veksten fra 1997/98 og til 2000/01 skyldes elevtallsvekst. Antallet lærerårsverk er forøvrig påvirket av både timetallsnivå og generell elevtallsvekst.

SPESIALUNDERVISNING

Andelen elever med spesialundervisning og gjennomsnittlig tildelte årstimer pr elev har vært ganske stabil de siste tre år.

Imidlertid ble antall klagesaker tre-doblet i forhold til 1999. I alt 93 saker ble behandlet hos utdanningsdirektøren. Av disse fikk 49 medhold, resten avslag. Det var en betydelig ulikhet i antall klager mellom distriktene, varierende fra 3 til 48. Så store svingninger har vært vanskelige å forklare. Imidlertid synes både vurderingene og ruinenene i fagmiljøene å ha vært sviktende, og utdanningsdirektøren har tatt dette opp i egne drøftinger med rådmannen. Denne utviklinga medførte også at det ble

satt i gang et eget arbeid for å gå gjennom rutiner og prosedyrer, og det er fra 2001 iverksatt nye retningslinjer som skal sikre bedre kvalitet i behandlingen av disse sakene.

Andel elever og tildelte timer spesialundervisning

Gjennomsnitt

	1998/99	1999/00	2000/01
Andel elever med spes.ped.	6,7%	6,9%	6,9%
Tildelte årstimer pr. elev 1)	124,0	126,0	-

1) Tall for skoleåret 2000/01 oppgis ikke før høsten 2001. Tallene omfatter bare spesialundervisning gitt i vanlig grunnskole.

FREMMEDSPRÅK

I inneværende skoleår er det 950 minoritetsspråklige elever i Trondheim. De representerer 53 språkgrupper. Høsten 2000 ble Innføringsklassen for fremmedspråklige nedlagt som egen skoleenhet, og administrering av undervisningstilbudet overført til Ila skole. Det eksisterer nå et mottaks-/innføringstilbud ved 5 skoler.

49 av 56 skoler i Trondheim gir morsmålsopplæring/norsk 2. Det er tilsatt 62 morsmåls lærere.

ELEVmaterieLL OG LÆREMIDLER

I perioden 1997 til 1999 ser en at utgiftene til lærebøker og annet driftsmaterieLL vokste sterkt, noe som for en stor del kan henføres til den nye læreplanen L-97. I løpet av denne 3-årsperioden fikk alle klassetrinn nye lærebøker. Regnskapet viser at utgiftene til dette formålet sank til 858 kr pr elev i 2000. Dersom en korrigerer for prisstigningen ligger nivået i 2000 43 kroner pr elev over 1995-nivået.

Utgifter til lærebøker og annet driftsmaterieLL pr. elev i kroner

1995	1996	1997	1998	1999	2000
728	504	1.256	1.281	1.525	858

Resultatvurdering

Våren 2000 var siste fase i arbeidet med Reform 97. Læreplanen hadde en gradvis innføring, men nå undervises alle elevene ut fra Læreplanverket for 10-årig grunnskole. Det er laget en egen læreplan for døve og for Norsk 2. Planen for morsmålsopplæring er enda ikke ferdigstillet.

Skolevurdering - er systematisert gjennom ekstern vurdering av 6 skoler fordelt over hele byen. Skolene har fått tilbakemelding på observatørens bilde av skolen etter å ha observert praksis ut fra på forhånd fastsatte kriterier. Det er videre satt i gang en kartlegging av leseferdighet på 5. trinn pålagt av KUF. Trondheim har valgt å bruke kartleggingen i et utviklingsarbeid som har som mål å bedre leseferdigheten blant barn og unge.

Det ble og startet et arbeid med å utvikle en trivselsundersøkelse på 6. og 9.trinn i skolen.

Dette arbeidet føres videre inn i 2001 og er planlagt i

samarbeid med sentralt elevråd, som er med og definerer hva de mener er viktig for å trives i skolen.

Kompetanseutvikling - har hatt fokus på å gi lærere den kompetanse som trengs for å utvikle en inkluderende skole. Det ble satt i gang en rekke prosjekt som er basert på nettverksarbeid mellom skoler og klasser. Prosjektledere driver arbeidet i nettverkene, har ansvar for å gi faglig påfyll, knytte forbindelser til andre miljø som har de samme interesser, og å administrere videreutdanning i samarbeid med høyskoler og universitet

Partnerskap med næringslivet - er et prosjekt som så vidt kom i gang høsten 2000, men som er ventet å få vekst og utvikling i 2001.

Samhandling med hjelpetjenesten - er intensivert gjennom SAMTAK-prosjektet som har dette som mål, og gjennom å ha utarbeidet retningslinjer for saksgang og oppgavefordeling mellom skole og hjelpetjenester når det gjelder å gi spesialpedagogisk hjelp.

IKT i læringsarbeidet - et eget prosjekt som har hatt stor utvikling, men som på enkelte skoler fortsatt har utviklingspotensiale, både når det gjelder å utvikle hjemmesider og å gi lærere nødvendig kompetanse. Hovedproblemet er mangel på maskinvare og tid til opplæring.

Tjenestetilbudet til minoritetsspråklige - har gjennomgått en del endringer, både som resultat av statlige vedtak og av politiske vedtak i Trondheim. For å få til en bedre kommunikasjon mellom skole og heim, er det utarbeidet et hefte som gir skolene mer kompetanse i kommunikasjon med foreldrene til minoritetsspråklige. Bl.a. er det utarbeidet kopieringsgrunnlag på 12 språk for alle slags brev som vanligvis går fra skole til hjem i løpet av et skoleår.

Estetisk kvalitet i læringsarbeidet - ble et prioritert område i Program for kvalitetsutvikling i Trondheimsskolen. En prosjektgruppe som ble opprettet vil i samarbeid med Pilotgalleriet arbeide for å hjelpe skolene til å nå dette målet.

Samhandling med foreldrene - er noe alle skoler har som mål å få til. En større vektlegging på skolens styringsorganer har bidratt til å styrke denne oppgaven. Foreldre er mer kritisk enn før når det gjelder kvaliteten på den opplæring barnet deres får. Dette er klart en utfordring for skolen. I arbeidet med kvalitetsutvikling har en lagt stor vekt på å utvikle indikatorer på kvalitet i klasserommet.

Rådgeving ved overgang til videregående - er et område som fungerer forskjellig fra skole til skole. Det er viktig at skoler som har en god strategi i dette arbeidet kan inspirere andre. Dette er et felt som har stort utviklingspotensiale i 2001.

INVESTERINGER

I år er det påbegynt og gjennomført følgende investeringsprosjekt: En full rehabilitering av det største bygget ved Ranheim skole og de to laveste etasjene på Ila skole er gjennomført. Charlottenlund barneskole og Vikåsen

oppvekstsenter er ferdig utbygd som barneskoler med tre klasser på hvert trinn. I tillegg er det gjennomført rehabilitering på Charlottenlund skole. Sjetne skole vil i løpet av våren 2001 få et nytt bygg for første til fjerde klasse. Markaplassen skole, den nye ungdomsskolen på Vikåsen, ble påbegynt 1.juni 2000 og ferdigstilles etter planen i juli 2001. Dette er det mest omfattende prosjektet med en kostnad beregnet til 125 mill kr.

I løpet av 1999 startet planleggingsprosessen for rehabilitering av skoler på ungdomstrinnet. Gjennom brukermedvirkning er det laget skisseprosjekter for rehabilitering av Blussuvoll, Rosenborg og Sverresborg skoler. Tilstandsvurderingen av Charlottenlund og Åsheim ungdomsskoler viser at det ikke er lønnsomt å rehabilitere disse skolene. Budsjettsituasjonen har utsatt igangsettelse av disse prosjektene.

Utskiftingen av nedslitt og kondemnabelt inventar fortsatte. Det er investert i IKT-utstyr i de skolene som hadde klassetallsvekst i år 2000.

Utfordringer

Program for kvalitetsutvikling i Trondheimsskolen startet opp i 2000 og vil videreutvikles med en større vektlegging på at satsingsområdene skal synliggjøres i skolene. Utviklingsarbeid skal komme elevene til gode, og vises i skolehverdagen. Det er en stor utfordring for både skolens ledelse og for den enkelte lærer å utvikle et læringsmiljø etter intensjonene i ny læreplan. Alle elever med hver sine forutsetninger skal oppleve seg som en del av et større fellesskap. Dette gjør det nødvendig både å videreutvikle det spesialpedagogiske arbeidet, men like mye å finne nye arbeidsformer og arenaer for læring tilpasset hvert enkelt individ.

Den statlige satsingen på IKT og på ungdomstrinnets utfordringer, forplikter også kommunen. Selv om bruk av IKT i læringsarbeidet er kommet godt i gang, vil det være nødvendig for å nå de statlige mål å ha et personale med oppdatert kompetanse, og godt og nok utstyr på området. Ny arbeidstidsavtale for lærere og muligheter for å drive forsøk både når det gjelder organisering, arbeidsmåter og bruk av lærestoff, åpner for nye muligheter i skolen. Det vil være en utfordring å få partene med på å bruke disse mulighetene - til beste for elevene.

Det er mange skoler i Trondheim. Mange av disse trenger rehabilitering og oppjustering for å gi barn og voksne et godt arbeidsmiljø og muligheter for utfoldelse. Dette vil være en stor utfordring i kommende år. I tillegg vil det være nødvendig å vurdere skolestrukturen i Trondheim. Å få til gode prosesser i dette arbeidet der partene får komme med innspill og får si hva de mener, vil være en tidkrevende men viktig oppgave i tida framover.

Beskrivelse av virksomheten

Det var 4.897 barn i skolefritidsordningene høsten 2000, en økning på 413 barn fra høsten 1999.

	Antall barn	Prosent
1998		
6-14 t	699	17
15 t +	3.489	83
Sum	4.188	100
1999		
6-14 t	1.274	28
15 t +	3.210	72
Sum	4.484	100
2000		
6-14 t	1.010	21
15 t +	3.887	79
Sum	4.897	100

Tabellen viser antall barn innenfor ulike typer oppholdstid, og utviklingen de siste tre år. Fordelingen er basert på intervaller for statsstøtte og skiller seg dermed fra Trondheim kommunes tre vedtatte kategorier oppholdstid. Av disse faller korttidstilbudet (6-10 timer) innenfor den laveste statsstøttesatsen, mens de to andre tilbudene (11-16 timer og 17 timer eller mer) begge utløser den høyeste satsen for statsstøtte. Det er så langt ikke utviklet statistikk tilpasset Trondheims tre oppholdstidskategorier.

Det var en klar dreining til økt bruk av korttidstilbud i skolefritidsordningen fra 1998 til 1999. Mens bruk av korttidstilbud har vist en nedgang i 2000, har bruk av de to høyeste oppholdstidskategoriene vist en oppgang. I 2000 benyttet 79 prosent av barna seg av de to høyeste oppholdstidskategoriene, og 21 prosent av korttidstilbudet.

ETTERSPORSEL

Tabellen under viser dekningsgraden for skolefritidstilbudet de siste tre år. Dette er beregnet som antall barn i ordningen i forhold til antall barn i skolen. Samlet sett var etterspørselsgraden 59,4 prosent i 2000, dvs en oppgang på 5 prosentenheter fra 1999. Nesten 78 prosent av 1. klassingene er nå i skolefritidstilbudet. Etterspørselen etter skolefritidsplasser har økt på alle trinn, men det er fortsatt slik at den avtar med alderen på barna. (se tabell i neste spalte)

Det var betydelig variasjon i etterspørselsgraden mellom distriktene, fra Saupstad distrikt på knapt 47 prosent til Nardo distrikt med den høyeste etterspørselen på vel 67 prosent.

Etterspørselsgrader 1998, 1999 og 2000 i prosent

	1998	1999	2000
1. klasse	69,9	74,5	77,8
2. klasse	61,7	68,2	74,0
3. klasse	45,3	53,3	59,9
4. klasse	16,8	21,9	25,6
Samlet	48,6	54,5	59,4

BEMANNING

Bemanningsstettheten er beregnet som årsverk pr. produserte oppholdstimer for barn i skolefritidsordningene. Bemanningstettheten gikk noe ned i 2000 i forhold til året før.

	1998	1999	2000
Årsverk pr. oppholdstimer	0,33%	0,38%	0,34%

Resultatvurdering

Etterspørselen etter skolefritidstilbudet i Trondheim kommune har økt jevnt de siste tre år. Det har vært en sterk vekst i antall barn i skolefritidsordningene i 2000, uten at antall årsverk har økt i samme grad. Foreldrebetalingen for skolefritidsordningene ble ikke økt fra 1999 til 2000.

Utfordringer

Stortinget har vedtatt at tidligere øremerket statstilskudd for skolefritidsordningene skal gå inn i rammetilskuddet til kommunene fra og med skoleåret 2001/02. Det gjenstår å se hvordan den nye finansieringsmodellen vil slå ut for Trondheim kommune.

I 2001 skal det foretas en gjennomgang av skolefritidsordningen for funksjonshemmede elever med tanke både på finansiering og innhold. Det må avklares hva slags standardkrav som skal gjelde for tilbudet, ikke minst med tanke på å skape realistiske forventninger både til innhold og rammer.

BARNEHAGER

Beskrivelse av virksomheten

ANTALL BARN OG OPPHOLDSTID

Pr. desember 2000 var det 7.356 barn som hadde barnehageplass i Trondheim. Dette er en økning på 95 plasser i forhold til 1999.

I aldersgruppen 0-2 år har 2.105 barn en barnehageplass. Dette er 55 færre plasser i forhold til året før. For aldersgruppen 3-5 år er det 5.251 barn som har en barnehageplass. Her har antall plasser økt med 150 fra 1999 til 2000.

Ant. barn i barnehage fordelt på opph.tid og aldersgruppe i 2000

Oppholdtid pr. uke	0-2 år	3-5 år	0-5 år
Åpen barnehage	549	214	763
0-8 t	7	89	96
9-16 t	14	102	116
17-24 t	265	779	1.044
25-32 t	79	350	429
33-40 t	59	344	403
over 41 t	1.132	3.373	4.505
Samlet	2.105	5.251	7.356

FURUTOPPEN BARNEHAGE

Ragna og Nicolay har god kontakt.

Foto: Tor Arne Granmo/Grafisk senter

DEKNINGSGRADER

Dekningsgraden beregnes som antall barn i barnehage i forhold til antall barn totalt innenfor ulike aldersgrupper og geografiske områder.

Dekningsgrader 1998, 1999 og 2000 i %

	1998	1999	2000
Barn 1-2 år	46,1 %	50,4 %	50,4 %
Barn 3-5 år	79,9 %	82,2 %	83,2 %
Samlet for barn 1-5 år	66,2 %	69,3 %	70,1 %

Tabellen viser at barnehagedekningen for aldersgruppen 1-5 år har økt fra 69 prosent i 1999 til 70 prosent i 2000. Økningen er knyttet til aldersgruppen 3-5 år. Barn i åpen barnehage inngår i beregningen.

Dekningsgradene varierer mellom distriktene. Byåsen og Heimdal har lavest antall barnehageplasser i forhold til antall barn bosatt i distriktet.

BEMANNINGSTETTHET

Bemannings tettheten i barnehagene er beregnet som årsverk pr. produserte oppholdstimer for barn i barnehagene. Det er ingen endringer for noen av gruppene i forhold til fjoråret.

Årsverk pr. oppholdstimer i 1998, 1999 og 2000 i %

	1998	1999	2000
Kommunale barnehager	0,47	0,49	0,49
Private m/ driftsavtale	0,48	0,48	0,48
Private og andre	0,53	0,52	0,52

Resultatvurdering

DEKNINGSGRAD

Bystyret har tatt til etterretning at full barnehagedekning i Trondheim tilsvarer en dekningsgrad på 70 prosent av barn i alderen 1-2 år og 90 prosent av barn i alderen 3-5 år. Samlet utgjør behovet 82 prosent blant 1-5 åringene. Dette er basert på en behovsundersøkelse gjennomført blant småbarnsførelde våren 1999.

Barnehagedekningen ved utgangen av 2000 er på 70 prosent. Det kan anslås et udekket behov tilsvarende vel 1000 barnehageplasser.

I løpet av 2000 har antall barn i barnehager økt med 95. Antall barn som benytter åpen barnehage har gått ned med ca 50, slik at den reelle veksten av barn med fast barnehageplass er på nærmere 150.

Veksten er i hovedsak knyttet til utvidelser av plasstilbudet i kommunale barnehager. Til tross for at det ble etablert en ny privat 4-avdelings barnehage, utgjør den totale veksten i privat sektor bare 14 barnehageplasser. Dette skyldes i hovedsak nedleggning av flere private familiebarnehager. Det at veksten er knyttet til barn over 3 år, er i tråd med resultatmål for 2000.

SAMARBEID MED PRIVATE BARNEHAGER

Kommunen ga i 2000 et økonomisk tilskudd til private barnehager, med vilkår om at det skulle gå til å

redusere foreldrebetalingen. Tilskuddet ble gitt til barnehager som ellers kun hadde inntekter fra stat og foreldre, og ikke til bedriftsbarnehager.

Det ble ellers gjennomført en undersøkelse som viste relativt store forskjeller i driftssituasjonen mellom grupper av private barnehager. Basert på data fra 1999, viste undersøkelsen at det er et fåtall av de private barnehagene som har en svært kritisk driftssituasjon, men at for mange er situasjonen marginal. Barnehager som kun har inntekter fra stat og foreldre, er avhengig av høye satser på foreldrebetalingen for å kunne dekke utgiftene.

KVALITETSUTVIKLING OG KOMPETANSETILTAK

Trondheim kommune bidro til å gjennomføre konferansen "Kvalitet i barnehagen" i juni 2000. Konferansen belyste metoder i arbeidet med kvalitetsutvikling, med vekt på arbeide med sosial kompetanse hos barna og foreldresamarbeid.

Det er gjennomført en omfattende opplæring i pedagogisk veiledning og ressursorienterte metoder for personalet i kommunale og private barnehager. Opplæringen innenfor disse temaområdene er blitt positivt motatt, og utgjør en viktig del av arbeidet med å kvalitetssikre tjenestetilbudet. Det er gjennomført egne temadager om brukertilpasning i barnehagene. Kommunen har utarbeidet en veileder om profilering av barnehagene. Som et ledd i dette arbeidet, har barnehagene gjennomført prosesser for å bli mer bevisst egen styrke og særtrekk.

INVESTERINGER

Alle barnehagene er nå utbedret etter sikkerhetsforskriften, Det er avsatt midler og gjennomført tiltak i forhold til forskriften for miljørettet helsevern på i alt 15 barnehager. De samme barnehagene har stort behov for å få gjennomført vedlikeholdsrehabiliteringer samtidig. Dette er planlagt, men ikke endelig fullført innen årets utgang.

Utfordringer

FLERE BARNEHAGEPLASSER

Det kan anslås et udekket behov for i overkant av 1.000 barnehageplasser. Skal målet om full dekning for barn over 3 år nås innen utgangen av 2003, må det etableres over 400 storbarnsplasser i den neste perioden. Potensialet for videre utvidelser i eksisterende barnehager er langt på veg brukt opp, slik at nybygging av barnehager må til. Videre utbygging må lokaliseres til områder hvor det udekkede behovet er størst. Svært mye av det udekkede behovet gjelder deltidsplasser, og det er en utfordring både for eksisterende og nye barnehagene å legge til rette for dette. Det er imidlertid registrert økt interesse for privat utbygging, som må følges opp med veiledning og tilrettelegging fra kommunal side.

Det må arbeides videre med å utvikle metoder for å vurdere kvaliteten på tilbudet.

SOSIALTJENESTEN

Beskrivelse av virksomheten

Sosialtjenesten utfører oppgaver knyttet til lov om sosiale tjenester;

- Råd og veiledning som kan bidra til å løse eller forebygge sosiale problemer (§4-1)
- Avlastningstiltak for familier med hjemmeboende ungdom over 18 år (§4-2b)
- Støttekontakttjenester for voksne (§4-2 c)
- Økonomiske ytelser til de som ikke kan sørge for sitt livsopphold (§§5-1 og 5-2)
- Råd, veiledning og hjelpetiltak for personer med rusproblemer (§6-1).

Tjenestene utøves fra 6 sosialtjenester, plassert i bydelene. Den enkelte sosialtjeneste yter bistand til innbyggerne i bydelen.

HELSE OG KULTUR

Byåsen sosialtjeneste arrangerte akvarellutstilling med Stig Arne Waras arbeider. Utstillingsplakat.

For mange er sosialtjenesten identisk med økonomisk sosialhjelp. Virkeligheten er at tjenesten utfører oppgaver innenfor en rekke områder, både med råd og veiledning, og med konkrete hjelpetiltak. Sosialtjenesten har en spesiell oppgave i forhold til å samordne tjenestetilbudet til voksne og familier som har behov for bistand og tjenester fra ulike deler av det kommunale hjelpeapparatet.

Når personer søker økonomisk hjelp, må sosialtjenesten både behandle den konkrete søknaden, og bistå søkeren i arbeidet med å bli økonomisk selvhjulpent. Hver sosialtjeneste har etablert såkalte "tiltaksbaser", der det arbeides spesielt med å gi veiledning i forhold til det å kunne bli økonomisk selvhjulpent. Her er tema som kompetanseøkning, arbeidstrening, trygdeytelser osv. sentrale.

Økonomisk sosialhjelp i perioden 1996-2000

	1996	1997	1998	1999	2000
Mottakere av økonomisk sosialhjelp	5.981	5.618	5.363	5.084	5.220
Totalt utbetalt i bidrag mill. kroner	140	135	133	135	145
Gj.snittlig utbetaling pr. mottaker	23.380	24.122	24.814	26.545	27.778
Andel stønadsmottakere med sosialhjelp som viktigste inntektskilde i %	60,0	61,7	62,6	63,0	62,3

Etter flere år med jevn nedgang i antallet mottakere av økonomisk sosialhjelp er tallet igjen på vei oppover. Det samme er sosialhjelpsforbruket, både på grunn av et økt antall mottakere, og på grunn av økt utbetaling til den enkelte mottaker.

Nedgangen i arbeidsledighet har stagnert, og antallet tiltaksplasser gjennom året ligger svært lavt sammenlignet med tidligere år. Dette gjør det vanskeligere for arbeidsledige med lav kompetanse å komme seg inn på arbeidsmarkedet. Videre har boligprisene økt betydelig i løpet av 2000. Dette er viktige grunner til økte sosialhjelpsutgifter.

90 pst av stønadsmottakere har sosialhjelp eller trygd som viktigste inntektskilde. Andelen som har sosialhjelp som viktigste inntektskilde har holdt seg noenlunde stabil gjennom de siste 4-5 år.

Gjennomsnittlig utbetaling til den enkelte fortsetter å stige, og har fra 1999 til 2000 steget med 4,6 pst. Dette ligger noe over indekssøkningen, noe som i første rekke tilskrives at boutgiftene i 2000 har steget mer enn generell prisstigning forøvrig.

Resultatvurdering

Sosialtjenestene har videreført sine satsingsområder fra 1999:

1. Økt satsing på tiltaksarbeid

Med tiltaksarbeid menes i denne sammenheng i første rekke å arbeide for at sosialhjelpsmottakere skal sikres annen og mer varig inntekt, f.eks. lønn eller trygdeytelser. Alle sosialtjenestene har egen "tiltaksbase", en egen virksomhet i sosialtjenesten som skal ha hovedfokus på dette arbeidet. Tiltaksbasene er fortsatt i etableringsfasen, der utprøving av metoder, opparbeiding av nødvendig kompetanse, etablering av nære relasjoner til samarbeidspartnere osv. står sentralt.

Arbeidet i tiltaksbasene har ikke gitt seg utslag i fortsatt nedgang i antallet sosialhjelpsmottakere, men vi forventer at satsingen på tiltaksarbeid over tid vil føre til at antallet sosialhjelpsmottakere er forholdsmessig lavere enn i kommuner det er naturlig å sammenligne oss med. Det skal være spesiell fokus på nybosatte flyktninger i tiltaksarbeidet. Alle disse skal følges opp gjennom individuelle tiltaksplaner.

Tiltaksarbeidet har ført til en tettere kontakt mellom sosialtjenestene og de kommunale dagsentrene for yrkeshemmede. Disse tjenestene har nå en tett dialog med sikte på å etablere lokale kompetansesentra for yrkeshemmede. Sammen arbeides det bl.a. for å rekruttere arbeidsplasser for yrkeshemmede i næringsliv og kommunal virksomhet i bydelen.

2. Kompetanseheving innenfor temaet "møtet med brukeren"

Gjennom statens satsing "kunnskap og brobygging" har alle ansatte i sosialtjenestene deltatt i kompetanseutviklingstiltak, der det har vært fokus på relasjonen ansatt - kunde. Det er forbedringer i kundebehandlingen, både når det gjelder opplevd kundetilfredshet og når det gjelder forhold som f.eks. ventetid og behandlingstid. Sosialtjenestene gjennomførte brukerundersøkelser både i 1999 og 2000, og selv om tjenestene på flere områder skårer forholdsvis lavt sammenlignet med andre kommunale tjenester, er det klare bedringer på enkelte områder.

"Kunnskap og brobygging" skal også ha fokus på tjenester til personer med rusproblemer. Det har de siste årene blitt økt fokus på oppfølging av personer med rusproblemer, og kompetansen i dette arbeidet har økt.

Utfordringer

1. Fortsatt utvikling av tiltaksarbeidet

Utfordringene ligger i å utnytte alle tilgjengelige ressurser innen fagfeltet, og øke samarbeidet med andre instanser, i første rekke aetat, trygdeetat og virksomheter som tilbyr opplæring og arbeidstrening.

Vi må bli flinkere til å måle resultater i dette arbeidet, og å gjøre bevisste prioriteringer.

2. Samordning av offentlige tjenester

Trondheim ønsker å være en foregangskommune når det gjelder å bygge ned skillene mellom ulike offentlige instanser som gir tjenester til samme målgruppe. Dette gjelder spesielt aetat og trygdeetat som har mange felles brukere med sosialtjenesten. Trondheim søker nå forsøksmidler for å prøve ut alternative samarbeidsformer mellom sosialtjeneste og trygdeetat. Videre har de tre instansene utarbeidet en intensjonsavtale om samarbeid. Her ligger det en utfordring for de lokale tjenestene å utvikle konkrete samarbeidsiltak med basis i intensjonsavtalen.

Fra statens side oppfordres det til et enklere lokalbyråkrati, der kundene opplever at tjenester kan søkes å hentes ut fra ett kontor ("en dør"), og der man slipper å gå fra kontor til kontor. Vi har store utfordringer både i å samordne de kommunale tjenestene internt, og videre å samordne oss mot fylkeskommunale og statlige etater.

3. Organisering av veiledningstjenester

Mange instanser driver veiledningstjenester overfor enkeltpersoner som har en vanskelig livssituasjon: Sosialtjeneste, rustjeneste, psykiatrisk sykepleietjeneste, boligjeneste, omsorgstjenester, fylkeskommunale og statlige tjenester. Både for brukeren og det offentlige er det av stor viktighet å få systematisert dette veiledningsarbeidet, slik at det ikke utføres unødig dobbelt/trippelarbeid, og slik at det oppleves nyttig og utviklende for brukeren.

Rådmannen er nå i ferd med å utarbeide forslag til en ny måte å organisere mottak og oppfølging av flyktninger på. For sosialtjenesten blir det en klar utfordring å tilpasse seg en slik modell.

4. Alternative utbetalingsformer

Kommunen vil i mai 2001 innføre nye sosialhjelpssatser, med basis i statens veiledende retningslinjer for økonomisk sosialhjelp til livsopphold, offentliggjort i februar 2001.

Kommunen har pr. i dag ikke økonomi til å fullt ut etablere satser etter statens retningslinjer. Det vil være en økonomisk utfordring å få dette til.

Samtidig er det viktig å arbeide med forsøk med andre utbetalingsformer, som i større grad tilnærmer seg dels trygdeordninger, dels lønnsordninger. Dette kan føre til et langt enklere byråkrati rundt søknadsbehandlingen, og det kan gi positive pedagogiske virkninger, f.eks. ved å knytte utbetaling av sosialhjelp til oppfølging av individuelle planer.

HJELPETJENESTEN

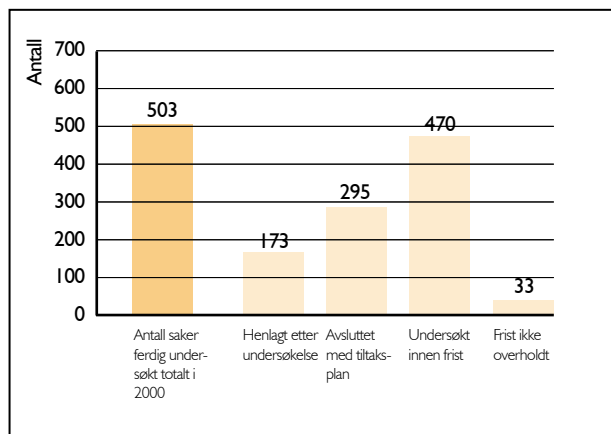
Beskrivelse av virksomheten

Hjelpetjenesten har ansvar for tjenester til barn og unge etter Lov om barneverntjenester, Opplæringsloven og Lov om sosiale tjenester. Saker etter barnevernloven omhandler i hovedsak barn som utsettes for omsorgssvikt eller risiko, mens saker etter opplæringsloven og sosialtjenesteloven oftest omhandler barn med ulike fysiske eller psykiske vansker, bl.a. funksjonshemming, sosioemosjonelle vansker, språkvansker mv.

Det har i mange år vært satset på metodeutvikling og opplæring innen hjelpetjenesten, blant annet gjennom foreldrekompetanseprosjekt (Marte-meo), ulike metoder for brukermedvirkning, familieråd og kompetanseutvikling på arbeid i motstand. Det er utviklet en nettverksmetode, "Flip-over" metoden, samt andre tiltak med nettverk som innsatsområde.

MELDINGER, UNDERSØKELSER, TILTAK OG FRISTER I BARNEVERNET

I 2000 mottok barnevernet 601 nye meldinger. Det er en nedgang fra 1999 på 10 meldinger. Antall meldinger som går videre til undersøkelse er stabilt. Av de 601 meldingene ble 81 henlagt etter at meldingen var gjennomgått. 520 saker ble registrert som barnevernssaker som skal undersøkes nærmere (86 pst). Tilsvarende tall for 1999 var 524 (85 pst).

Av figuren over framgår hvor mange barn som har fått tiltak etter Lov om barneverntjenester i 2000. I tillegg gis en oversikt over fristoverholdelse når det gjelder undersøkelser. Øvrige frister i barnevernet overholdes ved alle hjelpetjenester.

I alt 503 undersøkelsessaker ble avsluttet i 2000. 470 av disse ble undersøkt innen lovpålagte frister, dvs. innenfor 3 eller 6 måneder etter melding.

Det var fristoverskridelse for i alt 33 saker gjennom året (6,5 pst). Overskridelsene er på omtrent samme nivå som for 1999 og er i hovedsak knyttet til én hjelpetjeneste. Av de undersøkte sakene ble ca. 27 pst henlagt i 2000. Tilsvarende tall for 1999 var 35 pst. Antall henlagte saker holder seg på samme nivå som forrige år.

Saker i barnevernet pr. 31.12

	1996	1997	1998	1999	2000
Under undersøkelse	152	88	73	73	96
Gjennomgått, venter på undersøkelse	15	26	30	21	40
Undersøkt, venter på tiltak	17	7	16	20	19
Under hjelpetiltak	418	459	511	513	484
Under omsorgstiltak	245	236	238	243	250
Andre tiltak	12	12	29	31	23
Sum barn i barnevernet	859	828	897	901	912

Antall barn under hjelpetiltak er ganske stabilt. Sakene er komplekse, og det er behov for tett oppfølging både av hjem og nærmiljø for å bedre situasjonen rundt det enkelte barn.

Antall barn under omsorg er fortsatt stabilt og utgjør som tidligere år ca. 8 pst av antall barn i kommunen. En ser samtidig at antallet viser en liten, jevn økning de siste årene. Barnevernet prøver så langt det er mulig å ivareta barnet og bedre dets situasjon uten å flytte det ut av hjemmet. Dette er i tråd med intensjonene i Lov om barneverntjenester. Det legges opp til samarbeid med foreldrene også i de sakene hvor barn må flyttes ut av hjemmet.

Saker etter Opplæringsloven

Det er fortsatt venteliste for å få utredning og tiltak etter dette lovverket. Opplæringsloven setter ikke frister på samme måte som barnevernloven. I gjennomsnitt er ca. 9 pst av barn og unge i alderen 0 - 16 år registrert med behov for bistand etter opplæringsloven. Ca. 100 av hjelpetjenestens medarbeidere deltar i et 3-årig statlig kompetanseutviklingsprogram, SAMTAK. Gjennom dette får tjenestene styrket kompetanse på lese/skrive-problematikk, sosio-emosjonelle vansker og generelle lærevansker samt systemrettet arbeid innen skole og opplæring.

Saker etter Lov om sosiale tjenester

Hjelpetjenesten behandler søknader om privat avlastning til barn og unge (se eget avsnitt om avlastning i årsmeldingen). I tillegg behandles søknader om støttekontakt og sammensatte saker som angår familier med funksjonshemmede barn. I 2000 ble det innvilget i alt 149 vedtak om støttekontakt for barn og unge i alderen 0-17 år.

Resultatvurdering

Frister etter Lov om barneverntjenester overholdes i stor grad sammenliknet med tidligere år. Antall fristoverskridelser har imidlertid ikke gått ned fra 1999 til 2000, og dette er det grunn til å gå nærmere inn på.

Det er et uttalt mål at omsorgsovertakelser skal unngås så langt det er mulig. Dette krever god samhandling mellom hjelpetjenesten og foreldre, og at en kommer inn med hjelpetiltak på et tidlig tidspunkt. Tallene både når det gjelder omsorgsovertakelse og antall barn med barnevernstiltak i foreldrehjemmet er stabile. Antall meldinger til barnevernet har holdt seg på samme nivå som i 1999, og dette tyder på at saker også avsluttes, enten på grunn av barns alder eller fordi barneverntiltak ikke lenger anses nødvendig.

Hjelpetjenestene har satt seg som mål å være tilgjengelig når skoler, barnehager eller foreldre trenger bistand for å kunne ivareta barn på en god måte. Dette er også en naturlig følge av arbeidet knyttet til utvikling av en inkluderende skole. Her er et av målene å endre de pedagogisk psykologiske tjenestene slik at de i større grad bidrar til økt handlingskompetanse i skoler og barnehager overfor barn og familier med spesielle behov. Dette følges også opp gjennom lederavtaler. Det er et håp at arbeidet etter hvert vil redusere antallet barn med behov for enkeltvedtak i henhold til Lov om barneverntjenester og Lov om grunnskole.

Utfordringer

Det stadig høye antallet meldinger til hjelpetjenesten tyder på at en større andel av barn og familier vurderes til ikke å kunne få tilstrekkelig hjelp innenfor de ordinære tilbudene, skole/ barnehage og helsestasjon mm. Hjelpetjenestens store utfordring er fortsatt å håndtere den økte saksmengden på et anstendig faglig nivå, både i forhold til ventelister og lovpålagte tidsfrister, og samtidig bidra til at apparatet rundt barn reelt blir et støtteapparat for barn og familier med spesielle behov. Dette må skje ved at de som til daglig står i møte med barn og foreldre, opplever hjelpetjenesten som en reell støtte.

Arbeidet for å kvalitetssikre hjelpetjenesten har tatt sikte på å forebygge fristoverskridelser, og å utvikle bedre metoder i det barnevernfaglige arbeidet. Dette er områder som fortsatt må være i fokus innen hjelpetjenesten.

Bystyret har vedtatt forebyggende plan for barn og unge. Både denne planen og Stortingsmelding 23 står sentralt i arbeidet framover. Det samme gjelder for Befringutvalgets innstilling, NOU 2000:12.

Hovedutfordringen for hjelpe-tjenesten er å finne en balanse mellom ansvaret for barn som utsettes for alvorlig omsorgssvikt og det å være aktiv i forebyggende arbeid overfor barn og unge. Våren 2001 blir det lagt fram en sak for bystyret som er en gjennomgang av utvikling, status og utfordringer i barnevernet framover. Bystyresaken vil gi føringer for det videre arbeidet innen barnevernfeltet.

Utfordringer for arbeidet etter Opplæringsloven kan oppsummeres slik: Foreta en dreining av innsatsen over på mer systemrettet arbeid, både i skole og barnehage. Det skal også arbeides med å fjerne ventelistene og å få til bedre samarbeid mellom foreldre og enhet. Kompetanseutvikling innenfor prioriterte områder og bedre innhold og form på de sakkyndige vurderingene skal sikres.

AVLASTNING FOR FUNKSJONSHEMMEDE

Beskrivelse av virksomheten

Kommunen gir tilbud om avlastning til familier som har funksjonshemmede barn eller unge voksne med ulike funksjonshemminger. Tilbudet er hjemlet i Lov om sosiale tjenester. Avlastningstilbudet kan variere i omfang, fra noen døgn pr. måned til opp mot 200 døgn pr. år i spesielle tilfelle. Det er vanlig at omfanget øker med økende alder hos barnet / ungdommen etter som omsorgsbelastningen i familien øker. Avlastning kan foregå i private hjem (privat avlastning) eller i en av kommunens i alt 6 avlastningsboliger. Det er til enhver tid plass til 23 barn og unge i avlastningsboligene.

Familier som har et spesielt tyngende omsorgsansvar, kan gis tilbud om fast plass i barnebolig for sitt funksjonshemmede barn. Kommunen har i dag to barneboliger for 8 barn, men en av dem drives midlertidig som omsorgsbolig for to unge voksne kvinner. En ny barnebolig med plass til 6 barn er planlagt ferdig våren 2002.

Brukere av avlastningstiltak

	1999	2000
Andel mottakere av avlastningstiltak totalt (privat avlastning/avlastningsbolig)	262	302
Antall mottakere av privat avlastning	199	225
Antall mottakere av avlastning i avlastningsboliger	69	77

Resultatvurdering

Det er stadig stort press på avlastningstjenestene. Det er vanskelig å holde budsjettene, særlig innenfor området privat avlastning. Antall brukere som mottar privat avlastning er økende, det samme gjelder antall som får tilbud om plass i avlastningsbolig. Økningen i antallet som får

plass i avlastningsbolig henger sammen med at enkelte voksne som har mottatt svært mange avlastningsdøgn pr. måned, har flyttet til egen bolig. Når disse har flyttet, har ledig kapasitet blitt fordelt på flere brukere. Det er fremdeles ca. 15 brukere over 23 år i avlastningsboligene. Dersom disse flytter, vil kapasitet kunne frigjøres til barn og unge som i dag har et utilstrekkelig tilbud.

Arbeidet med omorganisering av avlastningstjenestene har medført at det er økt fokus på dette tjenesteområdet. Som ledd i omorganiseringen og som ledd i innsparing innenfor tjenesteområdet er antall enhetsledere innenfor avlastning redusert fra 4 til 3. En kartlegging av avlastningsboligenes ressursbruk er foretatt, og det blir iverksatt tiltak for å komme ned i forbruk.

Utfordringer

Det er vedtatt en omorganisering av avlastningstjenestene slik at det fra 1.1.2002 skal være på plass 3 avlastningsenheter som skal ha ansvar for alle former for avlastning for barn og unge. Det vil si både avlastningsboliger og privat avlastning. Enhetene skal også utvikle andre former for avlastning som sikrer fleksibilitet for de pårørende og godt innhold i tjenestene for de som er på avlastning. Den største utfordringen innenfor avlastningstjenestene er derfor å få de nye tjenestene på plass, få realistiske kriteriefordelte budsjetter, sikre samsvar mellom budsjett og forbruk og utvikle fleksible brukertilpassa tjenester.

DAGVIRKSOMHET FOR YRKESHEMMEDE

Beskrivelse av virksomheten

Med betegnelsen dagvirksomhet for yrkeshemmede mener vi de tjenestene kommunen gir overfor yrkeshemmede som trenger varig eller langvarig oppfølging i en arbeids- eller sysselsettings situasjon. Slike tjenester gis i hovedsak i kommunens 9 dagsentra. Det presiseres at vi her ikke snakker om dagsentra som er spesielt beregnet for eldre.

Kommunens dagsentra gir tilbud til ca. 200 faste brukere. De fleste av brukerne arbeider tilnærmet full tid. Totale kostnader ligger på vel 30 mill. kr. I tillegg til å legge til rette for produksjon og sysselsetting har en god del av dagsenterbrukerne tilbud av mer opplevelsesorientert art. De fleste brukerne har sin arbeidsdag i dagsentrene, men en stadig økende andel av brukerne har hele eller deler av arbeidsdagen sine ute i bedrifter og får oppfølging av dagsenteransatte her.

Resultatvurdering

I 2000 har dagsentrene arbeidet spesielt med å komme i tettere dialog med sosialtjenestene for å avklare felles satsingsområder framover. Det er et mål å sørge for at en stadig større andel av brukerne får arbeidsoppgaver eller aktiviteter utenfor dagsenteret, fortrinnsvis i kommunale enheter eller i næringslivet for øvrig. Det er påbegynt et arbeid med å skaffe til veie flere arbeidsplasser eller arbeidsoppgaver for funksjonshemmede innenfor kommunale enheter. Dette arbeidet vil bli videreført i 2001.

Utfordringer

Det vil i 2001 bli gjennomført en organisasjonsendring, ved at antallet dagsentra reduseres fra 9 til 6 fra 1. mai 2001. Dette vil føre til at vi får én dagsenterenhet i hver bydel, noe som igjen kan føre til klarere ansvarsforhold og et enklere samarbeidsopplegg med andre kommunale instanser i bydelen. Det vil nå bli et klart ansvar for det enkelte dagsenter å sikre at innbyggere i bydelen med behov for varig/langvarig oppfølging på arbeidsplassen får et hensiktsmessig tilbud. Dagsentrene må gi individuelt tilpassede tilbud for ulike grupper yrkeshemmede.

Samarbeidet med sosialtjenestene og voksenopplæringsenhetene må utvikles, slik at disse enhetene til sammen kan gi brukere med behov for ekstra bistand i forbindelse med arbeid eller opplæring kan få dette. Videre må samarbeidet med aetat utvikles slik at aetats tilbud utnyttes fullt ut.

Dagsentrene må jobbe kontinuerlig for å sikre at flest mulig av de varig yrkeshemmede sikres et arbeids- eller aktivitetstilbud så nært opp til ordinære arbeids- og aktivitetstilbud for øvrig i samfunnet. En spesiell utfordring er å få næringslivet og offentlige enheter til å åpne opp for større grad av integrering av yrkeshemmede brukere i ordinært yrkesliv.

FRITID

Fritidstiltak for barn og unge har i mange år vært drevet i regi av distriktene i kommunen. I tillegg finnes byomfattende tiltak, bl.a. Trondheim kommunale Musikk og Kulturskole og Allaktivitetshuset ISAK (se egne avsnitt i årsmeldingen). Sommeren 2000 vedtok bystyret å organisere fritids- og kulturtiltakene i 6 nye enheter med egne enhetsledere. De nye enhetene for kultur og fritid er fra 1.12.2000 lagt inn under kommunaldirektøren for Kirke og kultur. Tilbudene til barn og unge ytes i skolelokaler, egne fritidslokaler eller sammen med annen virksomhet.

Beskrivelse av virksomheten

Det drives en mangfoldig virksomhet innenfor fritidsområdet, blant annet treffsteder og ulike aktiviteter hvor ungdom kan møtes, og både være til stede og gjøre noe sammen med andre samtidig som det er voksne til stede. Tilbudene kommer både som erstatning for og som supplement til frivillige lag og organisasjoner og andre fritidsaktiviteter.

Vekslende økonomiske forhold med stor grad av avhengighet av statlig finansierte prosjekter preger utviklingen på feltet. Gode prosjekter må sluttet etter 3 år når statlig finansiering tar slutt, og nye prosjekter må utvikles for å få ny statlig finansiering. Dette stiller store krav til kreativitet og nytenkning, noe som også fordrer vesentlig administrativ innsats.

I skoleferiene driver bydelene ulike aktivitetstiltak for skoleelever. Tiltaket "Sonen" som ble startet i 1999, ble videreført i 2000 med både vintersone og sommersone. Sonen er et byomfattende tilbud for unge mellom 13 og 20 år og legger opp til en mengde kultur og fritidsaktiviteter, en uke i sommerferien, i vinterferien og i tillegg enkelte andre arrangementer på flere steder i kommunen.

Utfordringer

Fritidsarenaen skal legge vekt på å videreutvikle metoder som sikrer barns og unges medvirkning og innflytelse. Et sentralt mål er at barn og unge skal øke sin deltakelse i kulturelle aktiviteter. Mange barn og unge faller utenfor de ordinære kultur- og fritidsaktivitetene. Tiltakene må derfor tilrettelegges slik at de inkluderer alle grupper av barn og unge. Samtidig må kompetansen økes slik at tjenestene tilpasses framtidige utfordringer i ungdomsarbeidet

BYOMFATTENDE TILTAK

Senter for voksenopplæring

BESKRIVELSE AV VIRKSOMHETEN

Senter for voksenopplæring holder til i Ulstadløkkveien 15 på Lademoen og har vært en egen enhet siden 1987.

Senteret underviser etter Opplæringsloven - rettigheter for voksne. SeVo har i løpet av 2000 fått økt sitt areal som en følge av stor elevtilgang.

Den største elevgruppa er minoritetsspråklige, som gis følgende opplæringstilbud:

- Norsk med samfunnskunnskap. Et undervisningstilbud som omfatter:
  - tilrettelagt opplæring for analfabeter og andre elever med spesielle behov
  - en kombinasjon av spåklæring og praksis i bedrift
  - norsk i kombinasjon med temaundervisning. F.eks. trafikkopplæring, praktisk/estetiske fag, bevegelsestrening m/fysioterapeut
  - forberedende grunnskoleopplæring
  - intensive spåkkurs som fører fram til språkstest som gir studiekompetanse

Alle kurs fører fram til en språktest i muntlig og skriftlig ferdighet eller bare i muntlig ferdighet.

Undervisningen er modulbasert med 4 moduler. Det arrangeres test i forbindelse med modulskiftet.

Minoritetsspråklige voksne og ungdom mellom 16 og 20 år får også tilbud om:

- Eksamensrettet grunnskoleopplæring

Opplæring for *norske elever* gis som:

- Tilrettelagt grunnskoleopplæring i et tidsperspektiv fra 1 til 3 år. Enkeltfag eller full fagkrets, som er fagene norsk, samfunnskunnskap, matematikk, engelsk og natur - og miljøfag
- Diagnostisering og undervisning for mennesker med lese - og skrivevansker

Senteret yter tilskudd til avgrensede kurs for voksne med spesielle behov. Den største gruppa er synshemmede / blinde.

ELEVMASSENS SAMMENSETNING PR. 31.12.2000:

Minoritetsspråklige voksne på norsk med samfunnskunnskap _____	574
Minoritetsspråklig ungdom 16-20 år på grunnskoleopplæring _____	50
Minoritetsspråklige voksne på grunnskoleopplæring _____	47
Norske voksne på grunnskoleopplæring _____	38
Norske voksne som mottar spesialundervisning for lese- og skrivevansker _____	47

ANSATTE

Ved årsskiftet var det ansatt 86 lærere på 73 årsverk og administrasjonen besto av 5 personer på like mange årsverk.

Utfordringer

I år 2000 har Senter for voksenopplæring i samarbeid med Granskogen skole på vegne av Trondheim kommune deltatt i det landsomfattende prosjektet: *Kartlegging av behov og organisering av tilbud om grunnskoleopplæring for voksne*". Beboerne i Saupstad, Heimdal og Byåsen samt arbeidstakerne i noen av byens bedrifter ble kartlagt i forhold til nevnte opplæringsbehov. Året 2001 skal nyttes til utprøving av undervisningsmodeller for grupper av voksne som er tilknyttet prosjektet.

Senteret deltar i prosjektet som omhandler *Organisering av kommunens bosettings- og kvalifiseringsarbeid overfor flyktninger og innvandrere*. Utviklingen framover synes å gå mot et mer helhetlig kvalifiseringstilbud bundet opp til 30 timer aktivitet pr. uke, og hvor senteret har et spesielt ansvar for organisering og innhold i språkopp-læring og samfunnskunnskapsundervisning. I løpet av 1999 og 2000 har SeVo satset spesielt på å jobbe med en undervisningsmodell hvor språkkinnlæring er knyttet opp til praksis i bedrift. Ved utgangen av 2000 var 50 elever ute i praksis 2 dager pr. uke. Senteret driver et eget pedagogisk utviklingsprogram for lærerteamet som jobber med jobb-utplassering i kombinasjon med språkkinnlæring. Dette utviklingsprosjektet er støttet av UDI og KUF.

I 2001 inngår SeVo et samarbeid med Vejle amt i Danmark angående videreutvikling av feltet språkkinnlæring i tilknytning til arbeidspraksis. Vi vil sammen søke om EU-midler til dette utviklingsarbeidet og satser på et samarbeid med Rosenhof voksenopplæringscenter i Oslo og en språk-

opplæringsenhet i Frankrike, slik at det blir 4 enheter som inngår i prosjektet.

Logopedisk senter

Logopedisk senter er kommunens spisskompetanse innen logopedi. Det er hjelpetjenesten, leger eller helsestasjoner som henviser brukere til senteret.

Senteret yter også tjenester til barn og voksne fra andre kommuner mot refusjon. Disse brukerne meldes via oppvekstetaten i hjemmekommunen i henhold til opplæringsloven. PPT for videregående skoler henviser ungdom og da med refusjon fra fylkeskommunen. Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet NTNU kjøper tjenester for sine studenter med spåk/tale/lese- og skrivevansker.

I kalenderåret 2000 var det 662 brukere av senteret, hvorav 131 fra andre kommuner.

Brukerne fordelte seg slik:

Førskole _____	86
Grunnskole _____	229
Videregående skole _____	37
NTNU _____	54
Voksne _____	256

De vanligste årsakene til henvisning er språkvansker (121), stemmelidelser (262), stamming/løpsk tale (52), lese- og skrivevansker (58), afasi (51) og andre vansker/ikke vurdert (118). Utredning og undervisning kan foregå lokalt i bydelene/kommunene, men for det meste skjer dette i senterets egne lokaler i spesialbygget på Lademoen skole. Senteret har 5 logopeder i 1/1 stilling og 2 i 1/2 stilling samt 2 logopeder engasjert i hhv 20 og 25 pst stilling. Kommunens informasjonskonsulent for døve og døvblinde er knyttet til senteret.

Trondheim kommunale musikk- og kulturskole (TKMK)

Beskrivelse av virksomheten

Musikk- og kulturskolens mål er å organisere best og rimeligst mulig undervisning og tilby denne til flest mulig. Det er også et erklært mål å se til at såvel prinsippet om det åpne opptaket til TKMK som den opptrappingsplan som ligger til grunn for etablering og utvikling av Trondheim kommunale musikk- og kulturskole blir ivarettatt.

Antall elever, gruppegjennomsnitt og antall på venteliste

	V-99	H-99	V-00	H-00
Sum antall elever	3.468	3.591	3.522	3.551
Gruppegjennomsnitt	3,8	3,8	3,8	3,8
Antall på venteliste	435	566	835	698

Resultatvurdering

TKMK hadde i 2000 gjennomsnittlig 3537 elevplasser (vår:3522- høst:3551). I 2000 har det vært et gjennomsnitt på 125 elevplasser innen visuelle kunsthøgskole og 90 elevplasser på teater ved TKMK. Målet om å fjerne ventelistene og reetablere det åpne opptaket ved musikk- og kulturskolen ble heller ikke nådd i 2000. Etter avsluttet elevopptak våren '00 var det 835 barn/unge som venter på elevplass ved TKMK.

KULTURPRIS

Trondheim kommunale musikk- og kulturskole mottok årets kulturpris fra Trondhjem Bys Vel. Finn Haugan og Vidar Hjemås viser stolt fram trofeet.

Foto: Morten Antonsen/Adresseavisen

Med en viss økning av antall elevplasser i høstsemestret gikk ventelistene noe ned slik at ved avsluttet opptak høsten '00 ble 698 elever stående på venteliste (mot 566 på samme tid i fjor). Det er ventelister innen alle TKMKs fagområder.

I Bystyresak Bnr. 132/1997 utredes etablering og utvikling av Trondheim kommunale musikk- og kulturskole. I saken ligger også en trefaset opptrappingsplan frem til en helhetlig fullt utbygget kulturskole i år 2005. I tråd med bystyrevedtaket hvor Bystyret ber om å bli orientert om utviklingen av TKMK er det laget en fyldig rapport om utvikling av Trondheim kommunale musikk- og kulturskole. Rapporten viser at den kulturskoleutvikling som er igangsatt i forhold til ønsket opptrappingsplan i hht bystyresak i 1997, er to år forsinket.

Konsserter-opptredener

Omfanget av konsserter/opptredener har vist en markert økning. Dette både fordi at mange benytter seg av musikk- og kulturskolens tilbud om kunstneriske innslag ved ulike anledninger, men også fordi at TKMKs elever var aktive deltakere under Den europeiske ungdomsmusikkfestivalen (EUMF). I 2000 er det registrert 349 opptredener/konsserter med TKMK elever.

I 2000 har det også vært avholdt billedkunstudstillinger og teaterforestillinger i skolens regi.

Den Europeiske Ungdomsmusikkfestivalen (EUMF) Våren 2000 var TKMK medarrangør, deltaker og vertskap for Den Europeiske Ungdomsmusikkfestivalen som ble avviklet i Trondheim med nærmere 10.000 deltakere fra hele Europa. Samtlige ansatte ved TKMK deltok i gjennomføringen. Omlag 1.000 TKMK-elever deltok med ca 70 elevinnslag med musikk, dans og utstillinger. I samarbeid med Norsk kunsthøgskole ble det under festivalen arrangert en stor utstilling i Olavskvartalet hvor alle TKMKs billedkunstelever var representert med minst et elevarbeid hver. HM Dronning Sonja besøkte utstillingen.

Utfordringer

Etter lovfesting, §42 c i grunnskoleloven, er det både nasjonale og lokale målsettinger for musikk- og kulturskolene. For TKMK er det fortsatt en stor utfordring å følge opp de prinsipper og mål som er trukket opp i Bystyresak Bnr. 132/1997 og justert framdriftsplan fra "Rapport TKMK 1998 - 2000". Dette gjelder oppstart av undervisning innen nye kunstfagområder (litteratur/film/video), videreutvikling av igangsatte områder (også musikkområdet), styrking av tilbudet kvalitetsmessig og å få tilgang på tilgjengelige og tilpassede lokaler for musikk- og kulturskolens totale virksomhet.

Det avventes statlig oppfølging av lovfestingen med hensyn til bedret finansiering.

Trondheim kommunale musikk- og kulturskole ble tildelt

Selskabet for Trondhjems Bys Vels pris for år 2000. Prisen gis med formål om "at virke for fremme af almennyttige Foretagende til Gavn for og Forskjønnelse af Trondhjem By"!

Stavne gård

Stavne Gård KF (tidligere Osloveien Arbeidstreningssenter) er et kommunalt foretak med eget styre og egne vedtekter. Foretaket arbeider med rehabilitering av unge voksne med sammensatte psykososiale problemer som kjennetegnes bl.a. av rusmisbruk, kriminalitet, psykiske plager, ustabil livssituasjon, dårlig selvbylde og lite utdanning/arbeids erfaring. Arbeidstrening, sosialfaglig oppfølging, opplæringstiltak og fritidstilbud er våre virkemidler i rehabiliteringsarbeidet.

I tillegg til å være et sosialfaglig tiltak for Trondheim kommune, er Stavne Gård tiltaksarrangør for aetat: Arbeid med Bistand (AB) tilbyr deltakerne arbeidstrening ute i ordinært næringsliv og Arbeidsforberedende Trening (AFT) tilbyr skjermet arbeidstrening på Stavnes egne tilrettelagt arbeidsplasser.

Statistikk for 2000

106 deltakere hadde tilbud ved Stavne Gård i 2000. Av disse var 73 % menn og 27 % kvinner. Gjennomsnittsalderen var 26 år.

Fullført deltaking ved Stavne gård 2000, deltakerne gikk til (tall i prosent):

- Ordinært arbeid _____ 24
- Utdanning _____ 8
- Behandlingstilbud _____ 40
- Annen attføring _____ 4
- Svangerskap _____ 4
- Langtidssykmeldt _____ 8
- Soning i fengsel _____ 12

Resultatvurdering

Resultater fra avdelingen med lengst tradisjon på Stavne Gård, AB-avdelingen, viser at svært få deltakere faller ut av dette tilbudet og at mange etablerer seg i de bedriftene de arbeider i. AFT-avdelingen har vært under oppbygging, og store deler av 2000 handlet om å få praktiske ting på plass. AFT har i tillegg vært preget av en tungt belastet deltakergruppe, som mer enn noe krever en stabilitet og forutsigbarhet vi hadde problemer med å gi deltakerne i tilstrekkelig grad i fjor. Gradvis innarbeides det bedre strukturer og kvalitetssikring i arbeidet på AFT, som forhåpentligvis betyr noe bedre resultater neste år.

Ved siden av de to faste tiltakene AB og AFT, har Stavne Gård i løpet av 2000 vært engasjert i 4 ulike prosjekter:

Et prosjekt for unge mødre med rusproblemer ble igangsatt i høst. Dette er et opplærings- og arbeidstreningstilbud med tett oppfølging av hver deltaker i samarbeid med hjelpetjenesten.

Integreringstiltaket Brygga, et samarbeid mellom Sør-Trøndelag fylkeskommune og Trondheim kommune, representert ved hhv. Kvamsgrindkollektivet og Stavne Gård, ble etablert som fast tiltak fra 01.01.2001. Tiltaket har fokus på ettervern/videreføring av rusmisbrukere som kommer til Trondheim etter endt behandlingsopplegg.

Interregprosjekt "Gränssprägning" som har hatt hovedfokus på arbeidstrening og miljørettet aktivitet, har i løpet av 2000 bl.a. bygd opp en mottaks- og salgshet for brukte byggematerialer. Tiltaket videreføres som en AFT-avdeling.

Trondheim kommune fikk statsmidler for å utrede mulighetene for et behandlingsrettet tiltak i samarbeid med Trondheim kretsfengsel. Utredningsarbeidet ble i 2000 gjennomført av Stavne Gård i tett samarbeid med

fengselet. Partene er innstilt på å få igangsatt et slikt tiltak, og det arbeides med videre oppfølging av dette i 2001.

Granskogen skole

Granskogen skole gir et bredt opplæringstilbud for ungdom og voksne. Det gis kombinert opplæring i verksted-, kunst og kultur, friluftsliv mv.

Følgende opplæringstilbud ble gitt i 2000:

- Tilpasset grunnkurs i samarbeid med Sør-Trøndelag Fylkeskommune, Divisjon Utdanning.
- Norsk med samfunnskunnskap (BOPRO)
- Norsk med samfunnskunnskap i samarbeid med tidligere TEKUDEJO fra høsten 2000
- Voksenopplæring - grunnskole opplæring
- Voksenopplæring - privatist videregående skole

I tillegg er skolen vertskap for bydelsteateret "Clavaria" som framførte "Medea" på Sverresborg folkemuseum.

Hytta "Greina" ved Skjellbreia som lånes ut til skoler, lag og organisasjoner. Skolen var også med på "1000-års sted Bymarka".

ØKONOMI

Omlag 1,3 mill var dekket over kommunens budsjett. Resten av budsjettet på ca. 6,1 mill. er hentet inn fra samarbeidspartnere som fylket, sosiale tjenester, aetat, kulturmidler, diverse forebyggende prosjekt, trygdekontor mv. I alt 17 ulike kilder.

Det drives et stort "ubetalt" rådgivningsarbeid overfor ulike etater, institusjoner og virksomheter, enkeltpersoner m.v. Omfang knappe 200 personer.

Enheten har 16 ansatte + sivilarbeider.

Ungdomsbasen

Ungdomsbasen er et byomfattende tiltak, som skal fange opp, motivere og hjelpe ungdom med problemer som oppholder seg i Trondheim sentrum, eller har tilknytning til belastede miljøer med rus og kriminalitet. Ungdomsbasen hadde kontakt med ca. 1300 navngitte ungdommer i 2000. I aldersgruppa 15 til 19 år har vi hatt kontakt med 12 pst av ungdommene i aldersgruppa i kommunen.

Treffstedet er et tilbud til ungdom mellom 15 og 20 år. Ca 1000 forskjellige ungdommer benyttet tilbudet, 66 av disse brukte stedet to eller flere ganger i uka. Gjennom den *opsøkende og rådgivende virksomheten* har 216 ungdommer mottatt individuell hjelp, og det har vært 1056 treff ute. Vi ser en liten nedgang i antall ungdommer innom og truffet i det oppsøkende arbeidet, mens vi har en stor økning på ungdom som får langsiktig oppfølging, og bruker oss mye.

Det er gjennomført en *brukerundersøkelse* blant Treffstedets brukere, som har gitt oss nyttige innspill. Den bekrefter bl.a våre antakelser at de som bruker stedet mye er ungdom som trenger ekstra oppfølging og støtte, og at de som stikker innom noen ganger er på jakt etter fritidstilbud i sentrum.

Ungdomsbasen har startet et mer systematisk arbeid med *flerkulturelle ungdommer*, gjennom prosjektet "Merhaba". Ved utgangen av året hadde 21 pst av Treffstedets ungdommer flerkulturelle bakgrunn. Et viktig virkemiddel for å nå disse ungdommene er at det er ansatt en arabisktalende miljøterapeut. En annen viktig grunn til at vi når ut til ungdommene og avdekker hjelpebehov, er en lite problemorientert velkomst i våre tilbud.

"Future" driver informasjons- og holdningsskapende arbeid i videregående skoler og på utestedene i byen knyttet til ecstasy/"motedop", og med særlig vekt på house/techno-miljøet. Arbeidet har i året som gikk gitt oss et mye sterkere fotfeste på utelivsarenaen. Ungdom som ønsker å slutte med disse rusmidlene begynner også å ta kontakt.

Av andre *aktiviteter* kan nevnes: forebyggende prosjekt om seksualitet på en ungdomsskole, helsetilbud med fokus på hepatitt, jentegruppe, fotballag, friluftaktiviteter, turer, film, foto, klatring, formingsaktiviteter. Aktiviteter blir brukt til å bygge opp relasjoner og tillit, samtidig som mestringsopplevelser fremmer motivasjon og vekst for ungdom med en problematisk livssituasjon.

Barnevernvakta

Barnevernvakta er et krisetiltak for barn fra 0-18 år, og holder til på politikammeret. Barnevernvakta holder åpent hele døgnet, alle dager i året. Vakta er bemannet med 1 ansatt på dag og 2 på kveld/natt.

Barnevernvakta er primært for barn i en krisesituasjon. Målsettingen i barnevernvaktas arbeid er å sette barnet/ungdommen/familien i fokus, og gi dem rask hjelp. Arbeidsoppgavene er knyttet til ivaretagelse av barn i forbindelse med husbråk, rusmisbruk, overgrep, mobbing osv. Vi deltar også i leting etter barn, hjemsending av personer mm. Videre foretar barnevernvakta tilsyn på oppdrag fra hjelpetjenesten, og vi deltar på foreldremøter i skoler og barnehager. Ut over dette bistår vi politiet etter behov.

Henvelendelser/meldinger:

2000	1108
1999	1076
1998	718
1997	697

Den største arbeidsmengden ligger i gjennomføring av tilsyn etter oppdrag fra hjelpetjenesten. Derest kommer rømming, hvor mye tid og krefter går med til å innhente ungdom og frakte dem tilbake til hjemmet.

Barnevernvakta samarbeider tett med hjelpetjenesten og politiet. Når barn av ulike grunner ikke kan være hjemme, søker Barnevernvakta å finne frivillige løsninger gjennom samarbeid med familie, naboer, venner eller med Catharinasenteret. Generelt er Barnevernvaktas kompetanse i akutsituasjoner etterspurt, blant annet av hjelpetjenesten.

Det er i det videre arbeidet viktig å se Barnevernvaktas rolle i nær sammenheng med andre tiltak rundt familier, barn og ungdom i risiko/krise.

Helse- og omsorgstjenester

Kommunen har ansvar for helse og omsorgstjenester i egne hjem og private og kommunale institusjoner. Tjenestene gis både etter Lov om sosiale tjenester og Lov om helsehjelpen i kommunene.

Arbeidet med organisering etter bestiller og utførermodellen som begynte i 1999 har fortsatt i 2000. Det finnes nå 90 enheter med hver sin enhetsledere. Enhetsleder er ansvarlig for egen enhet, samt å koordinere tjenestetilbudet til brukere som trenger tjenester fra flere.

Servicekontor

Tjenestetilbudet er organisert slik at publikum som ønsker bistand i forhold til helse og omsorgstjenester kontakter nærmeste servicekontor. Her gjøres det en vurdering av behov for tjenester og servicekontoret fatter vedtak om tjenestetilbud.

Det er nå 4 servicekontor som er i drift. I perioden april -des.2000 ble det fattet ca 5600 vedtak.

Brukermedvirkning

Brukermedvirkning skal ivaretas både for enkeltindivider og for brukere som gruppe.

Det formelle samarbeidet skal ivaretas ved brukerrepresentasjon i enhetsstyrer for sykehjem og hjemmetjeneste, men det står ennå en del igjen før dette er gjennomført. Rehabiliteringsenhetene har etablert eget samarbeidsforum med brukerorganisasjonene, og brukerrepresentanter deltar i prosjektgrupper der dette er aktuelt.

Eldrerådet og Rådet for funksjonshemmede spiller en sentral rolle som rådgivende organ i kommunen.

For å sikre reell brukermedvirkning må det i videre tjenestetutvikling legges større vekt på tiltak rettet mot selve dialogen mellom bruker og tjenesteyter. Rådmannen har ellers faste møter med ulike interesserorganisasjoner for å sikre dialogen og brukernes muligheter for påvirkning.

Individuelle planer

Utkast til forskrift for individuelle planer ble utsendt fra departementet i juli 2000, og Trondheim kommunes utkast til felles rutiner og mal for individuelle planer ble ferdigstilt kort tid etter dette, men ble ikke tatt i bruk i løpet av året av datatekniske årsaker. Endelig forskrift forventes å tre i kraft i juli 2001.

FOREBYGGENDE OG HELSEFREMMEDE VIRKSOMHET

Denne virksomheten omfatter tjenester som helsestasjonsvirksomhet, helsehjelp i skoler, opplysningsvirksomhet og andre tiltak som fremmer helse eller forebygger skader, sykdommer eller ulykker i samarbeid med andre etater og frivillige organisasjoner.

HELSESTASJONER OG SKOLEHELSETJENESTEN

Helsestasjonsvirksomhet og skolehelsetjeneste tar utgangspunkt i Statens Helsetilsyns veileder av 1998, Veileder for svangerskapsomsorgen og Rundskriv Helsestasjon for barn og unge 0-20 år -et kraftsenter for helse og oppvekst. Formålet med helsestasjon er å være et kunnskaps- og ressursentra med tverrfaglig kompetanse. Disse sentrene skal bidra til et helhetlig tilbud til barn, unge og deres familier, de skal være møteplass i nærmiljøet og samtidig være en pådriver i tilrettelegging av oppvekstmiljø for barn og ungdom.

Basiskompetansen i helsestasjon 0-20 år er jordmødre, leger og helsesøstre.

Kommunen har 5,3 årsverk for jordmødre, men pga rekrutteringsproblemer har ikke alle stillinger vært besatt. Ved flere helsestasjoner jobber det i tillegg andre faggrupper som omsorgsarbeidere og førskolelærere/sosionomer med spesiell kompetanse i utviklingsstøttende kommunikasjon (Marte-Meo-metodikk) Marte-Meo er et felles satsingsområde for alle som jobber med barn både i helsestasjon, barnehage og skole. Videre deltar fysioterapeuter på 4-7 månederskontroller og gir råd og veiledning til foreldre.

	1997	1998	1999	2000
Helsesøstre, antall årsverk	56,2	58,6	58,8	59,2
Antall innbyggere 0-6 år pr. helsesøster	262	250	247	246
Antall innbyggere 7-16 år pr. helsesøster	280	277	272	304

Det er et bredt samarbeid mellom helsestasjon, hjelpetjeneste og barnehager i flere distrikt om foreldrestøttende tiltak, såkalte familiesentre. Familiesentrene har ulik profil sprunget ut fra lokale forhold. De finansieres ved hjelp av kommunale midler og med bidrag fra Fylkeslegen.

Helsestasjonene har samarbeid med SINTEF UNIMED i Astma og allergi-prosjektet. Det er et prosjekt som går over flere år og hvor målsettingen er å bistå kommunen med å forebygge og etablere tiltak mot bl.a astma, allergi og inneklimate relaterede plager hos barn og unge og evaluere metoder og effekt av tiltak. Kommunen vil få ny innsikt og erfaringer med handlingsplaner gjennom prosjektet, som går fram til 2007.

Skolehelsetjenesten i videregående skole er ikke etablert ved alle skoler, men det er en viss økning fra år til år ved hjelp av midler fra Opptrappingsplanen for psykisk helse. Kommunen har på tampen av året innledet et samarbeidsprosjekt om "Kroppsforståelse og læring" med Fylkeslegen og Sør-Trøndelag fylkeskommune, hvor to videregående skoler i kommunen deltar. Det er ansatt en fysioterapeut som prosjektleder som pådriver for fysisk aktivitet og helse. Det blir full drift på prosjektet i 2001.

Det arbeides med en plan for svangerskapsomsorgen i kommunen i henhold til Veileder for svangerskapsomsorgen fra Statens Helsetilsyn. Antall henvendelser til jordmor har vært jevnt økende, og jordmødrene opplever sterkt press på tjenesten. Arbeidet med planen stoppet opp på høsten. En viktig årsak var at jordmødrene ønsket større ressurser til rådighet for å yte en god svangerskapsomsorg overfor befolkningen. Arbeidet med planen blir tatt opp igjen i 2001.

Helsestasjon for ungdom er et forebyggende tiltak rettet mot ungdom i alderen 16 -22 år og er et tilbud som ble etablert i 1991. Ungdom oppsøker helsestasjon for å få prevensjonsveiledning, spørsmål og problem omkring samliv og seksualitet, kjønnssykdommer og vanskelig livsforhold. Antall henvendelser har vært jevnt økende også her.

P-pilleprosjektet er et ledd i forsøk med samlivs-og prevensjonsveiledning i kommuner. Det startet i mars 1999 og ble avsluttet i juli 2000. Prosjektet har gått over til å bli et driftstiltak ved helsestasjon for ungdom. Prosjektet finansieres ved hjelp av psykiatrimidler.

Tiltak for voksne og eldre

Vi har forebyggende tiltak for mennesker med psykiske lidelser i form av lavterskel-tilbud. Tiltakene har ulik profil utfra brukernes behov. Flere av treffstedene fungerer som et ledd i et rehabiliteringstilbud til brukeren. Aldersgruppen er fra 20 og 50/60 år, men med hovedvekt på brukere mellom 30-40 år.

Kommunen har dagsenter for eldre med sviktende helse. Målsettingen er å motvirke isolasjon og vedlikeholde res-

surser slik at eldre hjelpetrengende som ønsker å bo hjemme får bedre muligheter til det, og pårørende får avlastning for tunge omsorgsoppgaver.

Utfordringer

Vi har stor oppmerksomhet rettet mot den innsatsen vi setter inn i forebyggende arbeid og rehabilitering, men mindre oppmerksomhet på om innsatsen gir de resultatene som vi forventer. Det er vanskelig å måle resultat av helsefremmende og forebyggende arbeid, men kommunen vil ta initiativet til et eller flere prosjekt, som kan sette oss i stand til å måle resultater av innsatsen. Det er innledet samarbeid med SINTEF og NTNU.

DIAGNOSE OG BEHANDLING

Administrasjonen av legetjenestene, den kommunale legevakten og private fysioterapitjenester ble fra 1. februar samlet i ny enhet ELF (enhet for leger og fysioterapeuter)

Legetjenester

	1998	1999	2000
Antall fastleger	97	98	106
Antall pasienter pr. lege	1.582	1.502	1.539
Lege i turnus	0	0	1

Allmennlegevakta

Antall pasienter/besøk på legevakta og antall hjemmebesøk

	1998	1999	2000
Antall pasienter/besøk	26.272	26.652	25.820
Antall hjemmebesøk	11.379	11.512	10.983

LEGETJENESTEN

En plan for legetjenester har blitt vedtatt av Bystyret. Det ble etablert 2 nye legesenter i 2000. Din Doktor A.S med 3 legeårsværk i lokaler i Vollabakken 3 og Edda legesenter med 2 legeårsværk i Eirik Jarls gate 10. I tillegg ble Heimdal medisinske senter utvidet med 1 legeårsværk i juni.

Øvrige ledige legehjemler ble besatt.

Ved årets begynnelsen var situasjonen den at nyinnflyttede til Trondheim ikke kunne tilbys fastlege, fordi ingen fastleger hadde åpen liste for nye pasienter. Gjennom en dialog med legene sa flere leger seg villig til å åpne lista for nye pasienter inntil ny lege ble etablert den 1.juni.

Ved utgangen av året var det 106 fastleger i Trondheim, 15 av disse hadde åpen liste.

FYSIOTERAPEUTER MED KOMMUNALE DRIFTSAVTALER

Trondheim kommune har ikke økt antall driftshjemler for fysioterapeuter i år 2000. Vi har 82 private fysioterapeuter med driftsavtaler. I tillegg har Revmatismehuset avtale om 5 hjemler. Til sammen utgjør dette 72 årsverk.

Det ble arbeidet med ny plan for fysioterapijenester. Planen vil fremmes for Bystyret i 2001.

Fysioterapijenesten består av fysioterapeuter med fastlønn og fysioterapeuter med kommunale driftsavtaler. Antall årsverk ligger på nivå med landsgjennomsnittet, dvs 0,8 årsverk pr 1000 innbyggere.

Det arbeides med en samlet plan for fysioterapijenesten i kommunen, som spesielt vil vektlegge samarbeidet mellom fastlønte fysioterapeuter og fysioterapeuter med kommunale driftsavtaler.

FERDIGBEHANDLETE PASIENTER VED RiT

Utskrivningsklare fra RiT som kommunen har ansvar for

	1997	1998	1999	2000
Gj.snitt ant. utskrivn.klare fra RiT	16,8	19,5	21,3	29

Antall utskrivningsklare pasienter på RiT lå hele våren 2000 vedvarende over 40, i perioder opp mot 50. Pga åpningen av nye omsorgstilbud, bl.a. Olavsgården, sank antallet til under 20 i juli måned, men steg igjen i løpet av september til over 40. Det har samtidig skjedd en markert økning i tiden pasientene blir liggende på RiT i påvente av omsorgstilbud i kommunen.

Utfordringer

Det er nedsatt ei arbeidsgruppe som har fått som mandat å organisere og tilpasse kommunens helsetjenester til ny organisasjonsmodell med bestiller/utfører og to nivåmodell. Ny organisering vil bli iverksatt i 2001.

Det er viktig å få et redusert antall utskrivningsklare pasienter samt at disse får en redusert ventetid på omsorgstilbud i kommune.

Medisinsk habilitering og rehabilitering

Servicekontorene skal nå fungere som fast adresse og koordinerende instans for medisinsk rehabilitering. Kommunens tilbud innen habilitering og rehabilitering består i de fleste tilfeller av ulike tjenester sammensatt i team eller ansvarsgrupper på bakgrunn av individuelle behov. Helse- og omsorgstjenestene skal samarbeide med andre kommunale tjenester, spesialisthelsetjenesten, tryggedatat og/eller aetat der dette er aktuelt.

I 2000 er det nedlagt et betydelig arbeid i etablering og oppfølging av samarbeidsrutiner mellom ulike instanser. Samhandling mellom servicekontor og utøvende enheter har stått sentralt. Samarbeidsavtale med spesialisthelsetjenesten om rehabilitering trådte i kraft 1 april. Arbeid med tilsvarende avtale for habilitering ble igangsatt i mai 2000. Samarbeidsavtalen med hjelpemiddelsentralen og Norservice følges regelmessig opp, og det er etablert tverretatlige samarbeidsfora i samtlige bydeler.

Kommunal plan for medisinsk rehabilitering ble ferdigstilt fra administrasjonen ved utgangen av året, og skal følges opp i forhold til habilitering, samt mer generell rehabilitering. Sterkere satsing på forebygging og rehabilitering ble lagt inn som en sentral strategi i høstens arbeid med ny økonomiplan og en del tiltak ble vedtatt i forbindelse med behandling av budsjett for 2000.

Ny enhet rehabiliteringsenhet ble etablert ved Olavsgården fom 26.juni 2000. Enheten har 15 døgnbaserte rehabiliteringsplasser og 10 avlastningsplasser. I tillegg skal det etter planen gis tilbud tilsvarende 3-5 dagplasser, men dette har ikke latt seg gjennomføre i løpet av det første halvåret. Aktivitetsnivået ved Lade døgnrehabilitering (20 døgnplasser) og rehabiliteringstilbudet ved Nidarvoll sykehjem er opprettholdt. Ved Lade dagrehabilitering er antall brukere økt betraktelig. Dette har latt seg gjøre bl a ved å avgrense omfanget på tjenesten (oppholdets varighet) som igjen er en valgt strategi for å kompensere for økt press på tjenesten, som igjen kan ha sammenheng med redusert antall plasser etter nedleggelse av rehabiliteringsavdelingen ved E C Dahl fra januar 2000.

	Lade dagrehab. 35 plasser			Lade døgnrehab. 20 plasser			Nidarvoll døgnreh. 6 plasser			Olavsgården		
	98	99	00	98	99	00	98	99	00	Døgnrehab. 15 pl.		00
										98	99	
Antall brukere	100	94	134	197	172	171			87		46	
											114	
Gj.snitt opphold i uker	11,8	11,1	10,0	4,0	4,2	3,5					*	
											2	

* Gjennomsnittlig oppholdstid på rehab. ved Olavsgården varierer fra noen dager (f.eks pga reinnleggelse ved RiT), - til 5 måneder, men eksakt statistikk mangler.

Utfordringer

Det er fortsatt behov for kompetanseheving og utvikling av bedre metoder for avdekking av rehabiliteringsbehov og dokumentasjon av rehabiliteringsvirksomhet. I forbindelse med utvikling av nytt IT-verktøy arbeides det for å utvikle bedre metoder for kartlegging av rehabiliteringsbehov og dokumentasjon av virksomheten.

Rehabilitering og habilitering har blitt mer synlig i kommunens planverk dette året, men det vil kreve en betydelig innsats å følge opp tiltak og strategier som er skissert. Det er sterke føringer fra departementet om at kommunen skal ha oversikt over befolkningens behov for

rehabilitering, som igjen krever et system for avdekking av behov. Det foreligger ingen kriterier for hva som skal inngå i en slik kartlegging fra sentrale myndigheter.

Av denne grunn finnes det heller ikke et ensartet system for registrering. Bare der virksomheten foregår i egne enheter kan vi i dag skille ut denne virksomheten fra andre tjenester, noe som gjenspeiler seg i tabellene over.

Kjernen i kommunens rehabiliteringstilbud er hjemmetjenester og helsetjenester uten at det kommer godt fram.

PLEIE OG OMSORG

Pleie-og omsorgstjenestene omfatter både institusjoner og hjemmebaserte tjenester. Majoriteten av brukere som mottar tjenester i eget hjem er eldre pleietrengende, rusmisbrukere, yngre fysisk funksjonshemmede og psykisk utviklingshemmede. Tjenester i institusjoner er i hovedsak

knyttet til sykehjem, samt institusjon for rusmisbrukere. Målet for pleie-og omsorgstjenestene er at innbyggerne i kommunen skal være trygg på at de får individuelt tilrettelagte tjenester når de trenger det og at den enkelte skal kunne velge om de ønsker å bo hjemme eller i institusjon.

TRIVSEL

Fornøyde brukere ved Sommerstua dagtilbud.

Foto: Tor Arne Granmo/Grafisk senter

HJEMMETJENESTER

Hjemmetjenester inkluderer hjemmesykepleie og praktisk hjelp i hjemmet. Det er utarbeidet kvalitetsstandarder for praktisk hjelp i hjemmet innenfor følgende områder: hjelp i forbindelse med måltid, hjelp til renhold, hjelp til personlig stell og hjelp til ærender.

Kvalitetsstandardene definerer hvilke personer som har krav på hjelp og hvilke tjenester kommunen er pliktig til å yte.

	Sykepleiere/ hjelpepleiere	Andre	Årsverk brukt til psyk. utv.hemmede	Sum
1995	242,3	253,7	329,8	865,8
1996	281,2	239,2	334,8	895,2
1997	-	-	356,2	
1998	377,1	260,5	377,4	1.015,0
1999	484,3 ¹⁾	555,2 ¹⁾	384,7	1.039,5
2000	505,1 ²⁾	679,3 ²⁾		1.184,4

¹⁺²⁾ Tallene her inkluderer årsverk brukt til psyk. utv.hemmede.

²⁾ Tallene her er pga omorganiseringer og endringer i måten dataene hentes inn på ikke direkte sammenlignbare med tidligere år.

Brukere av hj.basert omsorg	Ant. brukere fordelt på alder					Dekningsgrad i %				
	1996	1997	1998	1999	2000	1996	1997	1998	1999	2000
under 67 år	516	696	780	784	868	0,4	0,7	0,8	0,6	0,7
67-79 år	1.009	996	1.121	1.163	1.199	7,4	7,3	8,3	8,7	9,0
over 80 år	1.398	1.544	1.737	1.877	1.983	30,0	32,3	35,1	39,6	38,0
Sum brukere	2.923	3.236	3.638	3.824	4.050	2,0	2,2	2,5	2,6	2,7

FRIVILLIGHETSPRIS

Kjersti Rygg Hogstad mottok Trondheim Frivillighetspris 2000.

Foto: Rune Petter Ness/Adresseavisen

Omsorgslønn

Omsorgslønn er ett av flere virkemidler som bidrar til at familiemedlemmer kan påta seg særlig tyngende omsorgsoppgaver for sine nærmeste. Det ble utbetalt omsorgslønn for i alt 8,299 mill kroner i 2000.

Omsorgslønn	1996	1997	1998	1999	2000
Antall mottakere av omsorgslønn	88	91	116	140	
Totalt utbetalt (mill kr)	2,1	3,0	4,1	5,8	8,3
Gj.snitt utbetalt pr. år pr. mottaker (kr)	23.400	32.900	35.700	41.967	

Sommeravlastning

Kapasiteten om sommeravlastning er noe lavere enn tidligere år, mens avlastningstilbudet generelt er betydelig øket som følge av 10 nye plasser ved Olavsgården. Det ble gitt eget tilbud om sommeravlastning for pårørende med særskilt tyngende omsorgsoppgaver.

Tilbudet om sommeravlastning ble utlyst i avisa. Det kom inn 94 søknader om avlastning ved Olavsgården og 48 av disse ble innvilget. Hver av søkerne fikk et opphold på to uker. Sommeravlastningen strakk seg over en periode på 10 uker. 11 av de andre søkerne fikk tilbud om som-

meravlastning ved sykehjemmene i distriktene. For de øvrige prøvde man å finne løsninger med økt bistand i hjemmet. De brukerne som fikk avslag, ble orientert om mulighetene til å søke om avlastning ved Olavsgården etter 1. september. Pårørende og brukere gir gode tilbakemeldinger på tilbudet.

Trygghetsalarmtjenesten

Antall brukere med trygghetsalarm har økt betydelig og det er ikke lenger begrensninger i å utplassere alarmer etter at Falken Trygghetsentralen A.S. fikk i oppdrag fra kommunen å motta alle alarmeringene. Det er fortsatt kommunens egne ansatte som rykker ut til brukere som må ha hjelp i hjemmet etter en alarmering.

	1996	1997	1998	1999	2000
Atall hjemmeboende med trygghetsalarm	1.365	1.259	1.501	1.727	1.976

Matombringning

Matombringning	1996	1997	1998	1999	2000
Antall hjemmeboende med matombringning	836	863	861	939	990
Antall prod. middagsporsjoner til hj.boende	151.933	160.781	154.096	175.221	156.095

Tallene viser en økning på ca 51 personer. Rådmannen har i løpet av året prosjektert investerings- og driftskostnader ved bygging av ett nytt produksjonskjøkken. Det er i tillegg utredet sammenlignbare investerings- og driftskostnader mellom dette prosjekterte produksjonskjøkkenet og dagens 7 produksjonskjøkken.

Det er i tillegg utarbeidet investeringskostnader for ombygging av postkjøkken ved byens sykehjem, samt plan for ombygging.

RUSOMSORGEN

Enhet for rustjenester ble formelt etablert ultimo -99. Enhetsleder for rusenheten ble tilsatt våren -00. Enhet for rustjenester inkluderer følgende tiltak: Valøyslyngen hybelhus, Bakklandet hybelhus, Anders Søyseth's hybelhus, Jakobsliveien, Heidrunsentret, kommunal garanti for behandlingsplasser, samarbeid med Frelsesarmeen om drift av Hveita bo-tilbud, samt dagsenter, samarbeid med stiftelsen kong Carl Johan's arbeidsstiftelse om drift av 8 institusjonsplasser, samt 10 krise/nattplasser. Det er i tillegg 1,5 årsverk knyttet til oppfølging av brukere som ikke bor i nevnte tiltak.

Rusenheten mottar i tillegg statlige prosjektmidler for å prøve ut en metode/tiltak som har som mål å motvirke overdosedødsfall. Tiltaket består av et oppsøkende helse og sosialfaglig team som består av en sykepleier, en sosionom og en lege i 0,2 prosent stilling. Teamet utfører bl.a følgende oppgaver: vurdering av sår, evt. sårstell/-skift, hepatitt- og HIV-test, hepatittvaksine, utdeling av sprøyter og spritserviett, utdeling av kondomer, hjelp til å få kontakt med fastlege, sosialkontor, trygdekontor o.l., hjelp i forbindelse med psykiske problemer, noen å snakke med.

Det er også inneværende år arbeidet med å finne egnet bolig for 6 langtkomne rusmisbrukere for at disse kan få et tilrettelagt tilbud. Ved Valøyslyngen hybelhus ble det igangsatt rehabiliteringsarbeid for å bedre bostandarden for bostedsløse rusmisbrukere, samt inndeile hybelhuset i separate enheter. Ombyggingen vil ferdigstilles medio 2001.

Heidrun-Senteret

Heidrun-Senteret er et kommunalt lavterskeltilbud til rusmiddel-misbrukende kvinner som gir et døgnåpent tilbud. Senteret har 9 stillinger fordelt på 12 personer. sentret ble fra januar 2000 overført til Helse og omsorgstjenster fra Utdanning og sosiale tjenester.

Akutenheten har 6 sengeplasser, med inntak fra kl. 1700 på ettermiddagen. De som overnatter, må ut kl. 1200 neste dag, unntatt ved sykdom/nødsulfelle/spesialavtale. Her skal kvinner med rusmiddelproblematikk få komme inn, også til en lettere avrusning. Tilbudet på Akutt-enheten er gratis. Målet vårt er at kvinnene skal føle seg trygge på senteret, og ønske å gjøre noe med sin livssituasjon. En av de primære målsettingene er å fange opp yngre kvinner før de er kommet for langt i sitt rusmisbruk. I 2000 har Akutt-enheten hatt 1099 liggedøgn fordelt på 66 kvinner.

Bo-enheten har 7 hybler. Gj. snittsalderen pr. i dag er 30,3 år. Beboer-enheten har hatt ni kvinner på hybel. Dette er et tilbud til kvinner uten fast bolig, med langvarige og store rusproblemer - uten vilje eller evne til behandling akkurat nå. Husleie er p.t. kr.2000,- pr. mnd. Botiden er i utgangspunktet 6 måneder.

Utfordringer

Erfaring etter 3 1/2 års drift sier at det tar tid å skape nok trygghet til å bli ordentlig kjent med målgruppa for senteret, som er kvinner i rusmiddel miljøet. Gjensidig trygghet må til for å drive motiverende endringsarbeid. Det settes regler, og uønsket atferd stoppes, men kvinner blir ikke avvist pga dårlig atferd. Senteret er ikke en behandlingsinstitusjon. Likevel drives aktivt faglig, sosialt arbeid. Dette krever imidlertid godt samarbeid med sosialtjenestene.

På grunn av bemanningssituasjonen, og kvinnes urolige/uforutsigbare tilværelse har det vært vanskelig å dekke oppfølgingsbehovet.

Det har vært et stadig tilbakevendende problem å skaffe avrusningsplass for senterets kvinner enten på grunn av lang ventetid eller på grunn av ”feil” rusproblematikk. Blandingsmisbruk, eller narkomane som ikke får nedtrapping, blir et større og større problem.

TJENESTETILBUD TIL UTVIKLINGSHEMMEDE

I løpet av 2000 er det etablert heldøgns omsorgstilbud for 14 nye brukere i år 2000 i den hjemmebaserte omsorgen. Dette har medført et ytterligere press i økonomien innenfor omsorgstjenestene.

År 2000 har også vært preget av omstilling og effektivisering med fokus på bedre økonomistyring. Det ble i slutten av januar avholdt en høringskonferanse der en satte fokus på alle sider innenfor dette tjenestetilbudet.

Rådmannen opprettet i september 2000 et ambulerende kompetanseteam på 5 personer. Dette er et tiltak for å øke rettsikkerheten, kvaliteten og ressursutnyttelsen i tjenestetilbudet. Teamet har en prosjektperiode på 2 år. Det har bred faglig bakgrunn og gir råd og veiledning primært til enhetene. Etter gjennomføring av opplæringsprogram om alternativ til bruk av makt og tvang, regulert i Sosialtjenestelovens kap. 6 A, rapporteres det nå om færre tilfeller av maktbruk. I samarbeid med den fylkeskommunale habiliteringstjenesten er det etablert et faglig nettverk som består av ansatte innenfor tjenestetilbudet til de mest ressurskrevende brukerne for å utvikle tjenestetilbudet.

SYKEHJEM

	Plasser med heldøgns pleie				Andel ensengsrom i prosent			
	1997	1998	1999	2000	1997	1998	1999	2000
Kommunale								
• sykehjem	763	757	710	705				
• aldershjem	33	33	33	33				
• rehabilitering	20	20	20	45				
Sum kommunale 1)	816	810	763	783	66,0	67,5	70,1	68,2
Private								
• sykehjem	290	283	331	334				
• aldershjem	54	50	38	36				
Sum private	344	333	369	370	47,6	48,9	52,3	53,5
Leie av plasser	11	12	11	9				
Sum institusjonsplasser	1.171	1.155	1.143	1.165	61,5	62,5	64,6	63,5
Omsorgsboliger m/ heldøgns pleie	97	138	151	192	100	100	100	100
Totalt tilbud om heldøgns pleie	1.268	1.293	1.294	1.354	64,4	66,5	68,8	68,7

1) Grunnen til nedgangen i andel ensengsrom er at rehabiliteringsinstitusjonen Olavsgården ble startet opp i 2000. Enheten har kun ett ensengsrom på 25 plasser.

Trondheim kommune har i alt 27 sykehjem, hvorav kommunen har driftsavtale med 9 private sykehjem. Ved sykehjemmene gies det tilbud om korttids og langtidsopphold. Enkelte sykehjem gir særskilt tilbud til senil demente, medisinsk behandling, avlastning for pårørende, lindrende behandling og trygghetsplasser. I år 2000 økte antallet plasser ved sykehjemmene med 60, slik at det ved utgangen av året var 1354 plasser. Denne økning skjedde først og fremst ved Olavsgården og ved at noen av de andre enhetene klarte å øke antall plasser.

Alle enhetsledere ved sykehjemmene har fått lederavtaler og man har kvalitetsstandarder som sier noe om hvordan tjenestene skal ytes til brukerne.

Det er laget en plan for framtida bruk av sykehjem. Hensikten med planen er å bidra til at plassene med

heldøgnsomsorg blir brukt på en mer effektiv måte, at brukerne får et bedre og mer målrettet tilbud og at ansattes kompetanse brukes riktig.

Utfordringer

Samtidig som andelen av eldre befolkningen øker skal vi øke dekningsgraden for sykehjemsplasser fra 24,5 prosent til 30 prosent for befolkningen over 80 år.

Det er stipulert at 60 -70 prosent av plassene med heldøgnsomsorg trengs for aldersdemente. Det er viktig for kvaliteten på tjenesten at disse plasser blir gode tilrettelagte plasser for de aldersdemente brukerne.

For at gi flere brukere muligheter til heldøgnsomsorg må vi ha en effektiv og god bruk av korttids plassene.

De pasienter som er ferdigbehandlede på RIT må få en kortere ventetid på et omsorgstilbud i kommunen.

HELSETJENESTEN

Helseenhetene er tverrfaglige og består av fysioterapi-, psykiatrisk sykepleie og helsesøstertjeneste. I løpet av år 2000 har det arbeidet med en strukturendring i helseenheten som skal behandles i bystyret våren 2001.

	Antall årsverk				Antall innbyggere pr. årsverk			
	1997	1998	1999	2000	1997	1998	1999	2000
Ergoterapeuter	29,1	30,8	30,7	36,9	4.980	4.740	4.791	4.034
Kommunefysioterapeuter	30,5	33,2	33,4	39,2	4.751	4.397	4.405	3.797
Fysioterapeuter m/ kommunal avtale	66,9	76,9	80,5	82,0	2.162	1.895	1.827	1.815
Psykiatriske sykepleiere	16,0	19,3	19,2	23,8	9.042	7.553	7.662	6.255

* I 2000 ble det opprettet servicekontor med tverrfaglig bemanning rekruttert fra helse-enhetene og E.C.Dahls rehabiliteringssenter. For å få et riktig bilde av kommunens helseressurser i nevnte stillingskategorier må vi derfor fra 2000 av inkludere stillinger ved servicekontor og rehabiliteringsenheter. Rehabiliteringsenhetene hadde fram til 2000 6 ergoterapeuter, 6 fysioterapeuter og 1 psykiatrisk sykepleier i tillegg til de som er oppført i tabellen over.

Tjenester til personer med psykiske lidelser

I år 2000 mottok Trondheim 19.593 statlige øremerkede kroner for å styrke innsatsen til brukere med psykiske lidelser. Det utgjorde en økning på nesten 4 mill kroner fra forrige år. Midlene er bl a benyttet til å utvikle et kartleggingsverktøy beregnet for utsatte barn og unge, helsetjenester i videregående skole, helsestasjon for ungdom, arbeidsfremskaffende tiltak, og botiltak for 12 utskrivingsklare langtidsinnlagte psykiatriske pasienter. Det er planlagt ytterligere hel-døgns botiltak for 9 langtidsinnlagte pasienter, samt nytt botilbud i bofel-

lesskap for 8 brukere, lokalisert til kong Carl Johan`s arbeidsstiftelse.

Den psykiatriske sykepleietjenesten er sentral i det kommunale tjenestetilbudet til personer med psykiske lidelser. Tjenesten er organisatorisk tilknyttet helseenhetene. Den hadde en betydelig økning i antall henvendelser i 2000. Mange av de nye brukerne har omfattende og sammensatt problematikk som krever et betydelig oppfølgingsarbeid gjennom tverrfaglighet og nært samarbeid med 2.linjetjenesten.

Tjenesten er i dag kjent blant brukere og pårørende som tar direkte kontakt, mens henvendelser i fra omsorg har avtatt. Treffstedene har et bredt aktivitetstilbud og er godt besøkt. Treffstedet i Sentrum flyttet inn i nye og større lokaler i Erling Skakkes gt.70. De øvrige treffstedene er å finne i Byåsen bydel, Heimdal bydel og Strinda bydel (Voll Gård 4 H) .

Mye av utfordringene er å føre brukerne til andre tilbud som arbeid og annen aktivitet.

Kultur og idrett

Kultur består av følgende byomfattende programområder:

- kultur og idrett
- bosetting av flyktninger og forvaltning av statlige tilskuddsordninger
- tilskudd til kirkeformål og til tros- og livssynsamfunn

Kulturområdet har følgende enheter: Trondheim folkebibliotek, Kultursenteret ISAK og Mottaks- og informasjonskontoret for innvandrere. Fra 01.01.2001 vil kommunens seks enheter for kultur og fritid også bli underlagt kommunaldirektør for kultur.

Mål for virksomheten

Et bredt og allsidig kulturliv er en forutsetning for utviklingen av et godt bysamfunn. Det har positiv effekt både for næringsliv og folks trivsel. Hovedmålet for virksomheten er å

bidra til at Trondheim skal fremstå som en by tilrettelagt for kulturelle aktiviteter med bredde og kvalitet.

ØKONOMI

Driftsresultatet

Før avsetning til disposisjonsfond og etter at regnskapsresultatet er korrigert for tidligere fondsavsetninger, er netto driftsresultat (ekskl innvandrere) ca. 0,4 mill lavere enn budsjettet.

Programområde	Budsjett	Regnskap	Avvik
	2000	2000	
Administrasjon	5.077	4.978	-99
Tilskudd til kirkelig fellesråd og tros- og livssynssamfunn	34.188	34.109	-79
Biblioteket	19.604	19.639	+35
Kulturtiltak	39.959	39.702	-257
Totalt	98.828	98.429	-400

Flyktningeområdet viser etter avsetning til bundet driftsfond et mindreforbruk på 0,66 mill. i forhold til budsjett. Ved årsavslutningen gikk mindreforbruket på området med til delvis dekning av kommunens samlede driftsunderskudd.

Dette mindreforbruket fremkommer som følge av:

- økte salgs- og leieinntekter samt økte sykepengerefusjoner.
- god kostnadskontroll og redusert forbruk i slutten av året
- utbetalte tilskudd til andre tros- og livssynssamfunn ble noe lavere enn budsjettet

Sammenlignes budsjett og regnskap for de enkelte programområdene, får vi følgende oversikt:

OLAVSFESTDAGENE

Vekter Gunnar Gunn åpnet festivalen.

Foto: Mona Loose/Adressavisen

MUSIKK

Knutepunktinstitusjonene Trondheim Symfoniorkester og Olavsfestdagens tilskudd fra Trondheim kommune, er regulert i henhold til standardavtalen med Kulturdepartementet.

Tilskuddene representerer samme nivå som 1999 med noe justering for prisøkning.

Tilskuddet til operaformål ble redusert fra kr 550.000 i 1999 til kr 400.000 i år 2000. Dette ble fordelt mellom de to hovedaktørene stiftelsen Musikkteatret og Trønder-Operacn med henholdsvis 300.000 og 100.000 kr.

Opera

Stiftelsen Musikkteatret har i året vært engasjert i to produksjoner

27. JULI

Kronprins Haakon Magnus ble vist rundt i Borggården.

Foto: Toril Johannesen/Adresseavisen

- en konsertversjon av Tristan og Isolde i samarbeid med Olavsfestdagene og barneoperaen Georgs Magiske Medisin. TrønderOperaen har gjennomført produksjoner i Trondheim - Carmina Burana i samarbeid med Forvarets Distriktsmusikkorps Trøndelag og Orfeus i underverdenen. Etter initiativ fra Trondheim kommune og Sør-Trøndelag fylkeskommune, laget de to operaprodusentene et felles strateginotat vedrørende operasamarbeid i Trondheim. Notatet ble framlagt Formannskapet til orientering.

FESTIVALER OG ARRANGEMENT

Festivalutvikling

Blant byens mange festivaler og arrangement, presenterte flere av de mindre festivalene nye nettverkskonsept med stor kunstnerisk og publikumsmessig suksess. Av disse kan spesielt nevnes Trondheim Kammermusikk Festival / Trondheim International Chamber Music Competition, Latin festivalen, Nidaros Bluesfestival (ny av året) og Trondheim Jazzfestival.

Tusenårsprosjekt

Følgende tusenårsprosjekt med støtte både fra Norge 2000 AS og

Trondheim kommune ble gjennomført:

- HjerterDame til Ringve - kammeropera 06.05.00-13.05.00.
- Europeisk Ungdomsmusikkfestival 31.05.00-04.06.00.
- Voices – internasjonal korfestival 22.06.00-24.06.00.
- Pilgrimage to the North 26.07.00 -24.07.00.
- Omsorg i 1000 år - Jubileumsaktiviteter på Trondhjems Hospital

Utvikling klubbscener

Veita Scene ble utviklet i løpet av første halvår. Trondheim kommune var administrativt tungt inne i god dialog med eier for å forsøke på å nyetablere scenen. Kostnadsrammene knyttet til revisjon av infra-

struktur med et publikumspotensiale på 300 -350 , nye rømmingsveier og nytt ventilasjonsanlegg, ble så høye at eier ikke fant det tilrådelig å gå videre med prosjektet.

Tilskudd til allment kulturarbeid

Det samlede tilskuddet var i år 2000 på kr 1.934 000 med et omsøkt beløp på kr 8.017 000.

Ca 160 større og mindre prosjekt og arrangement ble gjennomført med kommunalt tilskudd.

KULTURPRISEN 2000

Trondheim kommunes kulturpris for 2000 gikk til billedkunstneren Håkon Gullvåg og Marthe Gjestland for sitt arbeid med Gråkallen Skileik.

SCENEKUNST

Trøndelag Teater hadde et godt år i 2000, såvel kunstnerisk som økonomisk. Teateret gjennomførte i alt 25 produksjoner med i alt 487 forestillinger. Besøktallet ble på 115.000, som er det beste resultatet siden 1998. Teateret inngikk et samarbeid om utveksling av produksjoner med Teateret Vårt i Molde, slik at publikum i begge byene får et bedre tilbud.

Teaterhuset Avant Garden hadde i år 2000 en stabil økonomi. Man har i større grad enn tidligere lyktes i å nå et yngre publikum. Gjennom nettverk for scenekunst har man fått vist gjestespill, to av disse ble for øvrig satt opp i Olavshallen, Lille Sal.

Publikumsbesøket ble på 5507 fordelt på 27 produksjoner med 72 forestillinger.

AVANT GARDEN

Kirsti Ladegård og Per Arne Løset i teatergruppa *Hollow Creature* fremførte teaterstykket "Store forventninger"..

Foto: Ivar Mølsknes/Adresseavisen

VISUELL KUNST

Tilskuddet til Trondheim kunstmuseum ble økt slik at institusjonen har kunnet satse mer på forskningsopp-gaver, samt ivaretagelse av museets samling og bedring av sikringstiltak. Formidlingstilbudet i regi av Pilotgalleriet er videreutviklet med økt bruk fra målgruppen barn og unge som resultat.

LADEMOEN BY LIGHT

Kunstnere ved Lademoen kunstnerverksteder opplyste Lademoenparken i februar.

Foto: Toril Johannesen/Adresseavisen

Det ble opprettet fast tilskudd til Trondhjems Kunstforening som har bidratt til å sikre driften av institusjonen.

Kommunen har bidratt med toppfinansiering til etablering av en ny visningsarena for kunst i Mellomveien. Syndikatet for Transmediakunstnere står bak prosjektet som er støttet med prosjektmidler fra Norsk Kulturråd.

Midlene til innkjøp av kunst til Trondheim kommune ble økt i 2000. Dette kommer kunstnerene i Trondheim til gode samtidig som ansatte og brukere får økt tilgang til kunst i bygg som kommunen disponerer. Tiltak for bedre sikring av kommunens kunstsamling ble gjennomført.

Byen fikk en større skulptur i gave fra kunstneren Rolf Scaffner, "Equilibrio nord", som er satt opp på Ladhammeren.

IDRETT

Hovedmålet er å bidra til at idretten i Trondheim beholder sin sterke sportslige posisjon, og at idrettslagene fortsatt kan drive sitt samfunns-gagnlige virke. Kommunedelplan for idrettsanlegg er grunnlaget for videre utbygging og rehabilitering av anlegg

Resultatvurdering

- Granåsen skisenter drives nå som et kommunalt idrettsanlegg.
- Nye Trondheim Pirbad er under bygging med planlagt åpning mai 2001.
- Den nye F-hallen ved Nidarøhallene er tatt i bruk.
- Vikåsen idrettshall bygges nå i forbindelse med Markaplassen skole
- Fortsatt utbygging av ny golfbane på Byneset.
- Trondheim bydrift har sluttført 15 nærmiljøanlegg i form av ballplasser og turstier som omsøkte spillemiddelprosjekter.
- Det er behandlet 79 spillemiddelsøknader. 72 av disse er videre sendt til Sør-Trøndelag fylkeskommune. Total kostnadsramme for de godkjente søknadene er

192 mill kr, med omsøkt tilskudd på 37 mill kr. Det er og søkt om kommunalt tilskudd på 3,5 mill kr.

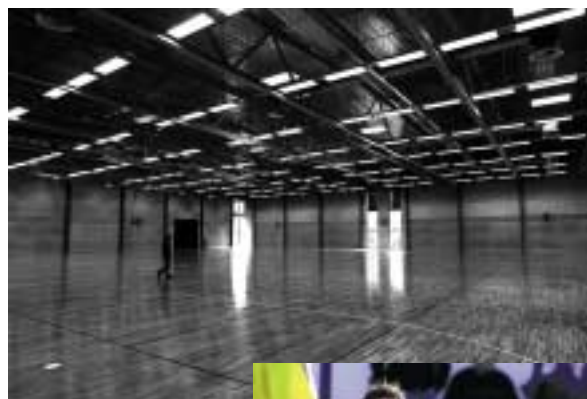
- Samarbeid med Idrettsrådet i Trondheim om økonomi og bruk av anlegg.
- Tilskudd til lag og organisasjoner var på samme nivå som i 1999.

Prosjekter under utredning

- Regulering og planlegging av ny friidrettsarena lokalisert til gamle Trondheim stadion
- Regulering av motorsportsenter på Hegstadmoen, tidligere Renholdverkets fyllplass
- Sammen med fylkeskommunen regulere og planlegge bygging av idrettshall til ny Byåsen videregående skole på Munkvoll

Utfordringer

Det er fortsatt en målsetting å bygge og rehabilitere anlegg for fysisk aktivitet i nærmiljøene. I samarbeid med idrettslagene og andre interessenter fortsetter arbeidet med å videreutvikle og sikre aktiviteten i lag og foreninger og forbedre anleggssituasjonen.

NY HALL

F-hallen i Nidarøhallene øker hallkapasiteten for idretten, messearrangement og kongresser. Gulvflate: 2300 m² Publikumskapasitet: 2500

Foto: Morten Antonsen/Adresseavisen

BIKKJA PÅ BANEN

På Strindheim kunstgressbane er det livlig aktivitet året rundt.

Foto: Rune Petter Ness/Adresseavisen

KULTURSENTERET ISAK

År 2000 var preget av svært høyt aktivitetsnivå i vårhalvåret. Erfaringene fra driftsåret 2000 medførte større fokus på Kultursenteret ISAK sin rolle som tilrettelegger for ungdoms egne kulturaktiviteter. Omleggingen og ressursbruken i vårhalvåret førte til et noe lavere aktivitetsnivå i høsthalvåret.

Registrert besøkstall ble noe lavere enn foregående år - 120.480 mot 128.425 i 1999.

Inntjeningskravet er også dette året innfridd.

Fra driften 2000 nevnes

følgende:

- Våren 2000 gjennomførte ISAK 31 arrangementer. I tillegg var det faste, ukentlige aktiviteter på Scene Y
- Ved utgangen av 2000 hadde 32 ulike organisasjoner og aktiviteter fast tilknytning til Kultursenteret ISAK.

Av organisasjonene med eget kontor eller kontorplass på ISAK er 8 relatert til musikk, 5 er teaterrelatert, 4 driver med tidskrift/litteratur/tegneserier og 5 driver med dans. Kontorplass på ISAK har gitt organisasjonene et "eierforhold" og forutsetter medvirkning.

- UKM deltakere deltok på konserter både på ISAK og andre steder i Trondheim gjennom hele året.
- AKKS har overtatt driften av senterets bandrom. Dette har gitt en økning i antall band som til enhver tid øver fra 5 til ca. 20.
- Kultursenteret ISAK har etablert et demo-studio som ble ferdigstilt i løpet av året.

Utfordringer i 2001:

- Øke ungdoms deltakelse i kulturaktiviteter
- Kompetanseutvikling i arbeidet med ungdoms kulturaktiviteter

ILDFULLT

Endre Forbord demonstrerer flammblåsing ved kultursenteret ISAK.

Foto: Toril Johannesen/Adresseavisen

MOTTAKS- OG INFORMASJONSKONTORET FOR INNVANDRERE

Tjenesten består av Mottaks- og informasjonskontoret for innvandrere (MIK) og Tolketjenesten. MIK mottar på vegne av kommunen flyktninger som skal bosettes i Trondheim og koordinerer det grunnleggende arbeidet i den første fasen etter at flyktningene har kommet til byen. I år 2000 ble det bosatt 188 flyktninger i kommunen. De største gruppene kom fra Somalia, Irak, tidligere Jugoslavia, Afghanistan og Kroatia.

Syv av de bosatte flyktningene er enslige mindreårige, og de har fått et bo- og omsorgstilbud tilpasset sitt behov i form av bofellesskap, hybel med tilsyn eller tilbud med ulike familier og slektstilknytninger.

Hver flyktning har fått sin individuelle kvalifiseringsplan, og oppfølgingen av den enkelte er blitt tettere og

mer omfattende enn tidligere. Spesielt gjelder dette bydelene i Saupstad og Byåsen. For alle bydelene er imid-

lertid prinsippene i BOPRO-prosjektet på vei inn. Så langt ser det ut som om dette bosettingsarbeidet gir gode

NEW MEANING

Unge innvandrere utgir sitt eget flerspråklige magasin.

Foto: André Thorup/Adresseavisen

resultater slik at flere etter hvert kan greie seg på egen hånd.

MIK har i år 2000 utarbeidet et konsept som kalles Veiviseren. Frivillige skal være veivisere med kunnskaper om norske forhold og fungere som døråpnere til arenaer hvor flyktninger og nordmenn kan treffes.

Tolketjenesten leverer tolke- og oversettertjenester til kommunale enheter og andre brukere.

Tolketjenesten i Trondheim har utarbeidet et felles formidlingsprogram på data for tolke- og oversettelsestjenester. Tjenesten har også bidratt overfor Utlendingsdirektoratet med sin kunnskap, idet direktoratet har et prosjekt med samme målsetting.

Den vedtatte Handlingsplanen mot rasisme og etnisk diskriminering er rettesnor for MIKs virksomhet. Det ble i år 2000 lagt fram en statusrapport for arbeidet for Formannskapet. I mars 2000 arrangerte MIK en større bykonferanse om rasisme og etnisk diskriminering. Konferansen var meget vellykket, og vil bli fulgt opp med av en ny i 2001.

BIBLIOTEKET

Status

Bibliotekets hovedmål er å være Trondheims best besøkte kultur- og informasjonsarena og tilby tjenester i henhold til brukernes ønsker og behov. Biblioteksystemet består av hovedbibliotek og 5 filialer. Biblioteket har utstrakt samarbeid med skoler og med byens kultur- og organisasjonsliv.

Resultatvurdering

Det er knapphet på ressurser til å dekke etterspørselen etter bøker og annet materiale og etterspørselen etter Internett-PCer. Biblioteket har jevnlig overvåking av bruken av alle typer tjenester med sikte på best

mulig ressursutnyting og forbedret tjenestekvalitet. Resultatene for 2000 viser en god fremgang:

- Utlån av bøker og annet materiale økte med 6 prosent til 895 000, med spesielt stor økning i utlån av lydbøker, CD-plater og video. Både hovedbibliotek og filialer har økning.
- Størst økning i utlån til barn som nå står for 35 prosent av det totale utlånet.
- 45 000 personer var aktive lånere. 60 prosent av disse er kvinner.
- Besøket økte med 4 prosent til 1,150 million besøk.

Hver Trondhjemmer besøkte biblioteket 8 ganger. Biblioteket er dermed fortsatt det best besøkte kulturtilbudet i Trondheim.

- Den største brukergruppen er mellom 21 og 25 år og består i hovedsak av studenter.
- Internett-tjenestene brukes i økende grad og stadig flere brukere har kontakt med biblioteket via internett.
- Søndagsåpent bibliotek er fortsatt populært, med gjennomsnittlig 950 besøk hver søndag.

Stor vekt legges på kulturarrangementer for barn og voksne: Månedlige eldretreff, 8 internettkurs for seniorer, stor utstillingsvirksomhet, kampanje for ungdom og lesing, forfattertreff og kammerkonsertserie i Rådhusalen.

Utfordringer

Hovedutfordringen er å holde fortsatt høy kvalitet på tjenestene i god dialog med brukerne. Det er et viktig mål at brukerne skal oppleve en forbedring av bibliotekets tilbud.

- Det merkes økende etterspørsel fra voksne studerende når etter- og videreutdanningsreformen bygges ut. Dette vil øke presset på bokbudsjettet ytterligere.
- Tilgang til internett og internett-tjenester etterspørres i økende grad. Biblioteket ligger her langt framme på landsbasis og vil legge stor vekt på å videreutvikle dette området.

UPSTAGE

Elever fra Turids ballettskole opptrådte på Trondheim folkebibliotek.

Foto: Trondheim folkebibliotek

BYUTVIKLINGSTJENESTER

Byutviklingsområdet består av Miljøavdelingen, Byplankontoret, Byggesakskontoret, Utbyggingskontoret, Bolig- og byfornyelseskontoret, Kart- og oppmålingskontoret, Byantikvaren og Landbrukskontoret.

Miljøavdelingen

Forvaltning av lovhjemlede oppgaver og oppfølging av politiske vedtak innen miljøvern og miljørettet helsevern er Miljøavdelingens basisaktiviteter. I samsvar med visjonene og strategiene i kommuneplanen har avdelingen en pådriverrolle i utarbeidelse for miljøarbeidet i kommunen. Et stort og tverretattlig løft i 2000 var produksjonen av Miljøstatus - en bred beskrivelse av situasjonen for hele miljøarbeidet i byen samt mål og utviklingstrekk for miljø og helse.

Miljøfyrtårn

I samarbeid med Næringsavdelingen har Miljøavdelingen startet et arbeid med å sertifisere små og mellomstore bedrifter i Trondheim etter det nasjonale Miljøfyrtårnprogrammet.

I desember ble de to malermesterbedriftene, Utgaard A/S og MTG A/S, sertifisert som de første i Trøndelag. Ved årsskiftet pågikk miljøanalysearbeid for sertifisering av ytterligere 30 bedrifter i Trondheim. Miljøfyrtårnprogrammet er en del av kommunens arbeid med Lokal Agenda 21.

Lokal Agenda 21

De to viktigste Lokal Agenda 21-aktivitetene har vært planleggings- og utredningsprosessen på Reina og programmet "Agenda 21 i skolen". Det siste er et sektorovergripende program innen det nordiske vennskapsbysamarbeidet "Nordisk plattform".

Planleggings- og utredningsarbeidet på Reina har vært preget av et nært og forpliktende samarbeid mellom lokale aktører og kommunen. Agenda 21 i skolen ledes av en planlegger ved Miljøavdelingen. Av de 17 skolene innen Nordisk plattform er Trondheim representert ved Ranheim, Bratsberg, Nypvang, Spongdal og Selsbakk skoler.

I september vedtok bystyret at prinsippene for Lokal Agenda 21 skulle legges til grunn for all arealplanlegging med sikte på en bærekraftig utvikling.

NÆRINGSMIDDELKONTROLLEN

Næringsmiddelkontrollen (NMKT) fører tilsyn og kontroll i fem kommuner (Klæbu, Malvik, Selbu, Trondheim og Tydal). Det er registrert 1550 tilsynspliktige virksomheter i hele tilsynsområdet, hvorav 20 er vannverk.

38 av virksomhetene er på grunn av størrelse, produksjon av eksportvare eller animalske produkter underlagt statlig tilsyn. Staten har delegert tilsynet med disse bedriftene til NMKT og betaler fullt ut for denne kontrollen, som utgjør 541 dagsverk. Også importkontrollen (ca. 200 dagsverk) betaler staten for. De fem kommunene betaler utgiftene for kontroll av de resterende cirka 1510 bedriftene. På grunn av ressursmangel i NMKT

er det enorm forskjell i tilsynsvirksomheten på de "statlige" og de "kommunale" bedriftene.

Kjøttkontrollen utføres på Prior Nord (fjørfe), Trondheim Slaktehus AS (storfe og småfe, griseslakt) opphørte i 2000) og Gilde Bøndernes Salgslag (nødspekt og hastespekt). På slutten av året ble det bebudet at slaktingen på Prior Nord skulle opphøre i 2001.

Kjemisk og bakteriologisk laboratorium på NMKT undersøkte cirka 10 000 prøver i 2000. 70 av analysene som tilbys, er akkreditert av Norsk Akkreditering.

I 2000 betalte staten 41,7 prosent av NMKTs driftsutgifter (kjøttkontroll, importkontroll, statlige autoriserte bedrifter og prosjekter). Trondheim kommune bidro med dekning av 37,3 prosent av driften, noe som forklarer underkontrollen på de 1510 bedriftene hvor kommunene har tilsynsansvar. De fire landkommunene og laboratorieinntekter dekket resten av budsjettet

AVFALLSSEKSJONEN

Avfallsseksjonen har ansvar for å forvalte og planlegge aktivitetene innen avfallsfeltet i kommunen.

Innføring av nytt kildesorteringssystem for forbruksavfall har vært det viktigste prosjektet siden Avfallssek-

DET NYTTER

Hensikten med kildesortering er å få atskilt avfall som kan gjenvinnes, og å få tak i det farlige avfallet. Miljøet skånes og ressursene ivaretas.

Foto: Steinar Fugelsøy/Adresseavisen

sjonen ble etablert i 1997. I år har vi ferdigstilt ordningen med kildesortering i Midtbyområdet. Det er valgt et system og en type containere som tar hensyn både til plassproblematikken og estetikken i området.

I 2000 er det innført et nytt differensiert gebyrsystem for abonnentene. Det nye gebyrsystemet er et virkemiddel for å oppnå økt utsortering av avfall som kan gjenvinnes samt å redusere mengden av restavfall. Det nye systemet har ført til en merkbar økning i mengden av sortert avfall, men vi kan foreløpig ikke se noen nedgang i restavfallsmengdene. Det betyr at avfallsmengdene fortsatt øker for husholdningskundene.

I april 2000 gjennomførte Norfakta en opinionsundersøkelse for Avfallsseksjonen, der brukertilfredsheten med kildesorteringsordningen skulle undersøkes. Resultatene viser at majoriteten av byens innbyggere er positivt innstilt til å gjennomføre kildesorteringen. De mest negative opplevelsene var knyttet til tilgjengelighet til glasscontainere og til gjenvinningsstasjoner. Norfakta fikk senere på året i oppdrag fra Avfallsseksjonen å

gjennomføre en undersøkelse om tilgjengelighet til gjenvinningsstasjoner. Publikum svarte her at økt tilgjengelighet blant annet er knyttet til transportavstand til gjenvinningsstasjonen og stasjonens åpningstider.

På grunn av et behov for å legge om driften av gjenvinningstasjonene og av budsjettmessige årsaker valgte vi å stenge stasjonen på Leangen i år 2000. Dette har ført til enda dårligere tilgjengelighet. For å bedre på tilgjengeligheten planlegger vi blant annet å utvide åpningstidene og gjøre stasjonene mer brukervennlig. Hegstadmoen gjenvinningsstasjon vil bli lagt om i løpet av 2001, og en stasjon på østsiden av byen er planlagt opprettet i 2002.

I 2001 vil vi også videreføre mange andre prosjekter. Hele kildesorteringssystemet skal evalueres, og det skal gjennomføres et forberedende arbeid for en ny anbudsrunde for innhenting av husholdningsavfall. Vi vil også prioritere å bedre innsamlingen av spesialavfall. Parallelt med dette foregår spennende prosjekter knyttet til matavfall, bygnings- og rivningsavfall m.m.

SEKSJON FOREBYGGENDE MEDISIN

Hovedtyngden av seksjonens arbeid består i vaksinasjon av utenlandsreisende, reisemedisinsk rådgivning, kontroll av tuberkulose hos innvandrere og diverse studentgrupper, oppsporing av smitten ved utbrudd av allmennfarlig smittsom sykdom, samt kontinuerlig overvåking av infeksjonssykdommer.

Trondheim kommune hadde en økning i antall meldte tilfeller av kikhoste i 2000. Dette var overraskende, både ved at økningen kom om sommeren og at økningen kom så kort tid etter det store utbruddet av kikhoste som toppet seg for to og et halvt år siden. Vi hadde et utbrudd av kikhoste på Nardo helsestasjon i sommer/ høst, som medførte et omfattende arbeid med smitteoppsporing og informasjon.

Det har vært elleve nye tilfeller av tuberkulose i kommunen, med påfølgende miljøundersøkelser.

Kommunens smittervernplan er ferdigstilt av smittervernansvarlig lege og en helsesøster, og den ble godkjent av Formannskapet mars 2000. Bakgrunnen for planen er at Smittevernloven av 1995 pålegger kommunene å ha en plan for helsetjenestens arbeid med vern mot smittsomme sykdommer, herunder beredskapsplaner og tiltak. Smittevernplanen er distribuert til cirka 150 personer/institusjoner, hovedsakelig innen helsesektoren i Trondheim. Det er blitt holdt orienteringsmøter til alle mottakere av planen.

SFM arrangerte i oktober et heldagskurs i smittevern og reisemedisin for leger og helsesøstre i Trondheim.

SFM har distribuert 9200 doser influensavaksine til omsorgstjenesten og legesentrene.

	1998	1999	2000
Totalt antall vaksinasjonsdoser	8.704	9.234	8.795
Antall konsultasjoner	7.332	7.480	7.561
Antall pirquet	2.912	2.797	3.026
Antall innvandrere kontrollert	650	477	360
MSIS-meldinger	432	430	436

Antall konsultasjoner på vaksinasjoner og reisemedisinsk rådgivning har økt noe fra 1999. SFM økte beman-

ningen med en halv helsesøsterstilling fra mai 2000.

SEKSJON FOR MILJØRETTET HELSEVERN

Seksjonens formål er å sikre gode miljøforhold som fremmer helse og trivsel i befolkningen samt bidrar til en økologisk forvaltning av naturressursene i kommunen.

Seksjonen har oppgaver både som lokal helsemyndighet og miljøvernmyndighet, og fører tilsyn med at lover og forskrifter innen miljørettet helsevern og miljøvern følges.

Klimagasser og lokal energiforvaltning

Bystyret vedtok i år 2000 etablering av et program for en klimahandlingsplan. Det er opprettet en politisk styringsgruppe. Miljøavdelingen fungerer som sekretariat. Det ble satt i gang utarbeidelse av en lokal klima- og energihandlingsplan for Trondheim. Samtidig ble det igangsatt tiltak og virkemidler for å redusere energibruk og klimagassutslipp. Blant annet er det gjennomført en kampanje for utskifting av eldre ovner og oljekaminer til rentbrennende vedovner, der det ble gitt tilskudd til en del private husholdninger. Kampanjen ga meget god respons.

Luftforurensning utendørs

Seksjonen driver en målestasjon for overvåking av luftkvaliteten i sentrum og har et nært samarbeid med Statens vegvesen som driver en del gatestasjoner. Seksjonen har ansvaret for rapportering av alle måledata for Trondheim. Månedrappporter er lagt

ut på internett samt sendes media. Det er laget en større skriftlig årsrapport.

Miljøavdelingen har ledet prosjektet Bedre Byluft lokalt. Hovedinnsatsen har vært rettet mot problemene med svevestøv, der hovedårsaken er piggdekkbruk på bare veier. Piggfriandelen var i år 2000 kommet opp i ca. 36 prosent (målsettingen er 80 prosent i 2002). Deler av Trondheim har fortsatt store og mange overskridelser av grenseverdiene. På Elgeseter ble det målt 50 døgn over målsettingen for svevestøv (50 @g/m³). Det ble derfor utarbeidet en sak til politisk behandling for å måtte vedta innføring av gebyr på bruk av piggdekk fra 1. november 2001. På denne adressen finnes "nå-situasjonen": www2.vegvesen.no/luftkvalitet/trondheim

Støy

Mange støykilder kan skape plager og konflikter. Flere tusen innbyggere i Trondheim er sterkt plaget av støy, de fleste plages av trafikkstøy, og gjennom året kommer mange av disse til Miljøavdelingen med sine problemer. De kan skyldes så vidt forskjellige saker som bygge- og anleggsarbeid, ventilasjonsanlegg, trafikkstøy, utendørsarrangement, restauranter og diskotek. Miljøavdelingen legger derfor vekt på at hensyn til støy skal ivaretas i all planbehandling. Avdelingen deltar i en støygruppe

ledet av Statens vegvesen. Gruppen skal gjennomføre kartlegging, tiltaksutredning og tiltak mot trafikkstøy innen 2005 for å oppfylle krav i forskrift vedrørende eksisterende forhold (mindre enn 42 dBA innendørs).

Inneklima

Seksjonen mottok 18 henvendelser til "Inneklimatelefonen" i 2000, og de fleste henvendelser var knyttet til fukt- og ventilasjonsproblematikk i privatboliger. Kommunens gruppe for behandling av inneklimasaker i kommunale bygg (BIKOM) behandlet i 2000 åtte saker. De fleste av disse sakene er knyttet til problemer med ventilasjon, varme og driftstekniske forhold. Alle sakene er utredet, og konkrete forslag til utbedringstiltak er foreslått.

Barns miljø i skoler og barnehage

Fornytt godkjenning av barnehager og skoler etter Forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler, er et omfattende og tidkrevende arbeid som har vært høyt prioritert i 2000. De første skolene ble godkjent i desember, og dette arbeidet vil bli ferdigstilt i 2001. Seksjonen har deltatt med faglige vurderinger og anbefalinger i forbindelse med prioritering av rehabilitering av skolebygg.

Ulykkesforebygging

Kommunens informasjonsbrosjyre "Sikkerhet for barn" ble revidert og er nå oppdatert i forhold til ny Norsk Standard for lekeplassutstyr. Brosjyren trykkes i løpet av februar 2001, og gjøres tilgjengelig for publikum via Infobanken og kommunens nettsider.

Forurenset grunn

Forurenset grunn i sentrale og eldre bydeler samt sjøgrunnen i havnebassenget er kartlagt. Dataene skal danne grunnlag for et aktsomhetskart og videre forvaltning av forurenset grunn og sjøgrunn. Arbeidet er utført i samarbeid med Fylkesmannen, Trondheim havn, Bygge-

sakskontoret, Utbyggingskontoret og Byplankontoret. Prosjektet blir rapportert i 2001.

Avfall og slam

Miljøavdelingen koordinerte "Ryddeaksjon Nidelva" 20. og 21. juli 2000 med bred deltakelse fra kommunale etater, forsvaret og frivillige organisasjoner. Aksjonen ga gode resultater. Det ble samlet inn elleve tonn avfall, og media fikk satt fokus på forsøplingsproblemene i kommunen. Seksjonen har også i år hatt en del spredte tilfeller av ulovlig avfallsdumping og etterlatte bilvrak uten at disse problemene ser ut til å ha noen økende tendens.

RENT VANN

Miljøavdelingen driver vannovervåking i byen; her tar avdelingsingeniør Jan Tore Amussen en vannprøve fra Nidelv bru.

Foto: Dag Svinsås/Miljøavdelingen

Vann

Seksjonen har også i 2000 utført overvåking av vannkvalitet i Jonsvatnet, Nidelva og ved badeplasser både i Trondheimsfjorden og i flere ferskvann. I tillegg er det foretatt sigevannsundersøkelser fra Heggstadmoen. Resultatene fra planktonundersøkelsene i Jonsvatnet 1999 viser en gunstig utvikling og indikerer at vannet har god biologisk selvrening. En samlet rapport for vannovervåkingen i 1999 og 2000 vil bli ferdigstilt våren 2001.

Naturforvaltning

Organisering av arbeidet med fallvilt, ettersøksring, skadegjørende vilt og mottaksordning for døde dyr er gjennomført i samarbeid med flere grunneierlag, TJFE, TOFA, Trondheim Renholdsverk og Trondheim politidistrikt.

Som en del av arbeidet med kartlegging av biologisk mangfold i kommunen er det igangsatt et stort arbeid med kartlegging av vilt. Kartleggingen slutføres i 2001 og vil bli rapportert i form av nytt viltkart og faktaark.

Miljøavdelingen har et overordnet ansvar for forvaltning av biologisk mangfold. Et omfattende arbeid med kartlegging av naturtyper ble igangsatt i 1999 i regi av Byplankontoret og videreført i 2000. Miljøavdelingen vil i samarbeid med Byplankontoret og Landbrukskontoret fortsette arbeidet med kartlegging og overvåking av vilt, av liv i vann og vassdrag og av naturtyper.

Skadedyr og vektorkontroll

Seksjonen gir veiledning om tiltak mot rotter, mus, skadeinsekter i boliger o.l. og utfører desinfeksjon av gjenstander ved desinfeksjonsanstalten. Det er ikke registrert økning i skadedyrproblemene i kommunen.

Byplankontoret

Beskrivelse av tjenesten

Byplankontoret har plan- og programansvar for byens fysiske miljø. Dette omfatter kommuneplanens arealdel, kommunedelplaner, arealanalyser, transportplan, grønnplan, reguleringsplanlegging, bolig- og næringsprogram, investeringsprogram, trafikkplanlegging og oppfølging av konsekvensutredninger og lokaliseringsanalyser. I tillegg har enheten ansvar for kommunens samlede statistikkarbeid.

Resultatvurdering

Av større saker som er sluttbehandlet i 2000 nevnes spesielt: Strategier for en langsiktig byutvikling, Kommunedelplan Ila, Reguleringsplan Nordre avlastningsveg, vestre del, Program for næringsarealer, Handlingsplan for trafikk-sikkerhet 2000-2001, Konsekvensutredning og lokaliserings-sak ny godsterminal, Konsekvensutredning laboratoriebygg RiT (Finalebanen) Temaplan biologisk mangfold og Temaplan leik og aktivitetsområder.

1. utgave av Trondheimsstatistikken er utarbeidet og utsendt. Gatebruksplan for Midtbyen er utarbeidet og lagt fram for politisk behandling/offentlig ettersyn. Sluttbehandlingen vil bli gjort i 2001.

Følgende større saker er under arbeid og vil bli lagt fram for politisk behandling i 2001: Kommuneplanens arealdel, Grønnplan, Transportplan 2000, Trafikksikkerhetsplan 2002-2005, Kommunedelplan Lade/ Leangen, Revisjon kommunedelplan Havneområdet, Reguleringsplan Nordre avlastningsveg, østre del, Planutredning Kalvskinnset / Leuthenhaven, Reguleringsplan og gatebruksplan Heimdal tettsted, Reguleringsplan Reina og Kartlegging av støy og luftforurensing.

I tillegg er en rekke enkeltsaker behandlet. Fortsatt kommer det inn mange trafikk-sikkerhetssaker, som tar mesteparten av kapasiteten til saksbehandlerne innenfor trafikkområdet. Det arbeides med ny arbeidsstrategi som forhåpentligvis vil gi mer tid til overordnede avklaringer.

På grunn av kapasiteten ved byggesakskontoret har byplankontoret i 2000 i større grad enn tidligere saksbehandlet reguleringsplaner.

BYPLANKONTORET

Vi ønsker at byen skal vokse innover i stedet for utover, sier byplansjef Ann-Margrit Harkjær.

Foto: André Thorup/Adresseavisen

Dette har i noen grad gått ut over framdriften til de store planoppgavene.

Utfordringer

Byplankontoret er fra nyttår 2001 slått sammen med Byggesakskontoret og Kart- og oppmålingskontoret til en enhet, Plan- og bygningsenheten. I bystyresaken, som var grunnlaget for sammenslåingen, heter det at plangrunnlaget i Trondheim langt fra er godt nok. Det er også grunn til å øke ressursene til overordnet planlegging, av hensyn til både brukerne og kommunen selv. Det vil være en utfordring å utnytte ressursene til bedre planlegging, samtidig som fokus settes på saksbehandlingstid for enkeltsaker.

Ressurssituasjonen blir en utfordring framover, også fordi man i løpet av perioden fram til 2005 skal utvikle de syv kommunale stillingene som i dag dekkes gjennom trondheimpakken. Stillingene utgjør omtrent en tredjedel av byplankontorets samlede planleggerkompetanse. Nedtrapping vil måtte skje fra 2001/2002. Behovet for den typen arbeid som nå gjøres innenfor Trondheimpakken vil fortsatt bestå. Dette gjelder både bydelsplanlegging, transport- og trafikkplanlegging og trafikktegninger.

EKSISTERENDE SITUASJON

PLANLAGT

ILEVOLLEN

Øverst eksisterende situasjon. Nederst Nordre avlastningsveg - planlagt tunnelling og kryss.

Foto: H. Kleboe/Fjellanger Widerøe as

Byggesakskontoret

Byggesakskontoret har ansvar for behandling av plan- og byggesaker etter plan- og bygningsloven. Kontorets arbeidsoppgaver er i hovedsak knyttet til lovpålagte oppgaver styrt av et omfattende regelverk.

Byggesakskontoret har plikt til å føre tilsyn med at plan- og bygningsloven holdes i kommunen og skal legge til rette for at arealbruk og bebyggelse blir til størst mulig gagn for den enkelte og samfunnet. Dette innebærer at i tillegg til ordinær saksbehandling, krever oppfølging av ulovligheter og løsning av konflikter i enkeltsaker også betydelige ressurser. Kontoret gir utstrakt veiledning og informasjon til alle aktører i plan- og byggesaksprosessen.

Byggesak og planbehandling

Byggesakskontorets mål for 2000 var at gjennomsnittlig saksbehandlingstid for byggesaker ikke skulle overstige 60 dager.

Dette målet har kontoret klart å oppnå, og gjennomsnittlig saksbehandlingstid for hele året ble 61 dager. Saksbehandlingstiden hadde imidlertid en oppgang i oktober og november da kontoret begynte å arbeide med den akkumulerte køen som var et resultat av den høye saksinngangen våren 2000 kombinert med endrede åpningstider. Tiltak som ble iverksatt for å holde behandlingstiden nede, var at kontoret holdt stengt for kunder i to dager pr. uke og at det i perioder ble brukt innleide konsulenter for å avhjelpe det største presset. Dette har hatt en god effekt, noe som tallet for behandlede saker

totalt viser, og 54 prosent av sakene ble behandlet innen seks uker. Men kontoret sliter fortsatt med tyngre saker, og har fortsatt akkumulert kø på søknad om rammetillatelse. Tallene for behandlede saker totalt viser at vi har behandlet færre saker i 2000 enn årene før. Dette har en sammenheng med at vi har behandlet store saker som krever mye ressurser. Den totale saksinngangen økte med 10 prosent.

Økonomi

År 2000 ble et godt år for byggesakskontoret økonomisk, og vi ser ut til å gå mot et overskudd. Dette har en sammenheng med at vi har hatt mange store prosjekter, samt justering av gebyr. Overskuddet i 2000 må imidlertid sees opp mot merforbruket ved Byplankontoret, og merforbruket Byggesakskontoret hadde i 1999 (2,5 mill.) og i 1998 (1,6 mill.).

Tilsynsplikt

Kontoret hadde som mål i 1999 å få laget rutiner og strategier for tilsynsplikt, dette som ledd i å få forbedret byggesaksprosessen gjennom mest mulig hensiktsmessig egenkontroll. Kontoret ble av Statens Bygningstekniske etat plukket ut til å delta i et pilotprosjekt innen tilsyn som fokuserer på bedriftenes egne kvalitetssikringssystemer.

Prosjektet ble gjennomført i 2000, og Byggesakskontoret har selv valgt tema for tilsyn. Det ble gjennomført fire varslede tilsyn, med fokus på brannsikkerhet, tilgjengelighet for bevegelseshemmede, våtrom og statikk/bæresystemer. Det ble utarbeidet egne rapporter etter hvert tilsyn.

	1996	1997	1998	1999	2000
Delegerte byggesaker	1.543	1.982	1.610	1.933	1.685
Byggesaker i bygningsrådet	32	38	17	7	11
Klager behandlet i bygningsrådet	99	130	111	134	110
Melding om mindre byggearbeid	438	380	389	502	607
Delegerte plansaker	242	309	275	312	295
Plansaker i planutvalget	99	87	50	76	98
Klager behandlet i planutvalget	27	18	38	12	27
Sum	2.514	2.980	2.495	2.976	2.833

Det er også laget rutiner for utførelse av tilsyn på antikvarisk bebyggelse.

Kvalitetssikring

Kontoret prioriterer kvalitetssikringsarbeid høyt. Endringer som er gjort i den nye plan- og bygningsloven de siste årene, utløste et behov for gjennomgang og endringer av kontorets rutinehåndbok. Det er utført et stort arbeide, som har resultert i en rutinehåndbok som er godt tilpasset kontorets arbeidsmetoder innen byggesaksbehandling. Rutinene er på nytt gjennomgått og betydelig forbedret.

Personal

Rent personalmessig har år 2000 vært et turbulent år. Vi har hatt stor gjennomtrekk av saksbehandlere i året som har gått, og vi har hatt store problemer med å rekruttere ny og riktig kompetanse. Samtidig har det vært endringer i kontorets ledelse.

Utfordringer

Den største utfordringen for første halvår av 2001 vil være å få den nye organisasjonen på plass. Det skal utvikles felles regler og rutiner med mål om å få til en sammensatt og helhetlig organisasjon. Det overordnede målet er bedre tilgjengelighet og service for kunden. Dette utløser behov for endringer i dagens Info.bank. Disse endringene av Info. banken betinger også ombygging av 1.etg i TEAB, den faglige kompetansen må styrkes og arbeidsmåtene må gjennomgås. Kort beskrevet vil Infobankens oppgaver være å informere kunder, gi ut/selge informasjon fra kommunens databaser, ta imot søknader og behandle kurante søknader omgående.

Kontoret anser det for svært viktig å komme igang med det oppryddingsarbeidet innenfor markaområdet som bystyret har vedtatt. Den økonomiske situasjonen for 2001 tilsier imidlertid at dette arbeidet desverre ikke kan oppstartes ennå.

Utbyggingskontoret utøver Rådman-
nens bestilleransvar i forbindelse med
realisering av investeringsoppgaver,
og drift og vedlikehold av veger,
inklusive gang- og sykkelveger. Også
innenfor bygging, drift og vedli-
kehold av vann- og avløpsanlegg
samt området ”park og skog”
utøver Utbyggingskontoret rådman-
nens bestilleransvar. Dette betyr at
kontoret har ansvaret for å beskrive
oppgavene gjennom utarbeiding av
planer og kontraktdokumenter.

Utbyggingsavtaler med private feltut-
byggere forhandles frem av Utbyg-
gingskontoret. I tillegg har kontoret
ansvar for å gjennomføre grunner-
verv for såvel kommunale vegprosjekt
som for Trondheimspakkeprosjekter
der kommunen er byggherre.

OPPGAVER/TJENESTER

Bygging, drift og vedlikehold av veger

I 2000 har virksomheten i hovedsak
vært rettet mot trafikksikkerhetstiltak.
Dette omfatter tiltak på barns skole-
veg og andre tiltak for bedring av
trafikksikkerheten. Et annet satsings-
område har vært å sette i stand og
asfaltere grusgater. Det har også vært
rom på budsjettet til et større prosjekt
i Midtbyen, nemlig å sette i stand
Jomfrugata almenning.

Større prosjekter er realisert ved hjelp
av bevilgninger fra Trondheimspak-
kens KSM-del (Kollektiv-Sikkerhet-
Miljø). Her kan nevnes bygging av
gang- og sykkelveg i Bjørndalen og
på Væresletta, sykkelfelt i Bispegata,
igangsetting av arbeid med gang- og
sykkelveg samt støyskjerm langs Inn-
herredsvegen mellom Stavne-Leang-
enbanen og Persaunvegen.

Et spesielt prosjekt har vært byg-
gingen av en sykkelkjøregård på

Eberg. KSM-midler og storbymidler
har blitt benyttet til bygging av den
nye Cecilie-brua samt ny fotgjen-
gerundergang under sporområdet på
Heimdal stasjon.

Utfordringer

Hovedplan for kommunale veger ble
fremlagt og vedtatt av Bystyret i juni
2000. De største utfordringene en
står overfor på det kommunale veg-
nettet vil være:

- Trafikksikkerhetstiltak, både på
investeringssiden og driftssiden
- Støvdempende tiltak, herunder
asfaltering av grusveger
- Bygging av nye veglenker med
betydelig miljøgevinst for lokal-
miljøet
- Innføring av kommunal egen-
andel på storbymidler for kol-
lektivtiltak på kommunale veger
fra og med 2002
- Oppnå tilfredsstillende kvalitet
på driftstjenestene med et stadig
mer presset driftsbudsjett
- Få fylkeskommunen som veg-
holder til å betale for bygging/
drift av gatelys samt drift av
gang-/sykkelveger langs fylkesveg
- Spørsmål om hva som skal skje
med de såkalte ”B-vegene” hvor
kommunen delvis har påtatt seg
et ansvar, spesielt når det gjelder
vinterdrift
- Hindre ytterligere forfall og bevare
nedlagt kapital på det kommunale
vegnett. Verdien av det kommu-
nale vegnett er anslått til ca
3-4 milliard kroner. I dag
benyttes ca 7 mill. kr. pr år til ved-
likehold, noe som er for lite til å
oppretholde nedlagt kapital.

Bygging, drift og vedlikehold av vann- og avløpsanlegg

Arbeidet med fremføring av drikke-
vann fra Jonsvatnet til Bratsberg ble
avsluttet i løpet av 2000. Arbeidet
med vannforsyning fra Jonsvatnet til
Trolla ble startet i 2000 og skal

fullføres i 2001. Derved vil Lykje-
dammen utgå som vannkilde og
frigis til friluftsmål. Ut over dette
har investeringene innenfor vannfor-
syning hovedsakelig gått til mange
mindre anlegg (fornyelse, omlegging
o.l.).

Utbyggingskontoret er i gang med ny
hovedplan for vannforsyning. Planen
forventes å bli lagt frem til politisk
behandling i løpet av 2001.

Arbeidet med oppgradering av Høv-
ringen renseanlegg startet i 2000 og
går som planlagt. Første byggetrinn
skal være i drift fra 01.04.2001. Dette
gjelder ny forbehandling (3 mm rist
og sandfang) samt nye utslippsled-
ninger med diffusor. Andre bygge-
trinn (primærrensing) skal være i
drift innen 01.01.2003, og tredje
byggetrinn (sekundærrensing) innen
01.01.2006. Sistnevnte byggetrinn
kan utgå dersom resultatene av den
pågående Trondheimsfjordsundersø-
kelsen tilsier dette, og dokumentasjon
aksepteres av ESA.

Det store arbeidet med avskjærende
avløpsanlegg på Nyhavna ble avslut-
tet i 2000. Dette betjener også nye
områder på Nedre Elvehavn.

Sammen med vannforsyningsanlegg
til Trolla legges nytt avløpsanlegg, slik
at avløpsvann fra Trolla pumpes til
Høvringen renseanlegg. Anlegget er
planlagt fullført i 2001.

Ellers har avløpsinvesteringene gått
til mange små og mellomstore anlegg
(fornyelse, omlegging m.m)

Utfordringer

Hovedutfordringer innenfor vannfor-
syning vil være bedret forsynings-
sikkerhet til Byåsen samt fortsatt
utbedring av eksisterende lednings-
nett. Videre vil ferdigstilling av
hovedplan for vannforsyning med

vurdering av ny reservevannkilde være en hovedutfordring

På avløpssiden vil videreføring av Høvringen renseanlegg være en utfordring. Samtidig må resipientundersøkelsen gjennomføres slik at vi får best mulig grunnlag for å vurdere endelig rensekrav (primær- eller sekundærrensing).

Det vil videre være en utfordring å bedre forurensningen i bekker og elver ved å utbedre eksisterende avløpsnett.

Det er planlagt å revidere hovedplan avløp etter at rensekravet for Høvringen er avklart. Det tas sikte på å legge frem denne for politisk behandling i løpet av 2001.

Bolig- og næringsutvikling

De ferdig regulerte, og kommunalt eide, arealene for bolig er fortsatt i hovedsak lokalisert til Tillerbyen og Vikåsen. Utbyggingen er her videreført i 2000 i samsvar med program og budsjett. Klargjorte tomter i Tillerbyen er i hovedsak solgt fortløpende til priser som gir dekning av de investeringene som er foretatt.

På Vikåsen var utbyggingstakten med henhold til nye boliger gjennom 1990-årene lavere enn de opprinnelige prognoser, med utsatte inntekter og derav tyngende kapitalkostnader. Etterspørselen etter tomter på Vikåsen har imidlertid i løpet av siste år tatt seg kraftig opp, slik at det nå er relativt god balanse mellom inntekter og utgifter. Tomtereserven er imidlertid i ferd med å bli oppbrukt, og videre klargjøring av tomtearealer på Øvre Vikåsen må stilles i bero inntil de nødvendige investeringer i sikringstiltak i vanntunnelen under Vikåsen er gjennomført.

Når det gjelder klargjøring av nye næringsarealer har hovedinnsatsen vært rettet inn mot Løvåsmyra.

I løpet av 2000 er det inngått 24 utbyggingsavtaler. Av disse nevnes spesielt avtaler i forbindelse med offentlig infrastruktur ved store boligprosjekter i Ilsvika og i Bergheimområdet samt klargjøring av et fremtidig bolig- og næringsområde i Ranheimsfjæra. I forbindelse med Lerkendalutbyggingen er det også inngått avtale med utbygger om relativt omfattende utbygging og omlegging av kommunaltekniske anlegg.

Utbyggingskontoret har som grunn Eier tatt initiativet til et samarbeid med Byplankontoret og private grunneiere om reguleringsplanlegging av et større område på Ranheim (ca. 120 da.). Tanken er å legge forholdene til rette for et større næringsområde og et bærekraftig bydelscenter. Dette reguleringsarbeidet er godt i gang. Av store ervervsaker som det har vært jobbet med i 2000, nevnes Reitgerdet og Munkvold leir.

Utfordringer

Innenfor næringsforsyning er det en hovedutfordring å ha et variert og riktig dimensjonert tilbud av tomter som er tilpasset etterspørselen både med hensyn til størrelse og lokalisering. Innenfor boligforsyning er utfordringen å ha et visst tilbud av enkelttomter og tomtegrupper samt et tilbud av mindre utbyggingsfelter som kan selges til utbyggingsfirmaer.

Bygging, drift og vedlikehold av utemiljøtiltak

En stor del av de tilgjengelige ressursene i år 2000 har gått med til å fortsette det påbegynte arbeidet med å gjøre våre lekeplasser til en trygg og samtidig trivelig samlingsplass for både små og store brukere. I tillegg til flere små plasser ble Ilaparken og Buranbanen rehabilitert i år 2000. Arbeidet med utbedringer på Finalebanen er også påbegynt og vil bli ferdigstilt til våren.

Videre er flere tursti-lenker opparbeidet. Dette arbeidet går tyngre da kommunal grunn i stor grad er "brukt opp". Vi er inne i flere tunge ervervsaker som krever betydelige ressurser for at kommunens pågående arbeid med "Grønn Plan" skal kunne følges opp.

Utfordringer

En hovedutfordring er å optimalisere bruken av svært begrensede ressurser for utvikling og forvaltning av kommunens grønne lunger. Vi jobber aktivt for å utnytte de støtteordninger som finnes, både til erverv av grunn og til gjennomføring av konkrete tiltak, slik at hver kommunal krone skal gi størst mulig uttelling for brukerne av våre friområder.

Rammen for Bolig- og byfornyelseskontorets virksomhet er byfornyelse, bolig- og miljøforbedring og planlegging og utleie av boliger for ulike vanskeligstilte grupper på boligmarkedet, samt boligfinansiering og bostøtteordningen. Kontorets hovedmål er at innbyggerne i Trondheim skal ha mulighet til å bo i en god bolig i et godt bomiljø.

Oppgaver og tjenester

Boligpolitiske tiltak som etableringslån og boligtilskudd til finansiering av boliger samt utleieboliger til vanskeligstilte på boligmarkedet, er meget etterspurt. Totalt antall boliger til disposisjon økte i 2000 som følge av politisk satsing på utleieboliger i økonomiplan og årsbudsjett samt tilgang på omsorgsboliger som ledd i handlingsplanen for eldreomsorgen. Økning i antall boliger er nødvendig for å imøtekomme økt etterspørsel etter utleieboliger. Antall søknader gikk vesentlig opp fra 1999 til 2000. Innenfor samletallet er det økning både for førstegangssøkere og for leietakere som søker om forlengelse av eksisterende leiekontrakt. Cirka 90 prosent av sistnevnte er imøtekommet fordi søkerne fortsatt er vurdert å være vanskeligstilte på boligmarkedet. Det er naturlig å se økningen i etterspørsel etter utleieboliger i sammenheng med høye boligpriser i det åpne markedet.

Antall søknader etter etableringslån har sunket fra året før – noe vi tilskriver høye markedspriser. Forbruket (inklusive tilsagn om lån) er imidlertid litt høyere enn i 1999, hvilket er uttrykk for at den enkelte har behov for større låneutmåling enn tidligere. Vi har samtidig sett en tendens til at færre lån enn tidligere gis til søkere i de laveste inntektssjiktene. Dette skyldes fortsatt prisnivået og at kom-

munen ikke har tilstrekkelig boligtilskudd til å kunne fullfinansiere ved lån og tilskudd i slike saker. Boligtilskudd er i likhet med foregående år forbeholdt søkere med varig pensjon, især uføretrygdede, og husstander med funksjonshemmede medlemmer.

Kommunen har ikke mottatt nye tilsagn om byfornyelsestilskudd og bolig- og miljøtilskudd i 2000, men aktiviteten har likevel vært stor på grunn av gjennomføring av prosjekt som har fått tilsagn om tilskudd tidligere år, eksempelvis programarbeid på Lademoen, Saupstad og Romulslia.

Det er en påfallende stor økning i salg av leiegårder der kommunen har mulighet for å bruke forkjøpsrett på vegne av beboerne eller for kommunen selv. Økningen antas å ha stor sammenheng med muligheten for å få god pris for gårdene. Forkjøpsretten vurderes aktivt som virkemiddel for å skaffe kommunale utleieboliger, men forholdene har sjelden ligget til rette for dette. Det skyldes kombinasjoner av høy pris, utbedringsbehov, eksisterende leiekontrakter som ikke er tidsbestemte samt gårdenes lokalisering.

Ny lov om leieavtaler trådte i kraft 01.01.2000; den samler husleielov og lov om husleieregulering i én ny lov. Den markante nedgangen i husreguleringssaker som vi ser i 2000 antas å ha sammenheng med lovrevisjonen og mangel på kunnskap blant folk om at husleieregulering fortsatt gjelder.

Utfordringer

Kommunen har en utfordring i å utnytte de boligpolitiske virkemidlene som staten tilbyr, og i å ha et

regelverk og en beredskap som gjør at vi takler etterspørselen etter tiltak. Dette gjelder særlig i forhold til satsingen på å hjelpe unge i etableringsfasen – enten det dreier seg om informasjonskampanje og økt utlån av etableringslån til enkeltpersoner eller samarbeid med det private markedet for å realisere flere nøkterne etableringsboliger.

Bystyrets vedtak om flyktningemottak (220 personer i 2000) er som tidligere år en stor utfordring i forhold til å skaffe passende boliger i tilstrekkelig antall. Flyktningemottaket, kombinert med økt etterspørsel etter kommunale utleieboliger generelt, betyr stort press på disse boligene og indikerer behov for større investeringer.

Med økt antall kommunale boliger er det viktig at det også fokuseres på bomiljøet. Gode boliger i gode bomiljø er en målsetting. Det innebærer at bomiljøarbeid er et satsingsområde både innenfor kommunens egne gårder og i den integrerte boligmassen, i samarbeid med boligkooperasjonen.

Statlige tilskudd til byfornyelsesprosjekt er redusert i de senere årene under henvisning til at den tunge byfornyelsen i landets tre storbyer stort sett er ferdig. Samtidig har vi i Trondheim utfordringer knyttet til utviklingen av Reinaområdet og til bedre å dokumentere den bygningsmessige standarden i Ila og Elgeseterområdet. Det er viktig at vi gjør et raskt og grundig arbeid for å kunne konkurrere om knappe tilskuddsmidler.

Informasjon om kommunale boligtiltak, samt råd og veiledning om boligmarkedet generelt er stadig mer påkrevet. Dette arbeidet må prioriteres sterkere.

Kart- og oppmålingskontoret

Enheten dekker kart- og geodatatjenester, er forvaltningsenhet for oppmåling- og adressetjenester, og drift- og forvaltningsenhet for ulike geografiske data. Hovedmålet er å dekke etterspørsel etter stedfestet informasjon slik som grunnlagsnett, adresser, grunnkart, eiendomskart, stikkingsoppgaver og andre spesialoppdrag internt og eksternt.

Oppgaver / tjenester

Resultatmål:

Kvalitetsheving av kartdata

- Dekke eksternt og internt behov for kartverk og fastmerker
- Dekke etterspørsel etter målebrev, situasjonskart, hus og grenseutstikkinger så hurtig som mulig med riktig kvalitet.
- GAB- adresser skal være a jour med riktig kvalitet til enhver tid

GEODATA (geografiske data), digital kartlegging

Hele kommunen er nå dekket av digitale kartdata. I samsvar med Geodataplan ble området Sentrum-Lian ajourført ved hjelp av fotogrametri. I tillegg ble Bymarka digitalisert etter ny fotografering. Kartleggingsoppgavene ble gitt til Fjellanger Widerøe AS, som har levert ferdig konstruksjon i samsvar med avtale. Ortofoto ble ferdigstilt for hele Trondheim etter flyfotografering sommeren 1999.

Den digitale eiendomsbasen omfatter over 99 prosent av kommunens eiendomsmasse, og grensene er innlagt med forskjellig kvalitet slik at man på kartet får vist med hvilke nøyaktighet eiendommene er bestemt.

Etter hvert som kart er blitt tilgjengelige digitalt, har kontoret fått økende etterspørsel etter geodata. For at kob-

ling mellom kart og andre registre skal fungere, gjennomføres en kontinuerlig kvalitetsheving av kartdata. Kontoret har gjennomført kurs i VG innsyn og ArcView for interne og eksterne brukere. Dette har gitt økt datakompetanse og bruk av ny teknologi.

Grunnlagsnett og fastmerker

Sammen med Statens kartverk har vi gjennomført etablering av nytt landsnett (Fastmerkenett) for Trondheimsregionen. Landsnettet består av GPS-målte punkter med en tetthet på tre til fem kilometer i bebygde områder og inngår i stamnettet for hele landet. De offisielle koordinatene er oppgitt i Trondheim lokal og datumet; EUREF89. I vårt fastmerkenett er det etablert over 300 GPS-punkter som forankrer kartbaser slik at innmålinger, påvisninger og beliggenhetskontroll sikrer god kvalitet.

Målebrev/husutstikking

For kart- og delingsforretninger, der betingelsene er oppfylt, var saksbehandlingstiden ni uker. At kontoret ikke har oppfylt målsettingen på syv uker skyldes vesentlig to ting; for det første at søkere ikke ordner betingelsene i delingsvedtak tidnok, og deretter en avtale med utbygger i store felt om å utstede målebrev i samme takt som feltene utbygges. Manglende digitale reguleringsplaner gjør at arbeidsrutiner ikke blir optimale.

Utstikking av hus og grenser er gjennomført i samsvar med resultatmål. Som våre nøkkeltall viser ligger antall rekvisisjoner på samme nivå som gjennomsnittet i 95- 99 .

Når det gjelder situasjonskart er rutiner med en mer automatisk produksjon under utprøving, og resultatet ligger innenfor 14 dager.

Trondheim har som landets første kommune etablert fast GPS- antenne på taket av TEAB (Holtermannsveien 1). Vi kan nå ved hjelp av mobiltelefon kommunisere med satellitter døgnet rundt og dermed utføre sanntidsmålinger med GPS over hele kommunen. Dette gir en ny hverdag for våre landmålere som dermed kan utføre innmåling- og utstikkingsoppgaver raskt og effektivt.

GAB-adressering og stedsnavn

Opprydding av uhensiktsmessige adresser fortsetter som planlagt, 332 eiendommer har fått ny adresse som et ledd i å bedre fremkommelighet og gi økt sikkerhet.

Vårt lokale GAB-system (Kom-GAB) er tilgjengelig for mange brukere og blir oppdatert mot RiksGAB hver natt. Å heve kvaliteten i GAB er en kontinuerlig prosess. Rutiner er utviklet sammen med byggesakskontoret når det gjelder B-delen.

Drift av felles GIS

GIS-innsynsrutine er i ordinær drift. Intern opplæring er gjennomført for mange brukere, både grunnopplæring i ArcView og for viderekomende i ArcInfo.

Opplæring og HMS tiltak

Flere har gjennomført opplæring innen SOSI, og en arbeidstaker har avlagt eksamen i kurs om tingsrett (10 vektall). Kontoret har sammen med bedriftshelsetjenesten gjennomgått kontorarbeidsplassene og gjennomført anbefalte tiltak.

Særskilte prosjekter

Stortinget vedtok gjennom statsbudsjettet for 2000 at GAB skulle oppgraderes til å omfatte informasjon om alle boliger i Norge. Det vil si at hver bolig skal få et eget nummer (bolignummer) som inngår i adressebegrepet i det sentrale folkeregisteret.

Prosjektet er kalt Boligadresseprosjektet, og kommunen har ansvaret med tildeling av bolignummer i flerbolighus. For Trondheim utgjør dette cirka 46 600 boliger.

Dette arbeidet er godt i gang med fem prosjektmedarbeidere, og registreringen skal være ferdig før sommerferien 2001.

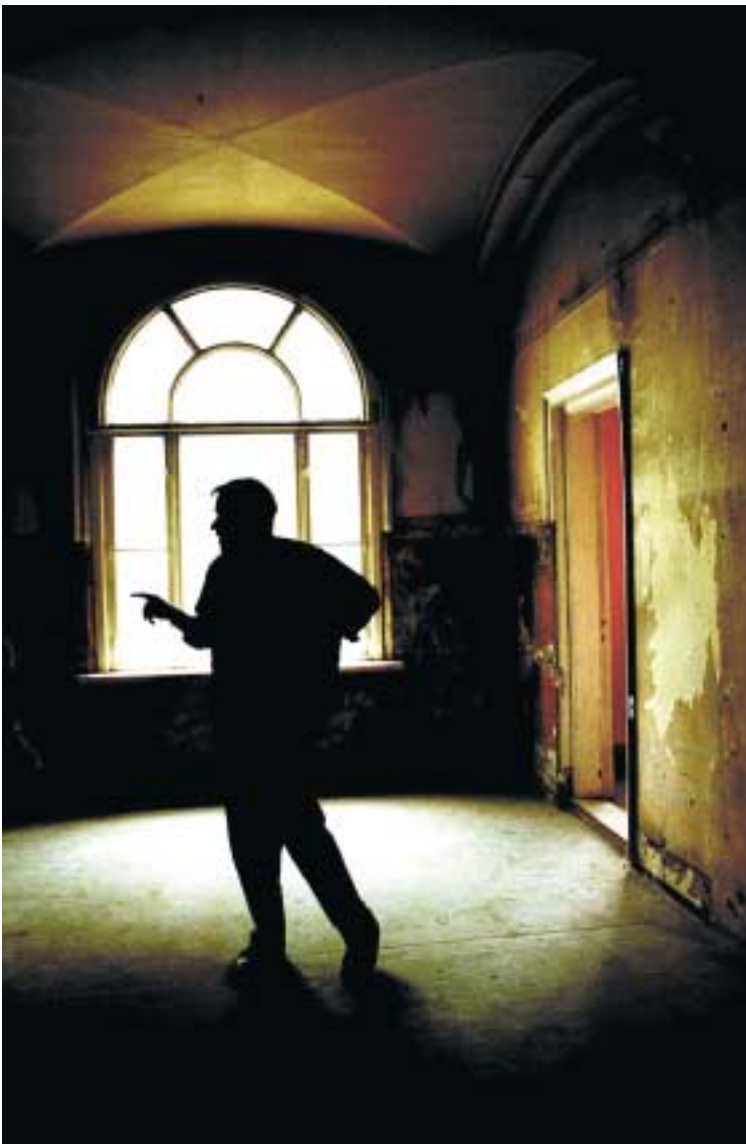
Utfordringer

-det er store forventninger til bruk av GIS i saksbehandlingen. Et viktig mål er å få implementert kobling mellom Kontor 2000, GAB og GIS (ArcView/ VG innsyn), GEOLOK.

-etablering av grunnlagsdata med god kvalitet er på plass, men ennå gjenstår arbeid med kartforvaltning og gode rutiner for a jourføring.

-å kombinere økt sakstilgang med bruk av ny teknologi, etablere og oppdatere et tilfang av geografisk informasjon for mange brukere, er fortsatt en høyt prioritert oppgave. -vi har nå digitalt kartverk og eiendomskart over hele kommunen. At dette holdes a jour krever en gjennomgang av rutiner, ressursbruk og økonomiske konsekvenser.

Byantikvaren

PASSER PÅ

Byantikvaren gir råd når Arkitekt Christies gate 1B (oppført 1864) rehabiliteres. Her åpner Det mosaiske trossamfunn landets første informasjonssenter for jødisk kultur og historie.

Foto: Mikaela Berg/Adresseavisen

Byantikvaren er kommunens rådgiver innenfor fagområdet kulturminnevern og samarbeider tett med plan- og bygnings-etaten og andre kommunale etater, som behandler bebyggelse og miljø. Kontoret ivaretar dessuten et løpende behov for rådgiving overfor publikum i plan- og byggesaker der kulturminneverdier er berørt.

Kontoret forestår den til enhver tid aktuelle registrering og klassifisering av kulturminneverdier i kommunen.

Status

Kontoret har i 2000 medvirket til behandling av nærmere 300 plan- og byggesaker med tilliggende uttalelse til byggesakskontoret og plankontoret. I tillegg kommer en lang rekke svar på forespørsler fra tiltakshavere m.v. før saksbehandling, herunder drøftingsrunder og befaringer.

Kontorets nyregistrering og ajourføring er i 2000 bare i beskjeden grad videreført. Dette er en følge av at bemanningen har vært redusert med 1/3 siden april 2000, som følge av oppnådd pensjonsalder for en medarbeider.

Fra slutten av april 2000 har en prosjektmedarbeider vært tilknyttet kontoret på særlige vilkår. Prosjektet har vært å fremskaffe et bredt arkitekturhistorisk materiale med videre for bydelen Lademoen/Lilleby.

Utfordringer

- Å etablere en GIS-relatert kartfestet oversikt over registrerte og klassifiserte kulturminner i hele kommunen.

Landbrukskontoret er offentlig landbruksmyndighet i kommunen. Landbruket i Trondheim kommune omfatter 600 jord- og skogeiendommer, som produserte varer til en førstehandsverdi på snaut 100 millioner kroner.

Landbrukskontorets viktigste oppgaver er forvaltning av grønne naturinteresser i LNF-områder (Landbruk-natur-fritid). De fleste av kontorets arbeidsoppgaver er statlig lovpålagte forvaltningsoppgaver som utføres etter et sentralt lov- og regelverk. I tillegg utfører kontoret planleggingsoppgaver innen jordbruk, skogbruk, vilt-, fisk- og friluftsförvaltning.

Resultater

Landbrukskontoret behandlet vel 1.200 enkeltsaker i 2000 og fordelte cirka 35 millioner kroner gjennom forskjellige økonomiske virkemidler. Vi har fått gode tilbakemeldinger fra fylkesmannen på kvaliteten av vårt arbeid. Målet om saksbehandlingstid på tre uker for kurante saker er oppnådd.

Utfordringer

- Landbrukskontoret vil arbeide for å opprettholde høy kvalitet på de lovpålagte forvaltningsoppgavene.
- Landbrukskontoret vil fortsette arbeidet med å få til et samarbeid med grunneierne i nedslagsfeltet til Jonsvatnet med tanke på å gjennomføre tiltak for å redusere landbrukets miljøbelastning på Jonsvatnet.
- Landbrukskontoret ser det også som en stor utfordring å få etablert en "grønn strek" som skal være en grense for langsiktig vern av landbruksarealer.
- Vi vil også samarbeide med andre kommunale enheter med tanke på etablering av tilbud innen Grønn omsorg.

Strategisk næringsplan ble behandlet i formannskap og bystyre i løpet av året.

Utover en rekke løpende arbeidsoppgaver har arbeidsinnsatsen i hovedsak blitt satt inn i på tre hovedområder:

Handlingsplan for Strategisk Næringsplan for Trondheim 2000-2010

Bystyrets vedtak om Strategisk Næringsplan for Trondheim 2000-2010 forutsatte at det ble utarbeidet en handlingsplan for næringslivsatsingen. Sammen med Trondheim Næringsforum er det opprettet sekretariat for fire nettverk innen Strategisk Næringsplans hovedsatsingsområder:

1. Energi med olje og gass
2. Havbruk og sjømat
3. Nyskaping fra FOU
4. Tiltrekke oss kvalifisert arbeidskraft

Nettverkene har konkretisert næringsplanens intensjoner til arbeidsoppgaver som så skal finansieres og settes ut i livet.

Miljøsertifisering av små bedrifter

I løpet av året ble miljøsertifisering av små og mellomstore bedrifter etter Miljøfyrtårnsprogrammet satt igang. Dette er et samarbeid mellom Miljøavdelingen og Næringslivsavdelingen. Resultatet ved årsskiftet er at to bedrifter er sertifisert og ytterligere 30 er i gang med prosessen.

Nettsted for samarbeid og produktutvikling innen elektronikk /IT

Utviklingen av Instrumenteringsnett på Internettstedet:

www.teknologihovedstaden.net er bekostet av NIN-programmet og Norges Forskningsråd sammen med de 60 deltakende elektronikk-bedriftene. Dette utviklingsprosjektet hadde finansiering ut år 2000.

Det oppbygde systemet anvendes nå på IT-bedrifter. Innen utgangen av året er 75 bedrifter med i dette nettverket for produktutvikling og kontakt med spisskompetanse fra forsknings- og utviklingsmiljøet.

Trondheim bydrift

Trondheim bydrift har ansvar for å gjennomføre investeringer, drift og vedlikehold på vegne av kommunen innen områdene veg, vann og avløp samt idrettsanlegg, parker og utfarts-terreng.

Hovedutfordringer i 2001 blir:

- Gjennomføring av bystyrets vedtak om effektivisering av Trondheim bydrift samt en utredning om organisering av aktiviteter som ligger opp mot og innenfor Trondheim bydrifts virkeområde.
- Inngåelse og gjennomføring av bestiller- og utføreravtaler.

Utfordringer innen de ulike områdene er omtalt under.

Oppgaver og tjenester

VEG

I perioden fra januar til og med mars 2000 ble det registrert 316 mm nedbør i Trondheimsområdet. Dette er nesten dobbelt så mye som normalt, noe som innebar store ekstra kostnader til brøyting og bortkjøring av snø. Ved utgangen av mars var merutgiftene på det kommunale vegbudsjettet 4,3 millioner kroner. Merforbruket måtte dekkes inn ved å redusere standarden og utsette arbeidsoppgaver som skulle utføres resten av året. Omfanget av asfaltreparasjoner, oppmerking, renhold og slukarbeid ble kraftig redusert. Ved årets utgang var nesten hele merforbruket tatt inn.

Hovedplan for kommunale veger ble vedtatt av bystyret i juni. Planen forutsetter en vesentlig styrking av innsatsen til vinterdrift/renhold og til

dekkevedlikehold i perioden fra 2001 til 2003. Nødvendige budsjettmidler er foreløpig ikke bevilget.

En publikumsundersøkelse våren 2000 viser at Trondheims innbyggere nå er noe mer fornøyd med brøyting og strøing enn tidligere, men det er fortsatt flere som er negative enn positive til vinterstandarder i bolig-gater og på gangveier.

Utfordringer

Det etableres nå et kvalitetssikrings-system som skal sikre at publikum får den standard som er beskrevet i driftsavtalen. Systemet skal være operativt i løpet av første halvår 2001.

Det forberedes innføring av piggdekkavgift fra vintersesongen 2001-2002. Utfordringen blir å legge forholdene bedre til rette for kjøring med piggfrie dekk.

VANN OG AVLØP

Publikums oppfatning av tjenestekvalitet viser en positiv utvikling i forhold til året før. Dette skyldes særlig den tilbakemelding og veiledning de får ved henvendelser til Trondheim bydrift.

Lekkasjekontroll av vann-nettet har ført til rekordlav produksjon av vann. Det har aldri i løpet av de siste 40 år vært registrert så lavt vannforbruk. Dette gir betydelige besparelser. Kontrollprøver på nettet viser at 99,5 prosent av alle prøver tilfredstiller drikkevannsforskriftenes krav. Ved ett tilfelle ble det utstedt kokepåbud som berørte 10.000 personer i Nardo og Lerkendalsområdet.

Påbudet kom som følge av usikker vannkvalitet etter reparasjonsarbeid.

Forurensingsforholdene har bedret seg, og Nidelva har aldri tidligere vært registrert så ren.

Bekkene i de bynære områdene er imidlertid fremdeles sterkt belastet med forurensninger. Årsaken er ledningsnettets tilstand og mange driftstimer på regnvannsoverløpene.

Byens badevannskvalitet er i hovedsak god, men 7 av 15 plasser klassifiseres likevel som "mindre god".

Renseresultatet ved Ladehammeren renseanlegg er noe lavere enn kravet. Alt produsert slam går til vekstjordproduksjon, og til spredning på arealer for korndyrking.

Utfordringer

- Beskytte Jonsvannet som råvannskilde.
- Sørgje for oppfyllelse av kvalitetskravene til drikkevann helt fram til forbrukerne.
- Oppfylle kravene til tidsavbrudd og trykk i trykkvannforsyningen.
- Sørgje for at utslipp av miljøgifter ikke overstiger kravene, slik at slam fra renseanlegget kan anvendes til gjenbruk, og at krav til resultat ved Ladehammeren renseanlegg oppfylles.
- Forbedre vannkvaliteten på bade-plassene slik at alle blir godt egnet for bading.
- Hindre gjentagelser av kjelleroversvømmelser i samme hus.
- Redusere utslippene fra regnvannsoverløpene.
- Installere vannmålere i alle nye hus samt arbeide for at gamle hus får målere.

IDRETT, PARK OG SKOG

Det overordnede mål er å legge til rette for friluftsliv i nærmiljø og utfartsterreng, og tilrettelegging av anlegg for idrett og rekreasjon.

Dette innebærer drift og vedlikehold av:

- Sentrale publikumsrettede idrettsanlegg og svømmehaller.
- Parker, naturparker, turdrag, sjønære friområder, bade-, leke- og ballplasser, gatetrær og trebank.
- Kommunens skoger, utfartsterreng og utmarkseiendommer.

Et treårig prosjekt knyttet til registrering av kommunens friområder er ferdigstilt, og overføring av informasjon til elektronisk kartverk og utarbeidelse av arbeidsbeskrivelser pågår. Arbeidet vil gjøre oss i stand til å dokumentere areal, kostnader og mengder på de områder vi har driftsansvar for.

Lerkendal stadion ble fra og med 01.09.00 overdratt til selskapet Lerkendal Stadion AS. Det er inngått driftsavtale med selskapet fram til 01.07.01.

Driftsavtale med idrettslag om drift av 13 utendørs idrettsanlegg er videreført.

Det er inngått en treårig avtale om innkjøp av sommerblomster

Kommunen har markert Hadrians plass, Blussuvoll plass og Saupstad bydelspark som 1000-årssteder ved nedlegging av minneplaketter. Vårt ansvar er å utføre skjøtsel på stedene.

Juletrær fra kommunens skog ble levert til Grimsby, Hamburg og torvet i Trondheim.

Utfordringer

Hovedutfordringen er å videreutvikle driften med gode dokumentasjoner av kvalitet og kostnader på tjenesteproduksjonen.

Leieavtaler med Trondheim Eieendom skal avklare vårt ansvar knyttet til driften av bygningsmassen.

I samråd med bestiller må det foretas strategiske valg om hvordan behovet for store investeringer til rehabilitering og forebyggende vedlikehold på Leangen is- og idrettsanlegg, Dalgård Ishall, Husebybadet og Granåsen ski-anlegg skal ivaretas.

Nedlegging av Sentralbadet fra 01.07.01, og overtakelse av driftsansvaret for Husebyhallen og Rosenborghallen blir spesielle utfordringer administrativt og praktisk.

SAUPSTAD BYDELSPARK

Ved åpningen av bydelsparken ble det plantet et lønnetre. Ordfører Anne Kathrine Slungård får bistand fra Trondheim bydrift.

Foto: Ivar Mølsknes/Adresseavisen

GRØNNE LUNGER

Idrett, park og skog tar vare på byens parker og friområder - ca 800 dekar.

Foto: Ivar Molsknes/Adresseavisen

NYTT KART

Kirsti Jaråker med det nye kartet for friluftsliv i trondheimsregionen.

Foto: Karl H. Brox/Adresseavisen

SKØYTEIS

Leangen kunstisbane er isbelagt fra november til mars.

Foto: Trondheim bydrift/IPS

IKKE BARE STENGRUNN

Trondheim bydrift skaper fargerik byflora.

Foto: Trondheim bydrift/IPS

ANLEGG

Vi har ansvar for å gjennomføre investeringsprosjekter knyttet til vei-, vann- og avløpsformål, bolig- og næringsområder samt Trondheimpakken.

Totalproduksjonen i 2000 var på 213 millioner kroner, hvorav ca 35 mill kr ble utført av egne fagarbeidere. Egenproduksjonen var i år 2000 17 prosent, noe lavere enn gjennomsnittet som er 20 prosent.

Årsproduksjonen er på et normalnivå når man ser bort fra noe økning i Trondheimpakken. Av antall prosjekter ble 20 utført i egen regi og

14 i entrepriser. Kollektiv-, Sikkerhet og Miljøiltak ble utført med Kongens gates allmenning og sykkelrute i Bispegata.

Sjøla pukkverk hadde rekordomsetning på 8,7 mill kr (tredobling). Årsaken er en stor ordre fra en ekstern kunde. For 2001 forventes omsetning som i et normalår.

Utfordringer

Prosjektene skal utføres i henhold til vedtatt program, med beskrevet kvalitet, til rett tid og med lavest mulig kostnad.

Standard kvalitetsplaner skal lages for drift av vei-, vann- og avløp, i egen regi og for entreprisarbeider.

Teknisk service

Teknisk service er i hovedsak en intern tjeneste som ved egen drift eller innleie dekker Trondheim bydrifts behov for maskiner, transport og utstyr samt verksted-, lager- og innkjøpstjenester, til riktig pris og kvalitet.

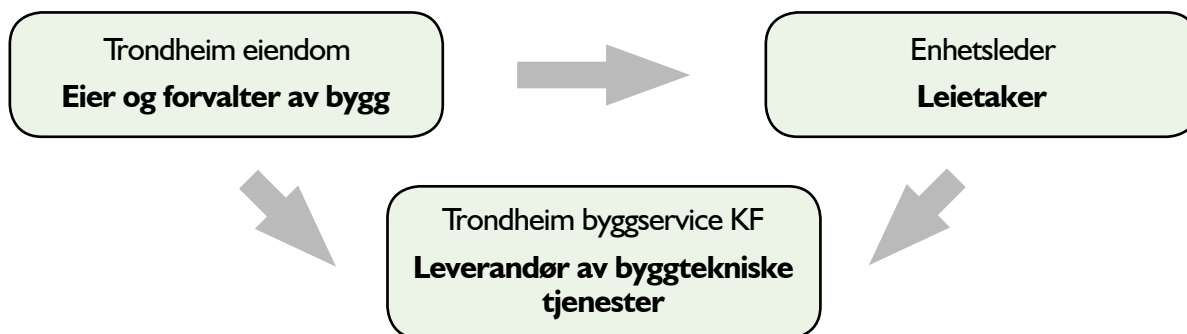
Det tilbys også enkelte spesialtjenester til det private marked.

Trondheim eiendom

Status

I april år 2000 ble hele eiendomsvirksomheten i Trondheim kommune omorganisert. Trondheim bygg og eiendom ble nedlagt og Trondheim eiendom og Trondheim byggservice KF ble opprettet. Hensikten var hovedsakelig å kunne ta ut effekter ved å:

- Få bedre oversikt og profesjonalisere eiendomsvirksomheten.
- Legge til rette for arealeffektivisering

Året 2000 har vært karakterisert av et stort press i organisasjonen. Dette skyldes at Trondheim eiendom har hatt ordinær drift av bygningsmassen i Trondheim kommune samtidig som det har vært lagt ned et betydelig arbeid for å utvikle organisasjonen i henhold til de vedtatte prinsippene.

Det er også arbeidet med å utvikle nye verktøy for eiendomsdriften. Dette omfatter bl a nytt elektronisk FDV-system, leiekontrakter, beregning av husleie, og arbeid med avtale for kjøp av byggtekniske tjenester fra Trondheim byggservice KF.

Det er også utført et omfattende arbeid for å fremskaffe og systematisere oversikt over bygningsmassen med tilhørende historiske anskaffelsesverdier.

Erfaringene viser at det er meget krevende å gjennomføre en slik omorganisering uten å tilføre ekstra ressurser i en overgangsfase.

Utfordringer

Trondheim eiendom står foran store utfordringer i år 2001. Den samlede bygningsmassen er stor og innførin-

gen av interneleiekontrakter medfører nye roller både for utleier og leietaker.

En av hovedutfordringene for Trondheim eiendom vil fremdeles være knyttet til utvikling av organisasjonen både på system- og kultursiden. I den forbindelse er det også viktig at det blir brukt tid og ressurser på å utvikle rollen som bestiller.

Det ligger et stort potensiale for effektivisering og bedre ressursutnyttelse i omorganiseringen både for eiendomsvirksomheten og bestilleren, men det forutsetter at det gies tilstrekkelig tid til å utvikle og sette den nye organisasjonen og den nye modellen ut i livet.

ØKONOMI

Tall i mill kr	Regnskap	Budsjett
	2000	2000
Sum driftsutgifter	63	63
Sum driftsinntekter	80	80
Driftsresultat	-17	-17

Driftsregnskapet som gjelder for perioden fra 1.april til 31.desember, viser et driftsresultat tilnærmet budsjett. Regnskapet gjelder forvaltning, drift

og vedlikehold av administrasjonsbygg, næringsbygg og boliger.

PERSONELL/ORGANISASJON

Det var 38 ansatte ved utgangen av året. Sykefraværet var 5,19 %.

VIRKSOMHETEN

Trondheim eiendom har fordelt bygningsmassen mellom tre forvalterenheter og har dessuten samlet prosjektutviklerne i en gruppe underlagt en egen leder.

Forvalter spesialbygg

Denne forvalterenheten har overtatt ansvaret for forvaltning, drift og vedlikehold for skoler, barnehager, sykehjem og tilfluktsrom fra 01.01.01. Det totale bygningsarealet er ca 408 000 m² fordelt på:

- 54 skoler som utgjør 287 000 m²
- 56 barnehager på 26 000 m²
- 17 sykehjem med et areal på 68 000 m²
- 11 idrettsanlegg på 27 000 m²

Forvalteransvaret for disse bygningskategoriene er nå overført fra andre kommunale enheter.

En av hovedoppgavene i år 2000 har vært å forberede internleiekontrakter for leietakerne av disse bygningene. En av utfordringene har vært å finne en arbeidsform som gjør det mulig å håndtere en så stor bygningsmasse, som leietakerne samtidig blir tilfreds og tjent med. Det er 7 ansatte i denne gruppen.

Forvalter administrasjonsbygg

Denne gruppen har ansvaret for administrasjonsbygg, næringsbygg, kulturbygg og markaciendommer, i alt ca. 100.000 m² fordelt på ca. 100 bygninger på 50 eiendommer.

Etter at Trondheim eiendom ble etablert, er det arbeidet med å fremkaffe best mulig oversikt over bygningsmassen. Gruppen består av 4 ansatte.

Kommunens omorganisering har medført store utfordringene mht disponering av administrasjonsbyggene.

I Prinsens gt. 61 er det oppdaget muggsopp, noe som medfører at kommunen må leie kontorareal i markedet for å dekke sitt arealbehov.

Mye av bygningsmassen innenfor denne kategorien er slitt og lite tilpasset dagens behov. Arealene er lite fleksible og arealeffektive. Trondheim eiendom har derfor startet et arbeid for å kartlegge Trondheim kommunes behov for administrasjonslokaler med vurdering av alternative løsninger og tilhørende driftsmessige konsekvenser.

Forvalter boliger

Forvalter boliger arbeider med forvaltning, drift og vedlikehold av kommunens utleieboliger, omsorgsboliger, og den kommunale Boligstiftelsens eiendommer. Ved utgangen av året var det 2 663 kommunalt eide boliger fordelt på ulike kategorier med til sammen omlag 146 000 m² areal.

I Boligstiftelsen er det 68 735 m² fordelt på 998 boligenheter.

Det var en netto tilgang på 97 nye boliger i år 2000. Det er kjøpt boliger, eksklusive omsorgsboliger, for 72,3 mill kr. Boligene er i all hovedsak anskaffet i det ordinære markedet. Tre større leiegårder ble anskaffet ved bruk av den kommunale forkjøpsretten.

I tillegg til et økt antall boliger å forvalte, ser vi også at det er en økning i flyttefrekvensen. Det var 499 ut- og innflyttinger i året som gikk. Dette tilsvarer skifte av leietaker i 19,6 prosent av disponible boliger, en økning på 2,3 prosent fra året før.

De totale vedlikeholdskostnadene beløper seg til 15,9 mill kr. Flere planlagte vedlikeholdstiltak ble utsatt på grunn av det økende presset på løpende vedlikehold som følge av økningen i antall ut- og innflyttinger.

Det er ikke budsjettert med egne midler til tiltak for å gjøre boligen funksjonell for beboere med særskilte behov. Disse tiltakene må derfor konkurrere med løpende vedlikeholdstiltak.

Det er i det siste halvåret brukt store ressurser på iverksetting av bystyrets vedtak om ny beregningsmåte for husleiefastsetting. Nytt beregningssystem sammen med ny husleielov stiller nye og skjærpede krav til forvaltningen av boligene med hensyn til å oppnå kostnadsdekkende leie.

I 2001 forventes en tilgang på ca 8 800 m² boliger fordelt på ca 160 enheter (inklusive omsorgsboliger). Det stiller forvaltningen overfor nye utfordringer.

Forvalter boliger har 4,6 årsverk.

Prosjektutviklergruppen

Gruppen arbeider med å supplere kommunale enheters og bedrifters bestillerkompetanse samt ivareta Trondheim eiendoms byggeadministrative oppgaver. Gruppens mål er gitt i og med bestillerens vedtatte rammer for prosjektinnhold, ferdigstillestidspunkt og økonomiske rammer.

Innleide private rådgivere og entreprenører utfører prosjekterings- og entreprenørtjenestene i samarbeid med prosjektgrupper oppnevnt av bestilleren/den framtidige brukeren for å sikre prosjektens virksomhetsfaglige funksjonalitet.

I år 2000 er det avholdt arkitektkonkurranse etter prekvalifisering av deltakere for blant annet flere sykehjemsprosjekt og eksisterende skoler. Det har vært byggestart på Markaplassen ungdomsskole og ferdigstillelse av sykehjem/omsorgsboliger på eksempelvis Sannan og i Innherredsveien 59.

Arbeidet med utvikling av interne arbeidsrutiner for de ulike prosjektfasene inklusive oppdatering og standardisering av ulike prosjektdokumenter pågår kontinuerlig, slik at vi nå har et tjenlig kvalitetssikringssystem. Prosjektutviklergruppen består av 6 ansatte.

Trondheim parkering

Trondheim parkering har i dag ansvar for totalt 4 473 parkeringsplasser i Trondheim. Av disse er 2 149 p-plasser i parkeringshus og 2.324 p-plasser på gateplan.

I Midtbyen kan bedriften tilby 1 387 offentlig avgiftsbelagte parkeringsplasser. I tillegg tilbys 1 299 p-plasser i sentrumsnære P-hus (Sentralstasjonen, Torget, Leuthenhaven og Bakke).

Ved RiT tilbys 250 p-plasser i P-hus og 294 p-plasser på gateplan. Parkering i P-huset er primært for sykehusets besøkende og parkering på gateplan for sykehusets ansatte (RiT A-kort).

På Nedre Elvehavn tilbys 600 p-plasser i P-hus og 10 p-plasser på gateplan. På grunn av videre byggevirksomhet er cirka 1/3 av plassene på P-huset (på taket) kun midlertidige.

Utvidet avgiftstid og økte priser på parkering i Midtbyen

Bystyrevedtaket om ”Strategisk parkeringspolitikk” inneholder mål om redusert arbeidsplassparkeringen til fordel for handlende og besøkende i Midtbyen.

Trondheim parkering gjennomførte et omfattende informasjonsarbeid som følge av vedtaket. Både egen avis, radio og TV og en ”stand” i sentrum flere lørdager ble benyttet for å informere om endringene. Resultatet ble bra. Trondheim parkering mottok kun tre skriftlige klager på bakgrunn av de omfattende endringene i Midtbyen.

”Kunden i fokus”

Bedriftens målsetting fra 1997, ”Kunden i fokus”, er fortsatt målet. Trondheim parkering har jobbet aktivt for å bedre kontakten med publikum, og dette har gitt resultater. Spesielt våre betjenter har merket en mildere atmosfære ”på gata”.

64 nye automater ble installert i Midtbyen og 366 skilt ble byttet ut i sentrumsområdet.

Trondheim har nå 80 nye parkeringsautomater i Midtbyen. Disse har gitt byens bilister mulighet for betaling med kredittkort og bensinkort. I tillegg gir automaten vekslepenger tilbake.

MODERNE

Avanserte parkeringsautomater kom på plass.

Foto: Steinar Fugelsøy/Adresseavisen

I løpet av høsten ble alle gamle soneskilt byttet ut med nye. Parkeringssonen i Midtbyen ble delt opp i flere mindre soner for at bilistene lettere skal forstå at de befinner seg i en parkeringsregulert sone.

Åpning av Nedre Elvehavn P-hus 19. oktober

Trondheim parkering har inngått driftsavtale med Nedre Elvehavn AS. Avtalen går over en periode på ti år.

Bedriften hadde store forventninger til åpningen, men dårlig kvalitet på billetter fra utstyrsleverandør og fremdeles høy byggeaktivitet på Nedre Elvehavn førte til store tekniske problemer ved innkjøringsenhetene og for renhold av P-huset.

Nedre Elvehavn P-hus er dessuten det første P-huset i Trondheim hvor kundene kan risikere å få ilagt en kontrollavgift på 300 kroner. Mange kunder forstår ikke systemet (maksimalt tre timer parkering i tillegg til at billetten må ligge bak frontruten på bilen). I 2000 ble 75 kontrollavgifter ilagt og 14 avgifter ble påklaget til Trondheim parkering. Bare én klager fikk medhold.

Åpning av RiT P-hus 4. desember

Trondheim parkering overtok RiT P-hus 4 desember 2000. Anlegget har 250 p-plasser som primært skal brukes av sykehusets besøkende.

Pilotprosjekt for nytt parkeringssystem - Easypark

Brukerne fikk prøve det nye elektroniske parkeringssystemet i en måned og hadde stort sett bare positivt å melde tilbake. Systemet er basert på en løsning som gir brukeren mulighet til å parkere uten å ta ut billett på p-automat. I stedet taster bruker inn en kode på sin Easypark-maskin og en elektronisk billett blir produsert. Trondheim vil ta i bruk systemet våren 2001.

parkering.trondheim.kommune.no

Trondheim parkering har fått produsert en egen nettside. Her kan publikum finne aktuelle opplysninger om bedriften, parkeringsregler, nyheter om parkering, bestille boligsonkort og sende inn klager på illeggelsler.

Ileggelsler og klager

Totalt ble 30 666 illeggelsler utferdiget, en reduksjon på 11,2 prosent i forhold til året før (34.467), noe som blant annet skyldes utskifting av automater og en påfølgende begrenset mulighet til å føre kontroll. Bare fem prosent av illeggelsene førte til skriftlig klage til Trondheim parkering (mot 6,2 prosent % i 1999).

Av totalt 1 543 klager gjaldt 909 ilagt tilleggsavgift (kr 300) og 634 ilagt gebyr (kr 500). Av de påklagede tilleggsavgifter fikk 57 prosent medhold. I hovedsak skyldes dette grunner som "snudd billett" (hvor kontrollnummer likevel har vært synlig) eller formelle feil. Av klager på ilagt gebyr fikk 25,4 prosent medhold og begrunnes mest i situasjoner som "politispåning", "utrykning" eller "utelåst fra bil".

Fire klager er i løpet av året klaget inn for forhørsretten/namsretten. To klager på ilagt tilleggsavgift ble påkjært til lagmannsretten av Trondheim parkering. Ingen av klagene ble tatt til følge, og Trondheim parkering har således vunnet frem i alle sine saker.

Ved innfordringsavdelingen meldes en svak økning (0,7 prosent) på antall saker i forhold til året før. Etter purrefristens utløp står 1 422 illeggelsler ubetalt.

Drift og vedlikehold

Trondheim parkering har i dag ansvaret for drift og vedlikehold av seks P-hus. Inntektene i P-husene er fremdeles økende, mens antallet bilister er stabilt. Dette betyr at hver bilist står parkert lenger i P-husene, og gateparkeringsplassene blir frigjort

for korttidskundene, i tråd med vedtatt parkeringspolitikk.

For å drive mest mulig kostnadseffektivt ble åpningstidene endret og alle hus, unntatt Sentralstasjonen P-anlegg, stengt på søndager.

Bejentene måtte takle mange utfordringer ved utvidelse av avgiftstiden i Midtbyen, ved utskifting av automater og ved åpning av nye P-hus. Mange problemer ble løst "på gata" blant frustrerte kunder som for eksempel ikke kunne forstå hvor automatene var blitt av.

Bejentene er bedriftens "ansikt utad". Det er viktig at bejentene er godt opplærte og flinke til å takle uventede situasjoner. Vi har derfor også i år gjennomgått kurs og konferanser i service, sikkerhet og kvalitets-sikring.

Inntekt ordinær parkeringsavgift:

1998	39,0 mill kr
1999	40,1 mill kr
2000	46,5 mill kr

Trondheim parkerings forventninger om en økt inntekt på seks millioner kroner, som følge av økte priser og utvidet avgiftstid i Midtbyen, ble innfridd. Merutgifter på 1,3 millioner, som i hovedsak knytter seg direkte til økte aktiviteter i forbindelse med oppgradering av parkeringsteknisk utstyr, har gitt et dårligere driftsresultat enn budsjettet. I budsjettet er medregnet Bystyrets pålegg om en forbedring av resultat på tre millioner kroner.

Trondheim parkering har 45 fast ansatte og 6 vikarer, fordelt på 28 kvinner og 23 menn.

	1998 regnsk.	1999 regnsk.	2000 regnsk.	2000 budsjett	2000 avvik
Driftsinntekter	65,3	68,0	73,7	73,8	- 0,1
Driftsutgifter	33,9	36,2	39,6	38,3	- 1,3
Driftsresultat	31,4	31,8	34,1	35,5	- 1,4

I år 2000 ble staben i Drift Gateparkering utvidet med én stilling. I tillegg har bedriften opprettet en ny stilling som informasjonsansvarlig. I Juridisk seksjon er to stillinger inn-drakt. Hovedbegrunnelsen er et jevnt redusert antall klager over flere år samt investeringer i ny tidsbesparende teknologi. Den ene stillingen er gjort om til ny driftsleder for Drift Gateparkering, mens den andre har opphørt.

Sykefravær

I 2000 er sykefraværsprosenten 1 3,1 prosent mot 8,5 prosent i 1999. Av antall dagsverk er 52 prosent langtidssykefravær og 48 prosent korttidssykefravær. 57 prosent av sykefraværet er blant kvinner og 43 prosent blant menn.

Prosjekter

Trondheim parkering jobber med mange ulike prosjekt. I løpet av våren 2001 vil blant annet det nye parkeringssystemet (Easypark) lanseres, og det skal taes i bruk håndterminaler ved utskrivning av illeggelsler. Dette håper vi vil redusere klageprosenten ytterligere.

Det er bestemt at Trondheim kommune skal innføre piggdekkavgift. Trondheim parkering er involvert i prosjektet og vil få et klart definert ansvar når avgiften innføres, både ved et sannsynlig salg av oblater og ved kontroll av kjøretøy.

Mange automater og skilt skal byttes ut.

I tillegg skal et omfattende arbeid foretas i boligsoner og borettslag. Trondheim parkering har derfor styrket Plan- og vedlikeholdsstabene med ett årsverk i 2001.

Trondheim brannvesen

Enhetens virksomhetsområde

Brannvesenets primæroppgave er å gi kommunens innbyggere og virksomheter den sikkerhet for liv, miljø og materielle verdier som brannvernlovgivningen bestemmer. Oppgaven løses både ved forebyggende brannvernarbeid og ved beredskapsstjeneste. Brannvesenet er også kommunens aksjonsenhet ved bekjemping av akutt forurensning, deltar i RVR-tjenesten og utfører avtalefestede eller kommunalt bestemte serviceoppgaver. Brannvesenet har ansvar for forskriftsfestet feiing i kommunen, samt å føre tilsyn med at lovpålagt feie- og kontrollarbeid utføres i samsvar med gjeldende lover og forskrifter. Feiing og kontroll utføres av Trondheim kommunale feiervesen.

Etaten er organisert i tre divisjoner med brannsjefen som øverste leder. De tre divisjonene er: forebyggende divisjon, beredskapsdivisjonen og administrativ divisjon.

Virksomheten er i tillegg til hovedbrannstasjonen lokalisert på Brannstasjon Øst på Leangen og Brannstasjon Syd på Flatåsen. Dessuten er det en brannstasjon på Bynset bemannet med deltidsmannskap (16 mann). På Sluppen ligger Sivilforsvarets lager, og fra 1. mai 1999 har brannvesenet hatt utvidet ansvar knyttet til dette anlegget.

Tjenester/oppgaver

I 2000 har brannvesenets forebyggende avdeling registrert 1455 objekter med særskilt brannsyn, av disse er 790 objekter hvor det skal foretas årlig tilsyn. Det er utført saksbehandling for brannfarlige/eksplosive varer, og brannteknisk uttalelse i byggesaker. Det har vært gjennomført 15 samordnet tilsyn i samarbeid med Arbeidstilsynet. Avdelingen har deltatt med stands på byens kjøpesentere under Brannvernukene 2000, hvor temaet var ”bruk av brannsløkkingsmateriell”. Arbeidet med restaurantkontroller og undervisning i kommunale bygg er videreført.

Beredskapsdivisjonens primæroppgaver er:

- Betjening av Fagsentral Brann
- Utrykking ved brann og ulykker.

Foruten dette er det utført tjenester som:

- Kommunal flagging på offentlige flaggdager
- Trafikkbegrensning over Gamle Bybro
- Vakhold ved helikopterlandinger på Regionssykehuset
- Kontroll av brannhydranter og brannventiler

Med bakgrunn i flere avganger, og nyansettelser i forbindelse med styrking av brannordningen, har det vært arbeidet med rekruttering og nyinntak av brannkonstabler.

Arbeidet med forberedelsen av det store pilotprosjektet for radiokommunikasjon for nødetatene, TETRA-prosjektet, har fortsatt. Dette er verdens største pilotprosjekt innenfor fagområdet, og har krevd innsats fra flere ressurspersoner i og utenfor etaten.

Etatens deltakelse i forskningsprosjektet om nytt sløkkeutstyr er videreført. Et spin-off produkt er en pipebrannsløkker som er under utprøving.

Administrativ divisjon har ansvar for alle økonomi-, personal-, innkjøps- og kontorfunksjoner. Feiervesenet leier sine økonomi- og merkantile tjenester fra divisjonen. I 2000 har det fortsatt vært arbeidet med registrering og videreutvikling av nytt datasystem for innkreving av feicavgift, med sikte på å kjøre 1. termin 2001 fra den nye databasen.

Et visjons- og måldokument ble godkjent av formannskapet 23. mars 1999.

18. JANUAR

Flere beboere ble reddet ut med brannstige under brannen i den 150 år gamle Trabadurgården.

Foto: Ivar Mølsknes/Adresseavisen

Basert på dette er det utarbeidet mål- og strategiplan for 2000-2003. Mål- og strategiplanen tar sikte på å få etablert et planverktøy som skal sette etaten inn i den større kommunale sammenheng, og synliggjøre både for brukere og etaten selv hva som er etatens satsingsområder på kort og lang sikt.

Trondheim Bystyre vedtok 28.09.00 ny Brannordning for Trondheim. De økonomiske rammeforutsetninger ble sluttbehandlet i budsjett for 2001. Brannordningen er kommunens sentrale brannpolitiske dokument, som entydig skal dokumentere hvorledes kommunen svarer for sine forpliktelser etter brannvernlovgivningen. Den nye brannordningen innebærer en opptrapping av brannvesenet, og skal gjennomføres i perioden 2001-2004.

Resultatvurdering

Brannforebyggende har tilnærmet full måloppnåelse på objekter med

særskilt brannsyn med krav om årlig tilsyn. Samtidig har divisjonen arbeidet med å videreføre nye oppgaver med hensyn til restaurantkontroller og undervisning i kommunale bygg.

Beredskapsdivisjonen har hatt hyppige innsatser til branner og ulykker (se nøkkeltall), og har formidlet nødanrop for innbyggerne i Trondheim og Sør-Trøndelag i overensstemmelse med forutsetningene for drift av Fagsentral Brann.

Administrativ divisjon har løst de ekstra utfordringene med hensyn til videreutvikling av nytt feiesystem, og fått ajourført databasen for avgiftsgrunnlaget.

Sykefraværet i 2000 har samlet for etaten vært på 5%, mot 6,8% året før. Av dette er 2,6% korttidsfravær og 2,4% langtidsfravær. Yrkes-skader utgjør 0,6% av antall dagsverk fravær, som er en nedgang fra året før.

Utfordringer

- Innbyggerne i Trondheim skal føle seg trygge for sine liv, og for hus og eiendom i forbindelse med branner og ulykker. Trondheim Brannvesen skal være den kommunale etat som har hovedansvaret for å etablere og videreutvikle denne tryggheten gjennom sin beredskap og sitt sikkerhetsarbeid.
- Arbeidet med utvalgte satsingsområder fra etatens mål- og strategiplan skal videreføres, og planen rulleres.
- Gjennomføring av den nye brannordningen
- Trondheim Brannvesen skal delta i pilotprosjektet for TETRA. Målsettingen er at pilotprosjektet skal bli så vellykket at dette systemet blir valgt som nasjonal standard.
- Videreutvikle Fagsentral Brann som egen divisjon, og styrke samarbeidet med de tilsluttede kommunene i Sør-Trøndelag.

Trondheim kommunale feiervesen

Virksomhetsområde

1. juli 1998 trådte ny statlig forskrift om feiing og tilsyn med fyringsanlegg (pipe og ildsted) i kraft. Forskriften tar sikte på å overføre ressurser fra tradisjonell feiing til i større grad å omfatte tilsyn med hele fyringsanlegget. Dette innebærer at feiing skal være behovsprøvd innenfor en fireårsperiode. Det skal foretas tilsyn av alle boenheter i løpet av fireårsperioden.

Utført feiing og tilsyn i 2000

	Antall totalt	Antall varslet i 2000	Grunnlag for feieavgift (hjemme/ikke hjemme)	Antall boenh. gjennomført kontr./utført feiing
Boenheter	65.000	21.658	18.239	13.353
Piper	42.000			16.708

I april 1999 ble det opprettet en egen Servicetjeneste i feiervesenet som skal tilby feierelaterte tjenester utover forskriftsfestet feiing. Det ble ansatt en avdelingsingeniør ved avdelingen.

Tjenester/oppgaver

Avtalen om feiing og tilsyn gjelder feiing av 42.000 piper og tilsyn med 65.000 boenheter i løpet av 4 år. Etter andre driftsår med den nye fei-

erforskriften fremkommer følgende nøkkeltall (se tabell):

Feiervesenet har 18 ansatte inkl 3 lærlinger. Feierne er fordelt på tre distrikt, med en feiermester som ansvarlig på hvert distrikt. Leder, avdelingsingeniør og kontorfeiermester er lokalisert på brannstasjonen. Lokaler til feierbad, verksted og feiermesterkontor leies av Renholdsverket.

Enheten har tidligere hatt problemer med rekrutteringen, men dette løste seg i løpet av 2000. Ved utgangen av året var alle stillinger besatt.

Servicetjenester har etter oppstart utført feiing av piper i Rissa kommune både i 1999 og 2000. Avtalen

med Rissa går ut på å ta halvparten av kommunens anlegg i 2000, og den andre halvparten i 2001. Andre tjenester er feiing av fyrkjeler, installasjonskontroller, videokontroller, røykprøving og trykkprøving. I 2000 hadde Servicetjenesten et samarbeid med Miljøavdelingen om et tilbud til innbyggerne. De 100 første påmeldte fikk et tilskudd ved innbytte av gammel til ny rentbrennende ovn.

Resultatvurdering

Feiing og tilsyn var ved utgangen av året i rute. Gjennomføringen ble lettere etter hvert som bemanningssituasjonen bedret seg. Dessuten ble ressurser i Servicetjenesten satt inn i den avgiftsbelagte aktiviteten.

Oppbyggingen av Feiervesenets database ble forsinket. I løpet av 2000 fungerte den etter intensjonen, og det

registreres fortløpende data som i tillegg til å danne grunnlaget for utfakturering av avgifter også skal være et hjelpemiddel i planleggingen av det daglige arbeidet. Dataregistreringen har vist seg å være mer tidkrevende enn forutsatt. Nyregistreringen vil først være ferdig når fireårsperioden er over.

Fem av de ansatte påbegynte i 2000 mesterbrevutdanningen.

Sykefraværet i 2000 har samlet for etaten vært på 13,5 %. Av antall dagsverk er 6,6 % korttidsfravær og 6,9 % langtidsfravær.

Utfordringer

- Å utføre feie- og tilsynsoppgavene i henhold til forskriftene som et ledd i det brannforebyggende arbeidet i kommunen.

- Innbyggerne skal oppleve varsling og informasjon som tilfredsstillende. Det er øket fra én til to varslingsrunder. Videre planlegges en egen hjemmeside på Internett.
- Rekruttering av feiere gjennom presentasjon av feierfaget på messer og yrkesskoler. Skape en god arbeidsplass for å beholde kompetanse og sikre rekrutteringen.
- Redusere sykefraværet blant en yrkesgruppe som er vanskelig å erstatte med vikarer. Ivareta de ansattes sikkerhet
- Videreutvikle tilbudet om servicetjenester til å innbefatte rengjøring av ventilasjonsanlegg, service på brannslukkere, montering av rømningsstau, montering og bytting av batteri på røykvarslere.

Trondheim renholdsverk

ØKONOMI

Kommentar til regnskapet

Driftsregnskapet for 2000 viser et resultat på 18,3 mill. kr; 1,7 mill. bedre enn budsjettet. Renholdsverket har på grunn av sviktende avsetning et lager av brennbart restavfall på ca. 7000 tonn. Dette utgjør en negativ verdi på 2,5 mill. kr. som er innvilget overført til driften 2001.

For år 2000 har Trondheim Renholdsverk tilført bykassen 5 mill. kr, samt 1,5 mill. til Rådmannen for å dekke fellesutgifter - tilsammen 6,5 mill. kr.

STATUS

Større fokus på konkurranse

Trondheim Renholdsverk (TRV) tømmer nå avfall for om lag halvparten av byens husstander, etter en anbuds konkurranse i 1998. Økt satsing innen bedriftsmarkedet og på avfallsbehandling kompenseres i noen grad for bortfall av avfallsinnhenting.

Avfallsbransjen er i stadig utvikling og dette krever at også TRV må endre seg i forhold til markedets forventninger og krav. Bedriftens visjoner, mål og forretningskonsept må

endres, og det arbeides med ny selskapsform.

TRV har i 2000 konkurrert godt på markedet og styrket sin posisjon. Flere nye kjøpesenter og industribedrifter inngikk kontrakter med TRV i 2000.

Effektiv avfallsinnsamling

TRV samler inn kildesortert avfall fra husstander i Trondheim øst og spesialavfall fra alle byens husstander. Trondheim øst er delt inn i fire soner, med ett avfallsteam i hver sone. Systemet gir anledning til delegering av myndighet og stor grad av selvstendighet, samt gode muligheter for samarbeid mellom teamene. Flere byer har valgt å benytte vår modell, noe vi tar som en bekreftelse på systemets egnethet.

Tall i mill. kr	1997	1998	1999	2000
Driftsinntekter	129,2	152,7	117,6	127,8
Driftsutgifter	107,6	134,5	103,8	109,5
Driftsresultat	21,6	18,2	17,2 ^{*)}	18,3

^{*)} Inkl. overføringer 3,5 mill.

Stadig mindre avfall til deponering og forbrenning

Mengden avfall som blir gravd ned på fyllplass blir stadig mindre. En økende del av avfallet blir sortert og benyttet som råstoff til nye produkter. Dette gjelder særlig papp, papir og plast. I 1998 ble over 60 000 tonn avfall gravd ned, for 2000 er tallet ca. 33 000 tonn (se vedlagte tabell). Økt gjenvinning bidrar også til å forlenge levetiden på Hegstadmoen fyllplass.

Avfallsseksjonen - vår største kunde
Avfallsseksjonen og TRV har i 2000 arbeidet med å formalisere de arbeidsoppgaver som TRV utfører for Avfallsseksjonen. De fleste av disse tjenestene er arbeidsoppgaver som TRV også utførte før forvaltning og drift ble delt, og TRV har investert betydelig i mannskaper og utstyr for å utføre disse oppgavene.

ORGANISASJON

Personell

Per 31. desember 2000 var det 148 ansatte ved TRV. Av disse er 5 på utføring. I løpet av 2000 sluttet 5 medarbeidere og 8 ble ansatt. Sykefraværet i 2000 var 15,5 prosent, tilsvarende tall i 1999 var 16,9 prosent.

Å JOUR

Trondheim Renholdsverk er en moderne transportbedrift med 70 kjøretøy til disposisjon.

Foto: Aage Asphaug/Trondheim Renholdsverk

Økt satsing på kompetanse

Grønn Skole er en nyskaping innen TRV. Det første kullet i Grønn Skole, gjennomgikk et todagers kurs høsten 2000. Planen er at alle medarbeidere ved TRV etterhvert skal gjennomgå forskjellige kurs i Grønn Skole.

Motivasjon - kritisk suksessfaktor

Våren 2000 ble det etablert en gruppe som skulle ta tak i sykefravær og motivasjonsproblemer. Prosjekt Motivasjon ble igangsatt, og i løpet av 2000 er flere tiltak blitt gjennomført.

Helse, miljø, sikkerhet og kvalitet (HMS&K)

I tillegg til prosjektet som er omtalt over, er det sats på forebyggende arbeid, med rapportering av avvik og farlige forhold. Avvikene er i stort sett løst internt, men også eksterne samarbeidspartnere er kontaktet for tiltak.

I samarbeid med Høgskolen i Sør-Trøndelag (HiST) og Regionsykehuset i Trondheim (RiT), er det gjennomført måling og forskning på det fysiske og psykiske arbeidsmiljø. HiST har publisert flere rapporter

om virkninger av konkurranseutsetting, mens RiT har gjort støvmålinger for ulike jobboperasjoner.

Brann i restavfallslager

Ved utgangen av 2000 hadde TRV brann i et restavfallslager ved Hegstadmoen. Brannvesenet og egne ressurser ble benyttet for å slukke brannen. Brannen oppsto på kveldstid og brannårsaken er ikke kjent.

Miljørevisjon

Enhet for revisjon og resultatkontroll i Trondheim kommune har gjennomført en miljørevisjon av TRV, etter mal av ISO14001/EMAS. Målsettingen har vært å se hvor langt unna et miljøstyringssystem TRV er og hva som skjer med de ulike avfallsfraksjonene. Revisjonsrapporten vil foreligge i 2001.

OPPGAVER / TJENESTER

TRVs målsettinger nedfeller seg i følgende punkter:

- Forsvarlig og effektiv fjerning av avfall
- Økonomisk og rasjonell gjenvinning av avfall
- Forsvarlig destruksjon og deponering av avfall
- Lett tilgjengelig avfallslevering for bruker
- Påvirke til avfallsminimering

Av viktige forhold i 2000 nevner vi:

- Fra 14. juli valgte Avfallsseksjonen å legge ned Leangen gjenbruksstasjon.
- Innkjøp av spesialbil for betjening av containere med bunnstømming. Bunnstømte containere er plassert i Midt-byen for innsamling av papp/papir og miljøavfall. Innsamlingsmetoden gir miljømessige fordeler og er ny i Norge når det gjelder innsamling av avfall fra husholdninger.
- Plastretur AS meldte i en pressemelding 13. november at TRV topper innsamlingsstatistikken for næringslivet i Sør-Trøndelag

- Samarbeid TRV og TEV Fjernvarme om slaggbehandlingsanlegg til ca. 2 mill. kr.
- Innsamlingsordning for døde dyr etablert i mai.

- PCB-forskrift endret. Nå er kommunene pålagt å etablere en mottaksordning for PCB-holdige isolerglassruter og andre PCB-holdige bygningsmaterialer.

Innsamlete mengder avfall

Avfallsmengder (tonn)	1997	1998	1999	2000
Innsamlet mengde avfall fra husholdninger, levert til forbrenningsanlegg	40.088	42.192	40.068	39.948
Kildesortert papp, papir, drikkekartong fra husholdninger	3.805	5.287	7.941	11.430
Kildesortert glass	500	655	1.060	1.165
Mottatt mengde produksjonsavfall til sorteringsanlegg for gjenvinning	29.031	27.600	37.274	23.944
Deponert mengde avfall på fyllplass (inkl. fra HVS)	55.732	60.234	36.341	33.475
Mottatte mengder totalt ved Hegstadmoen Avfallsbehandling	80.800	83.000	87.941	85.203

Nedgang i mengde produksjonsavfall til sortering skyldes at næringslivet har blitt flinkere til å kildesortere avfallet sitt. Det er gledelig å registrere at stadig mindre mengder avfall blir deponert.

Containerutleie

TRV er en ledende aktør i Midt-Norge på utleie og transport av avfallscontainere, med over 1000 containere i flåten. Vi leier ut containere både til private og næringsliv.

	1998	1999	2000
Antall tr.sp-oppdrag	24.556	29.784	29.454

Årsaken til nedgangen i 2000 er at interne transporter er blitt redusert.

I tillegg benytter næringslivet seg stadig mer av teknisk utstyr som komprimerer avfallet, slik at transportbehovet minsker. Bedre sortering av avfallet bidrar også til færre transportoppdrag.

Spesialavfall

Spesialavfall er avfall som kan påføre mennesker, dyr og natur stor skade dersom det ikke blir samlet inn og håndtert på forsvarlig måte. Eksempler på spesialavfall er maling, lakk, spillolje, plantevernsmidler o.l. TRV henter spesialavfall fra alle husholdningene i Trondheim to ganger årlig.

Innsamlet mengde spesialavfall fra husholdningene viser en nedgang på 6 prosent fra 1999.

Vi har grunn til tro at årsaken til nedgangen er at mange benyttet seg av ordningen ved første gangs tømming i 1999.

Innsamlet mengde spesialavfall (kg)	1997	1998	1999	2000
Fra næringsliv	120.294	124.787	127.909	143.358
Fra husholdninger	164.893	207.653	277.343	261.121

UTFORDRINGER

- Formannskapet har bedt rådmannen utrede endring av Trondheim renholdsverk til aksjeselskap fra 01.01.2002.
- TRVs plandokumenter og strategier er ikke tilpasset ny selskapsform. Arbeid med ny strategiplan er prioritert i 2001.
- TRV arbeider i et konkurranseutsatt marked under stadig endring.
- Eventuell ny forurensingslov vil kunne gi ytterligere endring av rammebetingelsene.

Samlet gir dette bedriften store utfordringer i tiden som kommer.

ANSATTE OG ÅRSVERK FOR HELE KOMMUNEN

Antall ansatte og årsverk* pr. desember 1999 og 2000 fordelt på avdelinger og bedrifter

Virksomhetsområde	1999		2000	
	Årsverk	Ansatte	Årsverk	Ansatte
Utdanning og sosiale tjenester, lærere	1783	1973	1868	2064
Utdanning og sosiale tjenester, andre	2523	3171	2428	2962
Helse- og omsorgstjenester	2105	3034	2297	3262
Kultur og idrett	115	127	121	135
Byutvikling	204	214	203	212
Sentraladministrasjonen**	313	431	291	324
Miljøavdelingen	47	52	58	64
Brann- og feiervesen	141	155	138	151
Trondheim bygg og eiendom***	125	149	393	503
Trondheim bydrift	289	302	302	315
Trondheim parkering	44	45	45	46
Trondheim renholdsverk	137	139	142	143
Enhet for fagopplæring	48	91	99	212
Sum	7874	9883	8385	10393

* Årsverksberegninger omfatter ikke timelønne og overtid.

** Oversikten over sentraladministrasjonen viser ikke hvor mange ansatte og årsverk som er skilt ut til nye interne enheter.

*** Omfatter både Trondheim eiendom og Trondheim Byggservice KF

År:	Årsverk:	Ansatte:
Sum 2000	8385	10393
Sum 1999	7874	9883
Sum 1998	7802	10151
Sum 1997	7294	9289
Sum 1996	7278	9190
Sum 1995	7132	8669
Sum 1994	6549	8019

UTDANNING OG SOSIALE TJENESTER

SKOLE

Nøkkeltall for grunnskolen

	Skoleår							00/01
	93/94	94/95	95/96	96/97	97/98	98/99	99/00	
Antall elever ¹⁾	13.703	13.952	14.366	14.809	17.352	17.773	18.354	18,785
- Barnetrinnet	9.239	9.423	9.830	10.186	12.678	13.047	13.475	13,777
- Ungdomstrinnet	4.464	4.529	4.536	4.534	4.522	4.554	4.660	4,822
- Andre ²⁾				89	152	172	219	186
Ant. elever pr klasse, gj.snitt	23,2	23,3	22,9	23,1	22,5	22,5	22,6	22,8
- Barnetrinnet	22,2	22,3	22,0	22,1	21,6	21,6	21,8	22,0
- Ungdomstrinnet	25,5	25,6	25,2	25,6	25,3	25,3	25,1	25,50
Elevtimetall, gj.sn, pr klasse ^{3) 7)}								
- Barnetrinnet	23,9	23,9	24,8	23,8	23,9	23,9	23,9	23,9
- Ungdomstrinnet	29,2	29,2	30,0	30,0	30,0	30,0	30,0	30,0
Samlet gj.sn, timetall pr kl, ^{4) 7)}								
- Barnetrinnet	27,6	28,6	29,6	28,0	29,4	29,4	29,4	29,3
- Ungdomstrinnet	34,5	35,5	37,5	37,5	39,5	39,5	39,5	36,7
Antall lærerårsverk ⁵⁾	958	1.045	1.116	1.131	1.359	1.383	1.433	1.470
- pr klasse	1,60	1,74	1,78	1,75	1,71	1,70	1,74	1,80
Antall elever pr lærerårsverk	14,30	13,35	12,870	13,09	12,77	12,85	12,81	12,78
Antall skolefritidsplasser	1.387	1.835	2.098	2.191	3.931	4.188	4.484	4.897
- dekn.grad i.f.t.elever 1.-4. kl. ⁸⁾	0,30	0,38	0,40	0,37	0,47	0,49	0,55	0,59
	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Brutto driftsutg. - 1000 kr ⁶⁾	457.636	480.801	517.765	541.778	622.843	761.799	833.795	877.908
- kroner pr elev	33.600	34.889	36.289	36.584	35.894	42.862	45.429	46.735

1) Eksklusiv Dalgård og autistgruppa

2) Andre: Spesialelever i vanlig skole, Dalgård spesialskole, Åsveien opplæringsstilbud, Innføringsklassen, Dagskole 1 og 2 og BUP skole.

3) Med **elevtimetall** menes det politisk vedtatte antall timer hvert klassetrinn i sum skal ha pr uke (uketimetallet), regnet som gjennomsnitt pr uke pr klasse. For skoleåret 00/01 167 timer fordelt på 1.-7. klasse ($167/7=23,9$) og 90 timer fordelt på 8.-10. klasse ($90/3=30$)

4) Med **samlet gjennomsnittlig timetall** menes elevtimer pluss delingstimer til valgfag, gruppedeling m.m. Samlet gjennomsnittlig timetall uttrykker det antall undervisnings timer lærerne er til stede i klasserommet, regnet som gjennomsnitt pr uke pr klasse. For ungdomstrinnet kan to av disse timene brukes til planlegging.

5) Årsverkstallene for undervisningspersonalet er hentet fra november 93 (skoleåret 93/94), november 94 (94/95), november 95 (95/96), september 96 (96/97), september 97 (97/98), september 98 (98/99), september 99 (99/00) og september 00 (00/01).

6) Driftsutgifter er sum brutto driftsutgifter på underkapittel 1.210 (ordinær undervisning) og 1.212 (spesialundervisning).

7) Fra og med 01.01.94 ble skoleåret forlengt med en uke (fra 37 til 38), men det samlede timetallet på årsbasis var uendret. Tallene i tabellen er tilpasset 38 ukers skoleår.

8) Antall plasser iht søknad om statstilskudd høst det enkelte skoleår. 1.-3. klasse tom 96/97.

HJELPETJENESTEN

Barnevernsstatistikk 1993-2000

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Antall nye meldinger i løpet av året	560	625	626	602	544	559	611	601
Antall nye undersøkelsesaker i løpet av året	413	500	504	487	467	489	524	520
Gjennomgått, venter på undersøkelse pr 31.12	124	100	41	15	26	30	21	40
Antall barn under undersøkelse pr 31.12	66	157	119	152	88	73	73	96
Antall barn undersøkt, venter på tiltak pr 31.12	39	17	12	17	7	16	20	19
Antall barn under hjelpetiltak pr 31.12 ¹⁾	353	390	489	418	459	511	513	484
Antall barn under omsorgstiltak pr 31.12	299	266	241	245	233	238	243	250
Antall barn med andre tiltak pr. 31.12	9	16	30	12	12	29	7	23

¹⁾ Av totaltallet i 2000 er 35 i fosterhjem og 24 i institusjon etter avtale med de som har omsorgen for barnet.

Brutto driftsutgifter barnevern 1993 - 2000 fordelt på formål. 1000 kroner

	Brutto driftsutgifter							
	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Forebyggende barnevern	8.522	9.358	12.312	11.202	9.914	10.790	13.213	14.606
Fosterhjem	28.892	32.047	32.616	34.969	36.215	37.994	40.916	45.547
Institusjon	13.928	14.661	13.769	14.865	19.347	34.438	40.788	36.144
Annet ¹⁾	8.891	7.038	5.692	5.571	7.201	2.103	4.469	10.581
SUM	60.233	63.104	64.389	66.607	72.677	85.295	99.386	106.878

¹⁾ Ettervernstiltak, forebyggende tiltak som ikke knyttes til enkeltvedtak, overføringer til andre kommuner.

SOSIALTJENESTEN

Klienter med utbetalt økonomisk sosialhjelp fordelt på alder 1993 - 2000

	Antall klienter med utbetaling							
	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
< 20 år	376	366	362	372	330	315	296	305
20 - 24 år	1.542	1.535	1.408	1.401	1.265	1.125	1.075	1.172
25 - 29 år	1.352	1.304	1.295	1.123	1.076	963	911	888
30 - 49 år	2.392	2.527	2.441	2.425	2.269	2.287	2.168	2.196
50 år +	581	636	654	660	670	657	635	659
SUM	6.243	6.368	6.160	5.981	5.610	5.347	5.085	5.220

Økonomisk sosialhjelp fordelt på formål. Millioner kroner. 1993-2000

	Brutto driftsutgifter							
	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Husholdningsutgifter	54,6	58,2	63,1	65,7	63,9	63,8	65,8	69,1
Boutgifter	62,3	60,6	61,0	62,2	60,0	56,5	54,4	58,8
Hospits	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,4	0,4	1,2
Institusjon	7,0	7,1	7,0	5,2	5,9	6,9	7,2	9,5
Annet ¹⁾	8,7	14,4	14,4	12,7	13,0	12,3	14,8	18,6
SUM	132,7	140,4	145,6	145,9	143,0	139,9	142,6	157,2
Lån	4,1	4,1	3,8	2,7	3,5	3,9	4,0	4,6

¹⁾ Tilkudd til ikke-pliktmessige ytelser som tannlege, briller, klær, møbler, motivasjonspenger m.m.

BARNEHAGER

Antall barn i aldersgruppen 0-5 år³⁾ med barnehageplass i Trondheim kommune 1993 - 2000 etter eierskap. 6-åringer i skolen er inkludert tom 1996.

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Kommunale ¹⁾	5.070	5.482	5.683	6.022	4.615	4.668	4.745	4.826
Andre ²⁾	1.920	2.119	2.158	2.224	2.210	2.362	2.516	2.530
Samlet	6.990	7.601	7.835	8.246	6.825	7.030	7.261	7.356

¹⁾ Kommunale barnehager og private med kommunal driftsavtale.

²⁾ "Andre" barnehager omfatter både bedrifts- og studentbarnehager, fylkeskommunale barnehager og helt private barnehager.

³⁾ 0-6 år tom 1996.

Antall barn med barnehageplass etter alder 1993-2000

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Barn 0-2 år	1.440	1.538	1.590	1.764	1.998	2.070	2.160	2.105
Barn 3-5 år ¹⁾	4.710	4.963	4.896	4.928	4.827	4.960	5.101	5.251
6-åringer skole	840	1.100	1.349	1.554	-	-	-	-
Sum barn	6.990	7.601	7.835	8.246	6.825	7.030	7.261	7.356

¹⁾ 3-6-åringer tom 1996

Dekningsgrad for barn i barnehager i forhold til barn totalt 1993 - 2000.

6-årsplasser skole er inkludert i kolonnen for 3-6 år tom 1996

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Barn 1-2 år	0,33	0,36	0,38	0,39	0,44	0,46	0,50	0,50
Barn 3-5 år ¹⁾	0,74	0,74	0,75	0,79	0,78	0,80	0,82	0,83
Samlet			0,63	0,65	0,64	0,66	0,69	0,70

¹⁾ 3-6-åringer tom 1996

Antall barn i barnehage fordelt på oppholdstid¹⁾ i 2000

For tabellene på neste side gjelder følgende merknader:

¹⁾ Oppholdstidskategorier for statstøtte ble endret fra 1998/99. Tallene fra 1999 er derfor ikke sammenlignbare med tidligere år. Åpne barnehager er skilt ut, men har vanligvis åpningstid 6-15t/uke.

²⁾ Kommunale barnehager og private barnehager med kommunal driftsavtale.

³⁾ "Andre" barnehager omfatter både bedrifts- og studentbarnehager, fylkeskommunale barnehager og helt private barnehager.

Antall barn i barnehage 0-2 år fordelt på oppholdstid¹⁾ i 2000

	Kommunale ²⁾		Andre ³⁾		Samlet	
	2000		2000		2000	
Åpen bhg.	437	34%	112	14%	549	26%
0-8 t	6	0%	1	0%	7	0%
9-16 t	5	0%	9	1%	14	1%
17-24 t	159	12%	106	13%	265	13%
25-32 t	57	4%	22	3%	79	4%
33-40 t	44	3%	15	2%	59	3%
Over 41t	593	46%	539	67%	1.132	54%
Samlet	1.301	100%	804	100%	2.105	100%

Antall barn 3-5 år¹⁾ fordelt på oppholdstid i 2000

	Kommunale ²⁾		Andre ³⁾		Samlet	
	2000		2000		2000	
Åpen bhg.	170	5%	44	3%	214	4%
0-8 t	86	2%	3	0%	89	2%
9-16 t	82	2%	20	1%	102	2%
17-24 t	579	16%	200	12%	779	15%
25-32 t	268	8%	82	5%	350	7%
33-40 t	251	7%	93	5%	344	7%
Over 41t	2.089	59%	1.284	74%	3.373	64%
Samlet	3.525	100%	1.726	100%	5.251	100%

Antall barn 0-5 år¹⁾ fordelt på oppholdstid i 2000

	Kommunale ²⁾		Andre ³⁾		Samlet	
	2000		2000		2000	
Åpen bhg.	607	13%	156	6%	763	10%
0-8 t	92	2%	4	0%	96	1%
9-16 t	87	2%	29	1%	116	2%
17-24 t	738	16%	306	12%	1.044	14%
25-32 t	325	6%	104	4%	429	6%
33-40 t	295	4%	108	4%	403	5%
Over 41t	2.682	57%	1.823	72%	4.505	61%
Samlet	4.826	100%	2.530	100%	7.261	100%

HELSE- OG OMSORGSTJENESTER

HELSETJENESTEN

	Antall årsverk				Antall innbyggere pr. årsverk			
	1997	1998	1999	2000	1997	1998	1999	2000
Ergoterapeuter	29,1	30,8	30,7	36,9	4.980	4.740	4.791	4.034
Fysioterapeuter	30,5	33,2	33,4	39,2	4.751	4.397	4.405	3.797
Fysio. m/ kom. avt.	66,9	76,9	80,5	82,0	2.162	1.895	1.827	1.815
Psyk. sykepleiere	16,0	19,3	19,2	23,8	9.042	7.553	7.662	6.255

	Årsverk			
	1997	1998	1999	2000
Helsesøstre	56,2	58,6	58,8	59,2
Ant. innb 0-6 år pr. helsesøster	262	250	247	246
Ant. innb 7-16 år pr. helsesøster	280	277	272	304

HJEMMEBASERT OMSORG

Omsorgslønn	1996	1998	1999	2000
Antall mottakere av omsorgslønn	91	116	140	
Totalt utbetalt	3,0 mill kr	4,1 mill kr	5,8 mill kr	8,3 mill kr
Gj.snitt utbet. pr. år pr. mottaker	kr 32.900,	kr 35.700,-	kr 41.967,-	

	1996	1997	1998	1999	2000
Ant. hjemmeboende med trygghetsalarm	1365	1259	1501	1727	1986

Dagsentra til hjemmeboende eldre	1997	1998	1999	2000
Antall plasser	210	204	196	191

Matombringning	1997	1998	1999	2000
Ant. hjemmeboende med matombringning	863	861	939	990
Ant. prod. middagsporsjoner til hj.boende	160.781	154.096	175.221	156.095

Utskrivningsklare fra RiT som kommunen har ansvar for

	1997	1998	1999	2000
Gj.snitt ant. utskrivningsklare fra RiT	16,8	ca 19,5	21,3	29,0

Brukere av hj.basert omsorg	Antall brukere fordelt på alder				Dekningsgrad			
	1997	1998	1999	2000	1997	1998	1999	2000
Under 67 år	696	780	784	868	0,7%	0,8%	0,6%	0,7%
67-79 år	996	1.121	1163	1199	7,3%	8,3%	8,7%	9,0%
Over 80 år	1.544	1.737	1877	1983	32,3%	35,1%	36,6%	38,0%
Sum brukere	3.236	3.638	3824	4050	2,24%	2,5%	2,6%	2,7 %

	Sykepl./ hj.pleiere	Andre	Årsv.brugt til Psyk. utv.hem.	Sum
1995	242,3	253,7	329,8	865,8
1996	281,2	239,2	334,8	895,2
1997	-	-	356,2	
1998	377,1	260,5	377,4	1015,0
1999	484,3 ¹⁾	555,2 ¹⁾	384,7	1039,5
2000	505,1²⁾	679,3²⁾		1184,4

1+2)

Tallene her inkluderer årsverk brukt til psyk. utv.hemmede.

2)

Tallene her er pga omorganiseringer og endringer i måten dataene hentes inn på ikke direkte sammenlignbare med tidligere år.

INSTITUSJONBASERT OMSORG

	Plasser med heldøgns pleie				Andel ensengsrom			
	1997	1998	1999	2000	1997	1998	1999	2000
Kommunale								
-Sykehjem	763	757	710	705				
-Aldershjem	33	33	33	33				
-Rehabilitering	20	20	20	45				
Sum kommunale ¹⁾	816	810	763	783	66,0%	67,5%	70,1%	68,2%
Private								
-Sykehjem	290	283	331	334				
-Aldershjem	54	50	38	36				
Sum private	344	333	369	370	47,6%	48,9%	52,3%	53,5%
Leie av plasser	11	12	11	9				
Sum inst. plasser	1171	1155	1143	1165	61,5%	62,5%	64,6%	63,5
Omsorgsboliger m/ heldøgns pleie	97	138	151	192	100%	100%	100%	100%
Totalt tilbud om heldøgns pleie	1268	1293	1294	1354	64,4%	66,5%	68,8%	68,7%

¹⁾ Grunnen til nedgangen i andel ensengsrom er at rehabiliteringsinstitusjonen Olavsgården ble startet opp i 2000. Olavsgården har 25 plasser og bare 1 ensengsrom.

KULTUR OG IDRETT

Driftsutgifter i 2000:

Område:	Netto driftsutgift
Administrasjon	4.9 mill.kr
Kirkeformål	34.1 mill.kr
Biblioteket	19.6 mill.kr
Kulturtiltak	39.8 mill.kr
Tiltak innvandrere	57.1 mill.kr
Sum DR	155.5mill.kr

TILSKUDD TIL DRIFT AV KIRKER OG KIRKEGÅRDER

	Tilskudd 1998 (tall i 1000 kr)		Tilskudd 1999 (tall i 1000 kr)		Tilskudd 2000 (tall i 1000 kr)	
	Pr. innb	Totalt	Pr.innb	Totalt	Pr.innb	Totalt
Drift av kirker	151	21.9	175	25.7	181	27,2
Drift av kirkegårder og krematorier	22	3.2	24	3.6	25	3,7
Sum tilskudd	173	25.1	199	29.3	206	30,9

KNUTEPUNKTINSTITUSJONER

Publikumstall/billetter	1997	1998	1999	2000
Trondheim Symfoniorkester	43.159	46.326	37512	43 653
Trøndelag Teater	74.783	114.841	86.606	115.000
Trondheim Kunstmuseum	22.920	33.000	34.000	36.000
Olavsfestdagene*	-	-	11.000	11.500

* Ny knutepunktinstitusjon i 1999. Tallene for 1997-1998 er derfor ikke sammenlignbare. Inklusive historisk marked er tallet oppgitt til å være 131.000.

Driftstilskudd 2000 (tall i tusen)	Kultur- departementet		Sør-Trøndelag fylkeskommune		Trondheim kommune	
Trondheim Symfoniorkester	30.977	70%	4.425	10%	8.851	20%
Trøndelag Teater	38.341	70%	8.216	15%	8.216	15%
Trondheim Kunstmuseum	2.482	60%	621	15%	1.035	25%
Olavsfestdagene	3.257	60%	722	13,3%	1.450	26,7%

Kommunalt tilskudd til drift pr. innbygger	1997	1998	1999	2000
Trondheim Symfoniorkester	55	57	59	59
Trøndelag Teater	45	50	53	55
Trondheim Kunstmuseum	5	5	6	7
Olavsfestdagene			9	10

TILSKUDD TIL ALLMENNE KULTURFORMÅL, LAG OG ORGANISASJONER

	1999	2000
Omsøkt beløp (tall i tusen)	7.137	8.017
Antall søknader	290	257
Innvilget beløp	1.992	1.934

IDEELLE BARNE- OG UNGDOMSORGANISASJONER OG POLITISKE UNGDOMSORGANISASJONER

	1998	1999	2000
Totalt kommunalt tilskudd (tall i 1000 kr)	738	605	605
Antall medl. 7 - 25 år	3.177	1.947	3032
Tilskuddsbeløp pr. medlem 7 - 25 år	175	198	124

INNVANDRERARBEID

Utviklingstrekk i perioden 1997 - 2000. Mottak, bosetting og ressursbruk

	1997	1998	1999	2000
Antall personer bosatt i Tr.heim	149	147	278	188
Drifts-utgifter (mill. kr)	63,8	67	58,8	57
Interne over-føringer (mill.kr)	62,4	64,1	57	55,2
Antall årsverk	36	36	36	36

TRONDHEIM FOLKEBIBLIOTEK

År	1997	1998	1999	2000
Utlån	695.476	729.739	824.160	894.629
Besøk	1.137.034	1.079.004	1.090.176	1.134.059
Tilvekst	16.115	22.070*	30.068*	26.485
Årsverk	48,8	52,8	51,1	49,1
Innbyggere i Trondheim	144.670	145.778	147.187	148.859
Driftsutgifter i 1.000 kr	21.051	22.224	23.299	23.731
Driftsutgifter pr. utlån	30,26	30,45	28,26	26,53
Utlån pr. årsverk	14.252	13.821	16.128	18.221
Utlån pr. innbygger	4,8	5,00	5,59	6,00

* -veksten skyldes at 1998 og 1999-tallene inkluderer andre medier enn bøker, f.eks video og CD-rom, mens tall for tidligere år kun gjelder bøker

BYUTVIKLINGSOMRÅDET

BOLIG- OG BYFORNYELESKONTORET

Økonomiske tall i mill kr og antall søknader

	1997	1998	1999	2000
Finansieringsbistand fra kommunen:				
1. Etablering/utbedringslån (tilsagn) (mill kr)	37,9	34,8	65,2	67,0
Antall søknader totalt	421	521	676	563
Antall søknader innvilget (%)	66%	52%	66%	69%
Utbetalt (mill kr)	27,4	29,2	44,9	49,4
2. Boligtilskudd (tilsagn) (mill kr)	21,4	12,0	13,0	9,4
Finansieringsbistand fra Husbanken: (tilsagn)				
1. Lån og tilskudd til nye boliger				
a. Oppføringslån private boliger (mill kr)	264,8	326,2	264,6	308
Antall boenheter	435	326	450	473
b. Lån kommunale utleieboliger (mill kr)	10,8	5,7	4,7 ¹	8,6
c. Tilskudd kommunale boliger	8,5	16,4	11,6	15,5
Antall boliger	54	55	47	94
d. Lån omsorgsbolig, sykehjem (mill kr)	30,7	7,4	39,6	17,0²
Antall boliger	61	25	65	17
e. Tilskudd omsorgsbolig, sykehjem (mill kr)	15,0	24,7	58,8	29,6
Antall omsorgsboliger	116	116	263	129
2. Utbedringslån				
a. Private boliger (mill kr)	85,7	136,8	29,6	216,3
Antall boliger	1394	2047	728	2232
b. Kommunale boliger (mill kr)	-	5,3	0,6	0
Antall boliger	-	13	6	0
3. Kjøpslån, brukte selveierboliger (mill kr)	24,3	38,7	39,1	41,4
Antall boliger	47	74	66	70
5. Prosjekteringstilsk. eldre funksj.hemm. (mill kr)	0,21	0,19	0,08	0,13
Antall boliger	26	22	10	15
4. Byfornyelsestilskudd (mill kr)	19,0	11,5	10,4 ¹	0
Boligkvalitetstilskudd (mill kr)	5,5	3,7	2,6	1,6
Antall boliger	327	166	159	162
Byfornyelse / bolig og miljøtiltak Utbetalt (mill kr) ³	16,1	15,4	16,2	15,3
Bostøtte fra kommunen (mill kr)	6,2	4,9	8,2	9
Bostøtte fra Husbanken (mill kr)	65,8	65,5	70,6	72,7
Totalt antall mottakere	4232	4237	4353	4303

	1997	1998	1999	2000
Kommunale utleieboliger:				
1. Totalt antall kommunale boliger	3365	3330	3447	3683
Totalt antall søknader	1666	1680	1641	2317
Tildeling i %	40%	45%	45%	44%
Seksjoneringsaker i byfornyelsesområder	-	5	9	8
Forkjøpsrettsaker innmeldt	-	5	9	25
Forkjøpsrett benyttet på vegne av leieboerne	-	0	0	1
Forkjøpsrett benyttet på vegne av kommunen	-	0	2	1
Husleiereguleringsaker innmeldt				
Førkrigsboliger	70	48	20	2
Etterkrigsboliger	131	171	62	0
Leie nedsatt av husleienemda i %	26%	25%	26%	100%

- Data mangler

- 1 Lån til kommunale boliger refererer seg til 21 boliger, tilskuddet til 53 boliger. Dette skyldes at kommunen ble henvist til Norges Kommunalbank i en del saker. Av 10, 4 mill i byfornyelsestilskudd gikk 1,7 mill til kommunale boliger.
- 2 Omsorgsboliger bygget i privat regi har i 2000 blitt finansiert med lån fra Kommun albanken (med kommunal garanti).
- 3 Omlag 80% ble finansiert av Husbanken og 20% av Trondheim kommune

UTBYGGINGSKONTORET

	1996	1997	1998	1999	2000
Bregning av refusjon, antall avtaler	25	4	3	4	3
Sletting av refusjon, antall saker behandlet	172	114	257	120	62
Rammeavt., utbyggingsavt. for områder, antall avtaler	16	10	9	17	24
Utbyggingsavtaler for enkelttomter, antall avtaler	7	11	21	6	2
Erverv/ekspropriasjon av grunn og rettigheter:					
- antall avtaler	134	74	101	103	44
- totalt ervervet areal, m2	35878	536197	87035	33630	12287
Salg av areal, antall avtaler	3	0	3	3	21
Innløsning, antall saker behandlet	4	4	4	3	2
Konsesjon, antall saker behandlet	45	37	32	35	58
Prioritetsvikelser for pantekrav, antall saker behandlet	28	11	12	8	4
Utleie av offentlig grunn, antall avtaler	355	429	393	328	404
Tilknyttet offentlig ledningsnett, antall eiendommer	95	59	32	41	3
Erstatningssaker, antall saker behandlet	228	146	74	86	94
Utarbeiding av forskrifter/ reglemen et, antall	5	16	2	3	0
Flagging, antall saker behandlet	13	27	14	16	14
Utredning/ uttalelser, antall	15	18	24	28	34
Diverse saker behandlet, antall	10	86	32	88	91

BYGGESAKSKONTORET

Behandlede saker	1996	1997	1998	1999	2000
Delegerte byggesaker	1543	1982	1610	1933	1685
Byggesaker i bygningsrådet	32	38	17	7	11
Klager behandlet i bygningsrådet	99	130	111	134	110
Melding om mindre byggearbeid	438	380	389	502	607
Delegerte plansaker	242	309	275	312	295
Plansaker i planutvalget	99	87	50	76	98
Klager behandlet i planutvalget	27	18	38	12	27
Sum	2514	2980	2495	2976	2833

KART OG OPPMÅLINGSKONTORET

	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Kartlagte,ajourførte arealer(dekar)	10100	61000	1440	70000	77000	100000
Rekvirerte målebrev	444	354	621	342	453	425
Utstedte målebrev	400	343	465	277	475	392
Rekvirerte seksjonerings				92	87	86
Gjennomførte seksjonerings				68	72	71
Hus- og garasjeutstikinger og andre registrerte arbeidsoppdrag	780	838	994	998	880	865
Situasjonskart	163	156	158	98	81	125
Digitaliserte eiendommer	36700	37150	37433	39575	40928	40785*

*At antall digitaliserte eiendommer er mindre enn i 1999 skyldes renovering av eiendomsmassen ved sammenføyninger.

LANDBRUKSKONTORET

Saksbehandling	1996	1997	1998	1999	2000
Lovsaksbehandling (deling, omdisponering, konsesjon, reg.planer, odelslov m.m.)	66	60	68	69	72
Skogbrukssaker	205	210	201	230	215
Produksjonstillegg	530	520	506	511	505
Landbruksvikar/sykdomsavløsning	119	114	112	140	123
Gjødselplaner/jordprøver	263	392	232	393	264
Miljøtekn. planer/grøfteplaner	13	18	12	43	31
Bu-saker	10	25	9	13	13
Andre saker	91	98	102	97	101
Totalt	1.302	1.428	1.271	1.481	1.252

Beløp i 1000 kr

Økonomiske virkemidler	1996	1997	1998	1999	2000
Produksjonstillegg	15.581	25.816	27.325	26.396	26.256
Miljøtiltak/bruksutb./tilleggsnæring	2.045	3.552	2.164	2.355	1.475
Ref. sykdomsavløsning	5.021	5.024	4.946	5.048	4.929
Redusert jordarbeiding	629	515	835	907	966
Kulturlandskapstiltak	206	87	101	152,5	66,5
Praktikantordningen	40	96	35	35,5	132
Skogtiltak	1.241	1.116	1.471	1.200	1.251
Totalt	34.922	36.206	36.877	36.094	35.080

TRONDHEIM BYDRIFT

VEG:	1997	1998	1999	2000
-------------	------	------	------	-------------

Vedlikeholdsmengder i meter:

Riksveger	13.500	13.500	13.500	13.100
Fylkesveger	140.000	140.000	140.000	66.782
Kommunale kjøreveger	539.600	542.600	542.600	544.290
Kommunale gang- og sykkelveger	152.600	153.700	153.700	171.400

Vedlikeholdskostnader i kroner pr. løpemeter:

Riksveger	397	422	423	391
Fylkesveger	127	124	133	186
Kommunale kjøre-, gang- og sykkelveger	56	61	80	58

Vintervedlikehold:

Brøyting (antall utkallinger)	29	34	*14	*15
Strøing (antall utkallinger)	57	59	54	58
Medgått strøsand (tonn)	9.000	9.500	9.000	8.300
Medgått salt (tonn)	380	800	1.100	1.800

*Fulle utkallinger.

Gravehull:

Kostnader i mill kr	8,3	8,0	10,2	10,2
Istandsatt areal (dekar)	30	40	58	46

Reasfaltering:

Kostnader i mill kr	9,5	10,0	14,9	8,5
Lengde to-felts vei (km)	36	35	45	25

VANN OG AVLØP:	1997	1998	1999	2000
-----------------------	------	------	------	-------------

Vann:

Drift- og vedl.holdsutgifter (kr/innbygger)	221	237	249	244
Fornyelse ledninger og kummer (kr/m)	4.636	4.025	3.784	4.775
Lekkasjer (l/sek km)	0,23	0,14	0,17	0,15
Lekkasjer på ledningsnett (stk)	278	251	208	213
Tjenestekvalitet, indeks (%)			87	88

Avløp:

Drift- og vedl.holdsutgifter (kr/innbygger)	242	248	279	256
Fornyelse ledninger og kummer (kr/m)	4.519	2.378	2.140	2.275
Kloakkstopp (stk)	120	95	113	77
Vannkvalitet ved Nidelv bro (Termostabile. koliforme bakt. /100 ml)	2613 (150-9700)	947 (120-6.000)	1532 (80-5.300)	452 (80-2.000)
Tjenestekvalitet, indeks (%)			66	68

ANLEGG:	1997	1998	1999	2000
Arbeid utført i egenregi (%)	21	20	20	17
Arbeid utført i entreprise (%)	79	80	80	83
Sum investeringsprosjekter (mill kr)	159	182	178	213
Sum nye vann- og avløpsledninger (m)	21.000	27.000	32.000	20.500
Sum utkoblede VA-ledninger (m)	5.100	3.000	7.700	2.500
Sum nye vegger og fortau (m)	2.500	7.500	13.000	10.400
Reparasjon av veg og fortau (m)	10.600	5.000	7.000	4.200
Kantsteinsetting i granitt (m)	9.500	9.000	10.000	5.800
Asfaltdekker, nyanlegg (tonn)	8.000	20.000	20.000	15.000
VA-ledninger inkl. rehab. (kr/m)	3.000	3.000	4.000	4.000
Veg og fortau inkl. rehab. (kr/m)	3.000	5.000	5.000	5.000
Omsetning Sjøla pukkverk (kubikkmeter)	40.951	59.811	*99.945	*300.991

*tonn

IDRETT, PARK OG SKOG:	1997	1998	1999	2000
------------------------------	------	------	------	-------------

Bruk av svømmehallene:

Publikum, voksne	89.843	98.174	84.941	90.811
Publikum, barn	92.340	95.650	92.321	89.567
Skolesvømming	21.832	21.120	19.457	13.920
Annen utleie	69.264	69.001	57.188	56.672
Sum antall besøk	273.279	283.945	253.898	250.970

Preparerte skiløyper (km)	350	350	350	350
Produksjon av utplantingsplanter (stk)	50.000	0	0	0
Utsetting av blomsterløk (stk)	30.000	30.000	30.000	30.000
Tømmerhogst (kubikkmeter)	5.700	5.600	4.300	3.200
Skogplanting (stk)	41.000	70.000	50.000	57.000

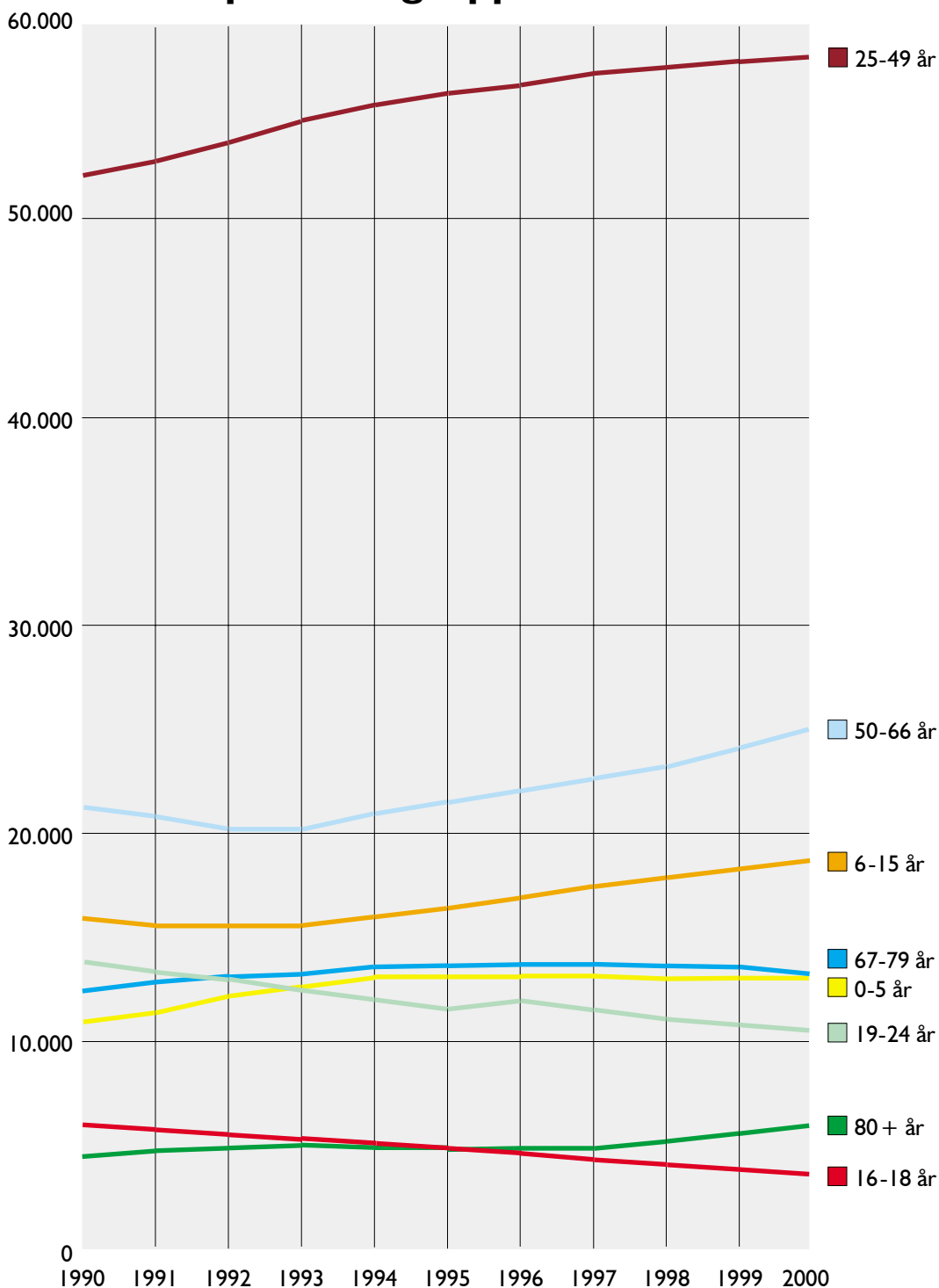
TRONDHEIM BRANNVESEN

ÅR	1997	1998	1999	2000
Antall heltidstilsatte	143	143	144	119
Antall deltidstilsatte	5	5	5	1
Byneset deltidskorps	14	16	16	16
<u>Beredskapsarbeid:</u>				
Brann i bygninger	188	205	227	213
Skog- og gressbranner	53	71	102	60
Brannhindrende tiltak	117	129	137	197
Forurensning/oljesøl	36	35	27	34
Bilulykker	17	14	30	36
Vannskade/oversvømmelser	120	57	109	59
Annen assistanse og utrykninger	1888	1659	1688	1585
<u>Varslings- og alarmeringstjeneste:</u>				
Automatiske brannvars lingsanlegg	349	325	325	355
<u>Varslings- og alarmeringstjenester andre kommuner:</u>				
Kommuner				
Brannstasjoner	21	24	24	24
	31	35	35	35
<u>Brannforebyggende arbeid:</u>				
Objekter med særskilt brannsyn	1705	1706	1433	1455
Restaurantkontroller		5	92	50

TRONDHEIM EIENDOM

Bygningskategori	Areal	Antall bygninger
Skoler	287 000 m ²	54
Barnehager	26 000 m ²	56
Institusjoner	68 000 m ²	17
Idrettsanlegg	27 000 m ²	11
Administrasjonsbygg	33 000 m ²	7
Kulturbygg	27 000 m ²	9
Markaeiendommer	4 000 m ²	70
Næringsbygg inkl brannstasjoner	36 000 m ²	20
Boliger eks Boligstiftelsen	146 000 m ²	2 663
Boliger i Boligstiftelsen	68 700 m ²	998

Folkemengden i Trondheim fordelt på aldersgrupper 1990 - 2000

1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	Alder
10.794	11.336	11.891	12.341	12.651	12.726	12.721	12.640	12.576	12.594	12.527	0-5 år
15.863	15.598	15.542	15.590	15.851	16.176	16.605	17.100	17.597	17.948	18.533	6-15 år
5.927	5.673	5.595	5.292	5.070	4.829	4.706	4.658	4.659	4.718	4.728	16-18 år
14.204	13.852	13.564	13.373	13.155	12.823	12.580	12.141	11.824	11.606	11.418	19-24 år
52.205	53.212	54.476	55.253	56.195	56.551	56.769	56.779	57.008	57.392	57.949	25-49 år
21.003	20.766	20.719	20.802	21.101	21.516	22.095	22.911	23.692	24.469	25.239	50-66 år
13.153	13.381	13.543	13.597	13.762	13.788	13.701	13.657	13.468	13.351	13.249	67-79 år
4.197	4.240	4.300	4.408	4.403	4.518	4.652	4.784	4.954	5.109	5.216	+ 80 år

BILDE PÅ BAKSIDEN:

Trondheims ordfører delte 13. februar 2001 ut de to første Miljøfyrårnsattestifikatene i Trøndelag til to av byens stolte håndverkerbedrifter for å være pådrivere og pionerer i miljøarbeidet. Daglig leder Ole Martin Utgaard (Utgaard AS) til venstre på bildet mottok det første sertifikatet. Det andre sertifikatet gikk til daglig leder Reidar Ottem (MTG AS) til høyre på bildet.

Foto: Tor Arne Granmo/Grafisk senter

